

# S I N T A X I

## Lliçó LIII

### LA PROPOSICIÓ

293. *Proposició* o *oració gramatical* és la paraula o grup de paraules amb què expressem un pensament.

EXEMPLES: *Antoni menja. El meu gat no dorm a casa. L'arròs és un vegetal alimentós.*

294. Les proposicions consten de *subjecte* i *predicat*.

295. El subjecte és la paraula o paraules que indiquen l'ésser o cosa de què s'afirma o nega quelcom.

296. El predicat és la paraula o paraules amb les quals diem alguna cosa del subjecte.

En els exemples anteriors són subjectes: *Antoni, el meu gat i l'arròs*. I són predicats: *menja, no dorm a casa* (verbal) i *és un vegetal alimentós* (nominal).

297. La proposició és *completa* si consta de subjecte i de predicat. Si algun d'aquests elements no consta, però se sobreentén, la proposició s'anomena *el·líptica*. En *¿Qui ha cridat?* —*Jo*, hi ha dues proposicions. Primera: *¿Qui ha cridat?* Segona: *Jo*. La primera és completa perquè consta del subjecte *qui* i del predicat *ha cridat*. La segona és el·líptica perquè consta del subjecte *jo* i s'hi sobreentén el predicat *sóc qui ha cridat*. En *Antoni llig i escriu* hi ha dues proposicions. La primera: *Antoni llig* és completa. La segona: *escriu* és el·líptica perquè s'hi sobreentén el subjecte *Antoni*.

298. Hi ha proposicions que manquen realment de subjecte; són anomenades *impersonals*.

EXEMPLES: *Plou, ara rellampega, granissava, fa fred.*

299. Sense verb, exprés o el·líptic, no hi ha proposició. Pot anar sol (*Escriurà*), o acompanyat del subjecte (*La vostra mare escriurà*), o bé acompanyat de complements i de determinacions (*Escriurà la carta a l'avi aquesta nit amb la ploma nova*).

SUBJECTE	PREDICAT		
	VERB	COMPLEMENTS	DETERMINACIONS
<i>La vostra mare</i>	<i>escriurà</i>	<i>la carta a l'avi</i>	<i>aquesta nit amb la ploma nova.</i>

### EXERCICIS

a) Destrieu en dues llistes els subjectes i els predicats de les proposicions que segueixen:

1. *El meu fill estudia el batxillerat.*
2. *Escriuré la lliçó.*
3. *El carro del vi.*
4. *Grècia és al sud d'Europa.*
5. *Tenia fulles de col.*
6. *Maria cuina bé la paella.*
7. *Tanqueu totes les finestres.*
8. *L'home del sac.*
9. *Els pares de la Carmeta passejaven.*
10. *Aniran totes les nits al cinema de la cantonada.*
11. *El germà d'Antònia és pintor de parets.*
12. *Estimem la nostra terra.*

b) En l'exercici anterior hi ha dos grups de paraules que no són proposicions; amb elles formeu dues proposicions emprant-les com a subjecte (cal que afegiu a cada grup un predicat).

c) En l'exercici a) hi ha cinc proposicions sense subjecte; escriviu-les anteposant un subjecte adient.

d) Escriviu les proposicions següents destriant-ne les impersonals de les que no ho són:

- |                                 |                                      |
|---------------------------------|--------------------------------------|
| 1. <i>Fa molt de sol.</i>       | 4. <i>Aboca l'aigua al safareig.</i> |
| 2. <i>El sol crema la pell.</i> | 5. <i>Plorava a llàgrima viva.</i>   |
| 3. <i>Plou tota la nit.</i>     | 6. <i>Nevarà.</i>                    |

## Llicó LIV

### ELS COMPLEMENTES DIRECTE I INDIRECTE

300. Si el predicat està format per un verb —el qual expressa sempre la idea central—, la proposició no té complementos verbals.

EXEMPLE: *Antoni llig*. El verb *llig* ell tot sol forma el predicat.

301. El subjecte està en *nominatiu*. El *genitiu* és el complement del nom.

Les paraules que acompanyen el verb d'una proposició són els complementos verbals. Aquests són de diverses classes: *directes* (en *acusatiu*), *indirectes* (en *datiu*) i *circumstancials* (en *ablatiu*).

302. El *complement directe* o *acusatiu* és la part del predicat sobre la qual recau l'acció del verb. Si diem: *Antoni llig una novel·la*, veiem que la cosa *llegida* pel subjecte *Antoni* és *una novel·la*; doncs aquests mots darrers sobre els quals recau l'acció feta pel subjecte són el complement directe o acusatiu.

EXEMPLES:

SUBJECTE	VERB	COMPLEMENT DIRECTE
<i>El xic</i>	<i>arrossega</i>	<i>la cadira.</i>
<i>El gat</i>	<i>mira</i>	<i>el peix.</i>
<i>Maria</i>	<i>estima</i>	<i>els fills.</i>

303. El complement directe ha d'anar immediatament darrere el verb. El subjecte ha d'anar davant el verb i únicament es podrà postposar quan no hi pugui haver dubtes.

Si diem: *Els homes assassinen les dones*, el subjecte és *els homes*; però si diem: *Les dones assassinen els homes*, el subjecte d'aquesta proposició és *les dones*.

304. El complement directe o acusatiu s'unix al verb sense

preposició. És incorrecte dir *Antoni ha vist a la Maria*, perquè *la Maria*, que és la persona vista pel subjecte, és el complement directe i aquest, en el nostre idioma, s'unix al verb sense cap mena de preposició. *Antoni ha vist la Maria* és una proposició correcta. Però si el complement directe està expressat per un pronom fort sí que porta preposició.

EXEMPLES: *Sempre em criden A mi. S'enganya A si mateix.*

305. Els complements verbals altres que l'acusatiu solen unir-se al verb mitjançant una preposició, que és la paraula, o paraules —locució prepositiva—, que servix de nexa entre el verb i els complements.

306. El complement indirecte o datiu, que és un dels complements que solen unir-se al verb mitjançant una preposició, és aquell al qual es dirigeix l'acció del verb, el que expressa el fi d'aquesta acció, el que en rep un profit o un dany. El nexa que servix d'unió és la preposició A o la preposició PER A.

EXEMPLE: *Maria escriu A sa cosina.*

En aquest exemple el complement datiu o indirecte està format pels mots *sa cosina*; la preposició A no forma part del complement datiu i solament n'és el nexa.

SUBJECTE	VERB	ACUSATIU	PREPOSICIÓ	DATIU
<i>Ella</i>	<i>envia</i>	<i>una panera</i>	<i>a</i>	<i>son pare.</i>
<i>Ernest</i>	<i>penja</i>	<i>la corda</i>		
	<i>He vist</i>	<i>el teu germà</i>		
<i>Vosaltres</i>	<i>dureu</i>	<i>fruita</i>	<i>per a</i>	<i>la mare.</i>
<i>Ell</i>	<i>escriu</i>	<i>una carta</i>	<i>a</i>	<i>sa muller.</i>
<i>Ella</i>	<i>escriu</i>		<i>al</i>	<i>seu marit.</i>

(Observeu com els complements acusatius no porten nexa preposicional, i els complements datius, sí.)

### EXERCICIS

a) Destrieu el subjecte, el complement directe i el complement indirecte de les proposicions següents:

1. *Enric recita poemes als seus alumnes.*
2. *Qui posarà el cascavell al gat?*
3. *En Jaume I conquistà València.*
4. *Als seus fills el pare repassava la lliçó.*



5. *Porta a la seua mare un pom de flors bellíssimes.*

6. *La tia dóna l'herba als conills del corral.*

b) Completeu les proposicions següents afegint al verb un complement directe i un d'indirecte:

1. *El professor explica ...*

2. *La mare dóna ...*

3. *Aquell xic enganxa ...*

4. *Tu compra ...*

5. *Ensenyaràs ...*

6. *El pare de la mestressa clava ...*

c) Copieu les proposicions següents suprimint la preposició a dels complements directes que en porten:

1. *Era molt tard quan trobi a Joan.*

2. *Coneixes a qui l'estima?*

3. *L'orador diu frases que enlluernen al poble.*

4. *Primerament va llavar la roba i després llavà a sa filla.*

5. *He trobat a ton germà a la platja.*

6. *En entrar al saló vaig conèixer al teu fill.*

## LECTURA

### TEXT MODERN

M'agrada la pluja. M'agrada estar darrere la finestra, darrere la meua finestra que s'obre al carrer, i veure com plou i com les gotes d'aigua esclaten contra les pedres. I m'agrada passejar sota la pluja: sentir com em banya els cabells i el rostre, o com colpeja en la tela negra del meu paraigua. M'agrada també veure com el vent rebolica les gotes que cauen, com l'aigua de les teulades ocupa els ràfecs, com davalla per les canaleres. Si és de nit, la pluja xoca contra el sostre de la meua cambra i fa un sorollet monòton i repicat que m'ajuda a adormir-me.

JOSEP PALACIOS

(Un món per a infants.)

## Llicó LV

### ELS COMPLEMENTES CIRCUMSTANCIALS, L'ATRIBUT O PREDICAT NOMINAL

307. L'acció del verb d'una proposició pot produir-se segons circumstàncies de *lloc*, de *temps*, de *manera*, de *companyia*, d'*instrument*, etc. Els mots o grups de mots que indiquen alguna d'aquestes circumstàncies constitueixen els complementes circumstancials.

EXEMPLES: Vivim *ací* (complement circumstancial de lloc). Els meus germans arribaran *demà* (complement circumstancial de temps). La sastressa cus *bé* (complement circumstancial de manera). Passegem *amb els amics* (complement circumstancial de companyia). Clavà el clau *amb el martell* (complement circumstancial d'instrument).

308. Unes vegades els complementes circumstancials s'introdueixen a la proposició sense necessitat de nexce; generalment ho fan els adverbis, però també ho poden fer els substantius modificats o no per adjectius.

EXEMPLES:

Ens dirigim *allà*.

L'escalfapanxes caldeja *bé*.

Menja arròs *cada dia*.

309. Altres vegades els complementes circumstancials s'unixen a l'oració mitjançant una preposició.

EXEMPLES:

	PREPOSICIÓ	
<i>Agafa el llibre</i>	DE	<i>l'armari.</i>
<i>Escriu-li</i>	AMB	<i>tinta negra.</i>
<i>Viatja</i>	SENSE	<i>roba d'abric.</i>

(Observeu com les preposicions DE, AMB i SENSE servixen per a introduir els complementes circumstancials *l'armari* (de lloc), *tinta*

*negra* (d'instrument) i *roba d'abric* (de manera) a les oracions respectives.)

310. Hi ha complements que no ho són del verb, sinó del subjecte de la proposició i, per tant, expressen les seues qualitats, defectes, condicions, etc., ço és, el que s'afirma o es nega del subjecte. Aquest complement s'anomena *atribut* o *predicat nominal*.

311. El *predicat nominal* s'unix al subjecte mitjançant alguna forma dels verbs *ésser* o *estar*.

## EXEMPLES:

SUBJECTE		PREDICAT NOMINAL
<i>La meua filla</i>	ÉS	<i>valenciana.</i>
<i>Aquesta pintura</i>	ESTÀ	<i>bé.</i>

312. Hi ha verbs, com *semblar*, *tornar-se*, *veure's*, *presentar-se*, *aparéixer*, *aparentar*, *quedar-se*, etc., la significació dels quals és semblant a la dels verbs *ésser* o *estar*, i servixen de nexa, també, entre el subjecte i el predicat nominal.

## EXEMPLES:

SUBJECTE	VERB	PREDICAT NOMINAL
<i>Aquesta novella</i>	SEMBLA	<i>molt divertida.</i>
<i>El gos</i>	ES TORNA	<i>rabiós.</i>
<i>La malalta</i>	ES VEU	<i>millorada.</i>
<i>El guardabosc</i>	ES PRESENTA	<i>majestuós.</i>
<i>Aqueix senyor</i>	APARENTA	<i>més vell.</i>
<i>Margarida</i>	ES POSA	<i>mestressa.</i>

(Observeu com el predicat nominal és, generalment, un adjectiu, un grup adjectival o un substantiu.)

## EXERCICIS

a) Destrieu els complements circumstancials de les oracions següents en dos grups: 1, els introduïts amb preposició, i 2, els que no ho són:

1. *Ho va prendre amb paciència.*
2. *Estudia sense llibres.*
3. *No eixirà demà.*

4. *Entrava en casa a les nou de la nit.*
5. *Diumenge aniran els teus amics.*
6. *T'acompanya fins a la porta.*
7. *Treballava tres dies cada setmana.*
8. *El ciclista passà pel camí de la platja.*
9. *L'excursionista posà la bandera al cim de la muntanya.*
10. *Escric amb llapis vora la finestra.*

b) Dieu la classe de complements destriats en l'exercici anterior.

c) Afegiu un predicat nominal a cada una de les proposicions següents:

1. *La llibreta en què escriviu està ...*
2. *El teu alumne es pensa ...*
3. *Aquells llibres són ...*
4. *La teua amiga es torna ...*
5. *L'exposició de pintures ha resultat ...*
6. *L'advocat del primer pis es presenta ...*

## LECTURA

### TEXT MODERN

Somniant antigues cançons, serenades,  
dormen les torres, dormen els bastions;  
com una església és la nit encantada  
que tingué mil canelobres d'or.

El campanil, en l'obscur amagat,  
somnia que és tard, que és ja mitjanit,  
i les campanes, quan han repicat,  
han despertat un grill que era dormit.

ANTONI BALLERO

(Col·lecció «Quart Creixent», 1957.)



## Lliçó LVI

### LES PROPOSICIONS COMPLEXES

313. Les proposicions *simples* tenen un sol verb.

EXEMPLE: *Nosaltres ESTUDIAREM la lliçò.*

314. Les proposicions *complexes* són les constituïdes per dues o més de simples, sempre que una d'elles siga la dominant i les altres modifiquen els elements d'aquesta dominant o els substituïsquen.

EXEMPLE: *Nosaltres ESTUDIAREM la lliçò quan tu VOLDRÀS.*

Subjecte: *Nosaltres*. Verb: *estudiarem*. Complement directe o acusatiu: *la lliçò*. Complement circumstancial de temps: *quan tu voldràs*. Aquest complement és una proposició que consta de subjecte: *tu*. Verb: *voldràs*. El mot *quan*, conjunció, n'és el nexa.

315. Proposició *principal* és aquella que expressa la idea central de la proposició complexa. Les proposicions *subordinades* són les que constituïxen els elements de la proposició complexa.

EXEMPLE: *Veig que vénen.*

Verb de la proposició principal: *Veig*. Verb de la proposició subordinada: *vénen*. El mot *que*, és el nexa que unix la proposició subordinada a la principal.

316. Els mots que enllacen les proposicions subordinades a la principal són de dues classes:

a) Conjuncions de subordinació independents de les dues proposicions que unixen.

EXEMPLES: *Em diuen QUE no la voràs mai més. S'ha cremat els dits PERQUÈ tocava les brases. Vindrà el seu germà SI li diem QUE vinga.*

b) Mots (adjectius o pronoms) *interrogatius*, i mots *relatius* (adjectius o pronoms) que ultra enllagar les dues proposicions formen part de la subordinada.

EXEMPLES: *Tu diràs QUÈ vols. Mai no sabrem QUINA gorra és la teua. (Què i quina són mots interrogatius.)*

*Vaig passar les vacances en el poble QUE tu m'aconsellares. Heus ací la taula amb LA QUAL vam dinar. (Que i la qual són mots relatius.)*

L'adverbi pronominal *on* introduïx també proposicions subordinades formant-ne part.

EXEMPLE: *Ara tornem d'ON volies que anàrem.*

317. Les proposicions subordinades poden ésser el subjecte de la principal, l'acusatiu, l'atribut i el complement circumstantial.

EXEMPLES DE:

Subordinada subjecte: *QUI CANTA EN LA TAULA i MENJA EN EL LLIT no té l'entenciment complit.*

Subordinada complement: *El llibre aconsella QUE CAL ESTUDIAR.*

Subordinada atribut: *El teu propòsit sembla QUE TINDRÀ IMPUGNADORS.*

Subordinada complement circumstantial: *Antoni ha dinat MENTRE NOSALTRES L'ESPERÀVEM.*

318. Hi ha proposicions subordinades que no constituïxen cap element de la principal. Són les *explicatives* i les *determinatives*.

a) Les subordinades *explicatives* aclariïxen algun element de la principal.

EXEMPLE: *El teu fill, QUE ÉS MOLT EDUCAT, em saludà després d'ahir.*

b) Les proposicions subordinades *determinatives* determinen algun element de la principal.

EXEMPLE: *Va explicar les funcions de teatre QUE HAVIA VIST A VALÈNCIA.*

319. Encara hi ha proposicions subordinades *impersonals*. Són de dues classes: *d'infinitiu* i *de gerundi*.

a) D'infinitiu: *S'estimava més ANAR A PEU. És molt útil ESCRIURE BÉ. S'entossudia a MULLAR-SE EL VESTIT.*

b) De gerundi (expressen una circumstància de l'acció principal): *Entrà en casa FLORANT A LLÀGRIMA VIVA. PARLANT s'entenen els homes.*

320. Si un fet és conseqüència d'un altre, o si succeïx des-

prés d'un altre, no pot expressar-se mitjançant una proposició de gerundi; cal expressar-lo per una altra proposició independent.

Heus ací uns exemples de gerundi dolent:

*Antoni s'esvarà, TRENcant-SE una cama.*

*Caigué daltabaix del pont, TOPANT de cap contra una roca del torrent.*

*Va morir dissabte, ESSENT enterrat diumenge.*

Per a enunciar correctament, l'un darrere de l'altre, els fets expressats amb el gerundi *trencant-se, topant i essent* ens cal mudar les frases de gerundi en proposicions independents:

*Antoni s'esvarà i ES TRENcÀ una cama.*

*Caigué daltabaix del pont i TOPÀ de cap contra una roca del torrent.*

*Va morir dissabte i FÓN soterrat diumenge.*

321. Les conjuncions i locucions conjuntives de subordinació són (vegeu § 290, b):

*Condicionals:* Indiquen un requisit perquè es realitze l'acció principal.

*Causals:* Denoten el motiu o causa.

*Finals:* Indiquen l'objecte o finalitat.

*Temporals:* Indiquen el temps o moment en què es realitza l'acció dominant.

*Comparatives:* Expressen una relació de manera o una comparació.

*Concessives:* Denoten una objecció o dificultat que no impedis l'efecte del verb principal.

A més a més hi ha la conjunció copulativa *que*. Amb ella s'introdueixen tota classe de subordinades que facen d'element de la principal. Es diu també conjunció *completiva*.

322. Quan un nom o pronom, que no és subjecte ni complement datiu, acusatiu o ablatiu de la proposició on figura, porta a manera de predicat un participi, un gerundi o un adjectiu, pot fer l'ofici d'una proposició subordinada equivalent a un complement circumstancial. Aleshores, hom diu que és una *construcció absoluta*. També ocorre així quan alguns complements circumstancials, tals com *amb el cap alt, amb les mans a les butxaques*, es construeixen sense preposició i com si haguéssim elidit els gerundis *estant* o *essent*.



EXEMPLES: ACABADA LA FAENA, *cadascú a sa casa*. MANANT-HO ELL, *tots nosaltres hem d'obeir*. SEGURA LA RETIRADA, *el general donà el senyal d'atac*. Vam entrar EL CAP BEN ALT, *Es passejava*, LES MANS A LES BUTXAQUES.

### EXERCICIS

a) En les següents proposicions complexes indiqueu les subordinades:

1. *Ho sabies tu des que ho vares llegir al diari.*
2. *Vingué el comprador que m'anunciaves en la teua darrera lletra.*
3. *Acostumeu-lo que cada dia vinga a la mateixa hora.*
4. *Maria m'ha lliurat els poemes, que, per cert, són molt inspirats, per a la pàgina literària.*
5. *El seu primer pensament va ésser que el fill s'havia fet mal amb l'escopeta.*
6. *Déu sap qui haurà de pagar les despeses.*
7. *Avui he vist que desempedraven el carrer.*
8. *La llengua valenciana és l'instrument amb el qual hem d'estudiar.*
9. *Estic molt content que hages vingut.*
10. *Pregunta al conserge quina conferència pronuncien en aquesta aula.*
11. *M'ho digué mentre baixàvem l'escala.*
12. *No m'agrada que et jugues diners.*
13. *La seua convicció és que això no durarà.*
14. *És segur que ella vindrà al matí.*

b) Diguen quines proposicions subordinades de les de l'exercici anterior són subjectes, complements directes, atributs, complements circumstancials, explicatives, determinatives, interrogatives i de relatiu.

c) Escriviu correctament les següents proposicions que siguen de gerundi dolent:

1. *Caigué del cavall, duent-lo tot seguit a l'hospital.*
2. *Dinant llegia el diari.*
3. *Estudià l'advocacia essent empleat de banca.*
4. *Es tancà la ventalla, agafant els dits de la jove.*



5. *Anà de jove a l'Amèrica, tornant ric i poderós.*
6. *La fada, acompanyant-la al cim de la muntanya, li fabricà un palau de cristall.*
7. *Llegint i escrivint es passa la vida a l'escola.*
8. *Viatjant per França aprengué el parlar dels francesos.*
9. *Prenguérem el camí de tornada, acomiadant-nos dels amics.*
10. *El riu fa una colzada, desapareixent per la dreta.*

## LECTURA

## TEXT MODERN

*Europa no és un somni. Europa és una realitat. Una realitat que avui s'ha fet necessària. I que és insubstituïble per cap altra. Europa és una necessitat.*

*I és una necessitat per als pobles europeus. Només bastint una Europa amb consciència de collectivitat, tots i cada un de's pobles europeus podran continuar essent ells mateixos.*

*No es tracta solament d'un ideal. Es tracta d'una realitat indefugible i humana.*

*És l'herència del nostre passat històric i la garantia de la nostra projecció devers el futur.*

*És l'alegria de la lluita per un objectiu necessari i la consciència de continuar essent pobles en l'esdevenir del món. És la missió històrica.*

*Europa és tradició i continuïtat.*

*I és, avui, la nostra juvenesa.*

JOAN CRUSELLAS

(Col·lecció «Nova Europa».)

## Lliçó LVII

### LES PROPOSICIONS COORDINADES

323. Dues o més proposicions independents reunides en una mateixa clàusula són *proposicions coordinades*.

EXEMPLE: *Antoni escriu una carta i Maria llig una novella.*

Dues o més proposicions, si no són enllaçades mitjançant un mot, dit *conjunció de coordinació*, i estan relacionades entre elles pel sentit, són coordinades independents, o *justaposades*.

EXEMPLE: *Antoni escriu una carta, Maria la llig amb satisfacció.*

324. Les conjuncions de coordinació, a més d'unir proposicions independents, enllacen els elements que componen la mateixa part d'una proposició, els quals elements són *termes coordinats*.

EXEMPLES: *Tu i jo estudiem gramàtica. Han comprat albercocs o cireres? No era ell, SINÓ el seu pare.*

325. Les conjuncions i locucions conjuntives de coordinació són (vegeu § 290, a):

*Copulatives*: Indiquen simple unió i coincidència.

EXEMPLES: *Se'm gelen les puntes dels dits i m'he de posar els guants. No puc NI vull.*

*Disjuntives*: Expressen incompatibilitat, tria.

EXEMPLE: *Calia véncer o morir.*

*Distributives*: Quan la coincidència o la incompatibilitat són expressament indicades en dues o més proposicions seguides o en dos o més termes coordinats.

EXEMPLES: *No isc mai NI de nit NI de dia. Tots guanyaven diners, QUI més QUI menys. Han vingut NO SOLAMENT ells, SINÓ els seus cosins. O no m'ho va dir o no me'n recorde. M'agradarà veure-ho, SIGA de lluny, SIGA de la vora. Porteu-ne dues, L'UNA gran, L'ALTRA xicoteta.*

*Adversatives*: Denoten contrarietat, oposició.

EXEMPLES: *Es un bon xic, PERÒ estudia poc. No hi havia ningú SINÓ ell. No li sabrà mal que li ho digues, ANS li plaurà. Jo no ho faria; AMB TOT, si és el teu gust, també ho faré.*

*Consecutiva*: Indica deducció, conseqüència.

EXEMPLES: *No ens vols ajudar? DONCS no ho farem. Tot animal és mortal; l'home és un animal, DONCS és mortal.*

*Continuatives*: Denoten addició, continuïtat.

EXEMPLES: *Pots mirar tots aquests llibres i ENCARA consultar tots aquests altres. Estarem junts tot el dia i AIXÍ MATEIX tota la nit.*

326. En lloc de la conjunció adversativa *però* algú usa *mes*; aquest canvi és poc recomanable.

EXEMPLE: *Vull fer un viatge, MES no tinc diners. És preferible: PERÒ no tinc diners.*

La conjunció consecutiva *doncs* modernament ha estat mal usada en la llengua escrita com a conjunció causal.

EXEMPLE: *Creem que està malalt, DONCS ja dies que no el veem.*

La frase correcta usaria en lloc de *DONCS* una de les conjuncions causals: *car, perquè*.

EXEMPLE: *Creem que està malalt, PERQUÈ ja dies que no el veem.*

Un altre tort a la llengua és l'ús de *puix*, que és conjunció exclusiva de subordinació, en lloc de *doncs*, que és conjunció consecutiva de coordinació.

EXEMPLE: *No li digueres que vinguera? PUIX ja és ací. La frase correcta fóra: DONCS ja és ací.*

327. En començar una clàusula podem expressar la relació entre allò que anem a dir i allò que s'ha dit en la precedent, mitjançant mots o locucions que hi servixen de nexa. Podem citar:

a) Adverbis: *per això, per consegüent, així, aleshores, endemés, més, sí, també, no, tampoc...*

b) Conjuncions de coordinació: *i, ni, o, però, amb tot, doncs, encara, així mateix, tanmateix, no gensmenys, no obstant això...*

c) Conjuncions comparatives: *com, com si...*, i causals: *perquè, que, car*, (L'ús d'aquesta última cal limitar-lo al cas de que parlem.)

EXEMPLES: *Si només cremara el Sol, quin migdia!* TAMBÉ *cremen els teus ulls, amiga, i els teus llavis que no tenen ni mati ni tarda.*

*No puc dir si em conec.* COM TAMPOC *no puc dir on visc.*

*Vosté està tocada del cap i té el mal de l'amor caragolat als renyons.* PERÒ, *veritat que no vol beure?* DONCS *està perduda.*

### EXERCICIS

a) Destrieu les conjuncions o locucions conjuntives de coordinació de les clàusules següents, i digueu la classe de cadascuna d'elles.

1. *Ell vol el pa i ella la mescla.*
2. *Vols que vaja a Castelló? Doncs ja hi aniré.*
3. *Val tant el xic com la xica per a portar l'encàrrec.*
4. *Acompliré l'encàrrec, però no em sembla bé.*
5. *Aniré a ta casa siga a les deu, siga a les onze.*
6. *Cal estudiar la part teòrica, i encara més la pràctica.*
7. *No ho comprarem per gust, sinó per necessitat.*
8. *Ni tu ni jo no podem parlar en públic.*

b) Substituïu els punts suspensius per les conjuncions o locucions conjuntives de coordinació més adients.

1. *Has vingut per aprofitar-te'n; ... no t'hauries acostat a nosaltres.*
2. *Jo no ho faria; ... si és el teu gust, ho faré.*
3. *Em donaràs el diari ... la revista.*
4. *... estime la mare, ... la filla.*
5. *No l'odia, ... l'estima.*
6. *No es queixa de ningú ... d'ell mateix.*
7. *Ací tens les fotos que volies, i ... els dibuixos.*
8. *Sense el seu consentiment, no podem fer res; ... convé que el veges avui mateix.*
9. *No li agrada el futbol. ... t'acompanyarà.*
10. *No podem dependre moltes pessetes, ... tampoc no vestim malament.*

c) Copieu les clàusules següents destriant-ne les que porten doncs de les que no en porten:

1. *Ve l'enemic? Doncs ataquem-lo.*
2. *Deu ésser al poble, perquè no ve per la societat.*



3. *L'any passat hi vaig ésser per Nadal, i aquest any hi he estat per la Pasqua i per Sant Joan; hi he estat, doncs, tres vegades.*

4. *Aquest exemple ha d'ésser imitat, puix que la tàctica ho recomana.*

5. *Està molt enfadat amb tu. Doncs, senyal que no l'has saludat.*

6. *Els has de castigar, puix que es burlen de tothom.*

7. *Veges si véns tu també perquè no podem seguir avant.*

8. *«Doncs qual serà aquell qui no el vulla ajudar e servir de sa persona?» (Cròn. Jaume.)*

9. *«... que diran lo que no féu; no lu façan, doncs, per la vida.» (Canç. Sat. Val.)*

## LECTURA

## TEXT MODERN

S'obriren unes mans  
i era novell el dia.

S'obriren unes mans  
i un sol d'amor illuminà la Umbria.

S'obriren unes mans...

L'aire és de Déu, la font,  
l'ocell petit i l'home gran, la serp,  
l'ase tossut i el grill i el llop que crida...

S'obriren unes mans.  
Oh, Sol. Oh, Veritat. Oh, Amor. Oh, Vida.

S'obriren unes mans  
i a llur conjur es feren tots germans.

JAUME BRU I VIDAL

(Els Autors de l'Ocell de Paper.)

## Lliçó LVIII

### ELS PRONOMS PERSONALS FORTS

328. Els pronoms personals forts són:

<i>Jo, mi</i>	primera persona singular.
<i>Tu</i>	segona persona singular.
<i>Ell, ella</i>	tercera persona singular.
<i>Nosaltres, nós</i>	primera persona plural.
<i>Vosaltres</i>	segona persona plural.
<i>Ells, elles</i>	tercera persona plural.
<i>Si</i>	reflexiu de tercera persona.
<i>Vós</i>	segona persona usat per al singular i el verb en plural.

EXEMPLE: *Amb aquesta mateixa tarja PODEU entrar VÓS i la vostra muller.*

*Vosté, vostés* usat en el llenguatge familiar, substituint *vós*, amb el verb en tercera persona.

EXEMPLE: *VOSTÉ no SERÀ dels darrers.*

329. Els pronoms personals forts substituïxen, dins les proposicions, els seus elements.

Si el pronom fort fa de *subjecte s'anomena nominatiu*.

EXEMPLE: *JO vaig a passeig.*

Si fa de *complement directe s'anomena acusatiu*.

EXEMPLE: *Quan ho crega convenient cride'm A MI.*

Si fa de *complement indirecte s'anomena datiu*.

EXEMPLE: *Deixe pas A ELLS.*

Si fa de *complement circumstancial s'anomena ablatiu*.

EXEMPLE: *Vindreu AMB NOSALTRES.*

330. El pronom personal fort no va precedit de preposició quan és *nominatiu*.

EXEMPLE: *TU no visites la mare.* (TU, nominatiu, sense preposició.)

Quan el pronom personal fort és *acusatiu* va precedit de la preposició *a*.

EXEMPLE: *Crida a ELL primer que tot.* (A ELL, acusatiu, amb la preposició A.)

Quan el pronom personal fort és *datiu* va precedit també de la preposició A.

EXEMPLE: *A MI no m'agraden les begudes alcohòliques.* (A MI, datiu, amb la preposició A.)

Quan el pronom personal fort és *ablatiu* va precedit de *preposicions ablatives* o de *locucions prepositives*.

EXEMPLES: *Vinc PER ELLA. Vindreu AMB NOSALTRES. Ells es presentaran ABANS DE VOSALTRES.* (PER ELLA, AMB NOSALTRES i ABANS DE VOSALTRES, ablatius, amb distintes preposicions o locucions prepositives.)

### EXERCICIS

a) Substituïu els elements en versaletes per pronoms forts, precedint-los, si cal, de preposició:

1. *Quan Antoni veia l'egua, ANTONI anava per la carretera.*
2. *Sí; EL PARE i EL FILL portarem sabates noves.*
3. *Ni EL CLAVARI ni LA CLAVARIESSA no podeu queixar-vos de la festa.*
4. *Quan LES GERMANES m'envien el brodat l'ensenyarem a LA PROFESSORA.*

5. *MIQUEL no vindrà a la paella.*
6. *Si us ho proposeu no fareu, NA MARIA, un mal paper.*
7. *ANTONI, MIQUEL i RAFAEL són bons caçadors.*
8. *És just que els llapis siguin per a QUI ELS HA COMPRATS.*
9. *EL GERMÀ i LES COSINES vindreu algun dia.*
10. *SÓC EL VOSTRE AMIC i m'interessa per les vostres coses.*

b) Substituïu les sèries de punts per pronoms personals forts.

- |                            |                                    |
|----------------------------|------------------------------------|
| 1. ... era a casa.         | 7. Han vingut sense ...            |
| 2. Parlàveu amb ...        | 8. Sí; ... m'escriuen encara.      |
| 3. Anaven amb ...          | 9. No són ...                      |
| 4. ... no vas vindre.      | 10. Entre ... i tu està el secret. |
| 5. Sou ... qui ho heu dit. | 11. Quan ... vindreu.              |
| 6. ... ha dit que no.      | 12. ... ja sap que ens estimem.    |

c) Digueu quina és la funció de cadascun dels pronoms que han substituït les sèries de punts de les proposicions de l'exercici anterior.

## Lliçó LIX

### ELS PRONOMS FEBLES

331. Els pronoms febles són tretze: *me, te, se, nos, vos, lo, la, los, les, li, hi, ho, ne*, la majoria dels quals poden revestir diferents formes segons llur situació dins la frase. (Els quatre pronoms *les, li, hi* i *ho* conserven sempre la mateixa forma.)

332. Els pronoms febles s'usen sempre davant o darrere el verb. Es posposen al verb quan aquest està en infinitiu (*creure-LA*), en gerundi (*estimant-VOS*) o en imperatiu (*escriu-LI*). Fora d'aquestes formes verbals els pronoms febles van davant el verb.

EXEMPLES: EM *vol*, LA *prenia*, US *cantarà*.

333. Les diverses formes que poden revestir els pronoms febles són:

FORMES	De 1. <sup>a</sup> persona		De 2. <sup>a</sup> persona	
	SINGULAR	PLURAL	SINGULAR	PLURAL
Darrere el verb { plena reduïda	me 'm	nos 'ns	te 't	vos us
Davant el verb { reforçada elidida	em m'	ens —	et t'	— —

FORMES	De 3. <sup>a</sup> persona			Neutre	Adverbials
	SINGULAR	PLURAL	Sin. Plu.		
Darrere el verb { plena reduïda	lo la li 'l — —	los les 'ls —	se 's	ho —	hi ne — 'n
Davant el verb { reforçada elidida	el — — l' l' —	els — — —	es s'	— —	— en — n'



334. Les formes elidides dels pronoms febles davant el verb s'usen quan aquest comença en vocal o *h*.

EXEMPLES: *M'emparen, T'han vist, L'ofén, S'ignora.*

Darrere verb les formes reduïdes s'usen quan el verb acaba en vocal (excepte la *u*).

EXEMPLES: *Mira'M, estudia'NS, alça'T, admetre'S, estima'L, compta'LS, escriure'N.*

335. Davant el verb les formes reforçades dels pronoms febles que en tenen són preferibles a les formes plenes si el verb comença en consonant.

EXEMPLES: *EM plau, ET dic, ES menja, EN vol* (preferibles a *ME plau, TE dic, SE menja, NE vol*). Però: *SE cerca, SE servix*, per a evitar el doble so de *s*.

336. Es pot usar *vos* o *us*, indistintament, davant el verb. Quan els pronoms febles van darrere el verb s'ajunten a ell amb un guionet llevat dels casos en què calga usar l'apòstrof. (Vegeu §§ 148, 149, 150.)

337. El pronom feble femení de tercera persona *la* no pren la forma elidida *l'* davant de verb començat per *i* o *u* àtones, precedides o no de *h*.

EXEMPLES (referint-se a un nom femení): *L'adoren, L'honoren, L'insten, L'usen* (amb *i* i *u* tòniques); però *LA inspiren, LA humiliaren, LA ultrajaven* (amb *i* i *u* àtones).

338. Els pronoms febles no s'apostrofen mai per contacte amb un altre mot que no siga un verb o un altre pronom feble.

No escriurem: *no'M vol*, sinó *no EM vol*; no *ella'L mirava*, sinó *ella EL mirava*; no *què'NS dius?*, sinó *què ENS dius?*

### EXERCICIS

a) Copieu les proposicions següents, adonant-vos com estan escrites les combinacions de verb i pronom feble:

1. DIGUES-ME *si vindrà l'alacantí*.
2. ESCRIU NOS *els nostres cognoms*.
3. *Estalviaràs malalties* RENTANT-TE *cada dia*.
4. Cal LLEVAR-SE *del llit abans de les set del matí*.
5. No N'AGAFES *del rebuig; de les altres*, DU-NE.
6. No es diu «EMBOBAR-SE», sinó «EMBADALIR-SE».
7. A poc a poc EM TRAGUÉ *una pesseta i cèntims*.

8. *La senyoreta Teresa* ENS MIRA del passadis estant.  
 9. ET VEU prevaler entre tots els altres.  
 10. Si no estàs ben proveït HO PAGARÉ jo.  
 11. HI VAN TOTS fets uns pillastres.  
 12. L'HA tret del sostre de la barraca.  
 13. Cal ESCRIURE'M amb desimboltura.  
 14. MIRA'NS bé abans no ET DESFOGUES.  
 15. No sé si ET VA entendre; jo sí que T'ENTENIA.  
 16. HI HAVIA taronges? —No N'HI HAVIA.

b) Copieu els mots següents separant-ne convenientment els verbs dels pronoms febles:

<i>diguesme</i>	<i>enviali</i>	<i>mescoltava</i>	<i>dónansles</i>
<i>escriviunos</i>	<i>portala</i>	<i>tentenia</i>	<i>enslesenvia.</i>
<i>rentantte</i>	<i>trauren</i>	<i>ensescoltava</i>	<i>menjarsetela</i>
<i>escriurem</i>	<i>emtrau</i>	<i>salça</i>	<i>menjarsetel</i>
<i>mirans</i>	<i>ensmira</i>	<i>anarmen</i>	<i>setelhamenjat</i>
<i>rentat</i>	<i>etveu</i>	<i>melhapres</i>	<i>senshamenjat</i>

## LECTURA

### TEXT CLASSIC

Moria l'Amic per plaer, e vivia per llanguiments; e els plaers e els turments s'ajustaven e s'unien en ésser una cosa mateixa en la vo'entat de l'Amic. E per açò l'Amic en un temps mateix moria e vivia.

Amor és mar tribulada d'ondes e de vents, que no ha port ni ribatg. Pereix l'Amic en la mar, e en son perill percixen sos turments e neixen sos compliments.

RAMON LLULL

(Llibre d'Amic e Amat. Segle XIII.)

## Lliçó LX

### PRONOMS FEBLES ACUSATIUS

339. D'ns la proposició gramatical el complement directe o acusatiu pot estar representat per un pronom feble. En *El carnisser talla la carn*, el grup de mots *la carn* és l'acusatiu i pot estar representat pel pronom feble *la*.

EXEMPLE: *El carnisser LA talla.*

El pronom feble acusatiu s'usa per evitar la repetició del complement directe.

EXEMPLE: *Talles la carn? —Sí; LA talle.*

En aquesta segona proposició l'ús del pronom feble *la* evita la repetició de l'acusatiu *la carn*.

340. Els pronoms febles que poden fer d'acusatiu són: *em*, *ens*; *et*, *us*; *el*, *la*, *els*, *les*; *es*; *ho*; *en*.

*Em* i *ens* són pronoms febles personals de primera persona. S'usen com a tals en:

*Els fills m'estimen. Els amics EM saluden. Ja no ENS aconsellen.*

*Em* s'usa també com a reflexiu:

*Jo EM talle.*

*I ens* s'usa, així mateix, com a recíproc:

*Nosaltres ENS besem.*

341. *Et* i *us* són pronoms personals de segona persona. S'usen com a tals en:

*Necessites que ET balancegen.*

*Voleu que US feliciten.*

*Et* s'usa també com a reflexiu:

*Encara no ET vesteixes.*

*Us* s'usa com a recíproc:

*Us mireu massa.*

342. *El, la, els, les* són pronoms personals de tercera persona i s'usen com a tals:

*Compres el llibre?* —Ja **EL** *compre* (el llibre).

*Tens la pesseta?* —Ja **LA** *tinc* (la pesseta).

*Portaràs els amics?* —**ELS** *portaré* (els amics).

*Quan ens donaràs les fotos?* —**Demà us LES** *donaré* (les fotos).

343. *Es* és pronom feble de tercera persona i s'usa com a reflexiu:

*Antoni ES* *llava cada dia.*

També s'usa com a recíproc:

*Ell i ella ES* *miren.*

344. *Ho* és pronom feble neutre i s'usa com a tal:

*Escriu-HO* *bé.*

345. *En* és pronom feble i s'usa representant un substantiu indeterminat:

*Tens tinta?* —**No EN** *tinc.*

Si comparem aquest exemple amb el següent:

*Ters la tinta?* —**No LA** *tinc.*

veurem com la darrera proposició es referix a una tinta determinada i la primera proposició a tinta en general. Per això en la resposta s'usa el pronom feble *en*.

*En* també pot representar un substantiu sobreentès.

Aleshores va acompanyat d'un adjectiu cardinal:

*Tens algun llapis?* —**Uns EN** *tinc.*

d'un mot quantitatiu:

*Veges si EN* *vols tant* (de paper).

d'un adjectiu indefinit:

*Agafaràs taronges?* —**Alguna N'***agafaré.*

o bé d'un mot precedit de la preposició *de*:

*Quantes capsas volies?* —**DE** *blanques EN* *volia mitja dotzena.*

(*En* equival a «de capsas» en aquesta proposició. *Volia mitja dotzena de capsas blanques.*)



## EXERCICIS

Substitueu els complements directes, o el substantiu que continga en cursiva, pel pronom feble corresponent:

1. Llegiràs novel·les? —No llegiré *novel·les*.
  2. Llença *els paquets* al riu.
  3. Jo llavi a *mi mateix* amb sabó perfumat.
  4. Corregia a *nosaltres* de nit.
  5. Enraoneu bé *això que dieu*.
  6. Compra *la corbata*.
  7. El tenor sabia cantar totes *les cançons*.
  8. El metge medica a *ell mateix*.
  9. Pelaré quatre *taronges*.
  10. Si et sembla bé renova *allò que et vaig dir*.
  11. Vas collir moltes peres tendrals? —De tendrals vaig collir moltes *peres*.
  12. Buscava *el formatge del calaix*.
  13. La glòria somriu a *vosaltres*.
  14. Has venut moltes pances? —Sí; he venut moltes *pances*.
  15. Els amics fotografien a *mi*.
  16. Estudia *els autors clàssics*.
  17. Tenia nova *la ploma*.
  18. Nosaltres mullem a *nosaltres*.
  19. Pots prendre la *medicina blanca*.
  20. No mireu amb mals ulls a *vosaltres mateix*.
  21. El gat caça *les rates*.
- Així: El gat caça *les rates*. —El gat *les caça*.

## Llicó LXI

### PRONOMS FEBLES DATIUS

346. Dins una proposició el complement indirecte o datiu pot expressar-se mitjançant un pronom feble. En *Escriu una carta a ta mare* el grup de mots *a ta mare* és el datiu i pot estar representat pel pronom feble *li*.

EXEMPLE: *Escriu-LI una carta.*

El pronom feble datiu s'usa per evitar la repetició del complement indirecte: *Donaràs la nota al dependent?* —*Si; LI donaré la nota.* En aquesta segona proposició l'ús del pronom feble *li* evita la repetició del complement indirecte o datiu *al dependent*.

347. Els pronoms febles que poden fer de datiu són: *em, ens; et, us; li, els; es.*

348. *Em* i *ens* són pronoms febles personals de primera persona. S'usen com a tals en:

*EM dóna els papers.*

*ENS pren la paraula.*

*Em* i *ens* s'usen també com a reflexius:

*Jo EM pose la camisa neta.*

*Nosaltres ENS enviàrem l'encàrrec.*

*Ens* s'usa, encara, com a recíproc:

*ENS vam donar les mans.*

349. *Et* i *us* són pronoms febles personals de segona persona. S'usen com a tals en:

*ELL ET farà l'apologia del sant.*

*L'amic US dirà el domicili.*

*Et* i *us* s'usen també com a reflexius:

*Tu ET faràs el llit.*

*No US mengeu tota la paella.*

*Us* s'usa, encara, com a recíproc:

*Us doneu un bes com a bonz germans.*

*Vosaltres US llegiu els poemes.*

En el llenguatge parlat valencià la forma literària *us* es troba reemplaçada per *vos* en tots els casos. Tal ús és admissible, si bé la llengua literària preferix d'usar *us* davant el verb, almenys darrere un mot acabat en vocal: *que, no, si, bé, jo, ara*, etc.

EXEMPLES: *Què us diré?, no us vull contar, si us plau, bé us agrada, jo us donaré, ara us diu (us asil·làbic).*

En canvi l'ús de *vos* davant el verb també és lícit.

EXEMPLES: *Vos agrada, vos els prendran, Blai vos ho dirà, quants vos en donen?, com vos anava dient*, etc.

També la forma literària *ens* es troba reemplaçada per *nos* en el llenguatge parlat valencià. La forma vulgar *mos* és inadmissible. En la llengua literària cal usar *ens*, almenys darrere d'un mot acabat en vocal.

350. *Li* i *els* són els pronoms febles personals de tercera persona datius, per al singular i plural, respectivament, sense distinció de gèneres. S'usen com a tals en:

*Llava-LI els mocadors.*

*LI amostrava el camí.*

*Pren els tinters i posa'LS tinta.*

*La mare repta les filles i ELS diu què han de fer.*

351. *Es* és pronom feble de tercera persona i s'usa com a reflexiu i com a recíproc. És reflexiu en:

*La jove ES desfà el pentinat.*

Es recíproc en:

*Les amigues ES conten passatges de la història.*

352. Cal tindre present que el pronom *li* sempre és datiu i que els altres pronoms consignats en aquesta lliçó com a datius poden representar també complements acusatius.

353. És falta greu de sintaxi expressar dins una mateixa proposició dues vegades el mateix complement. Compareu les següents proposicions:

1. *La mare tallava les ungles A LA FILLA.*

2. *La mare* LI tallava les ungles.
3. *La mare* LI tallava A LA FILLA les ungles.

Dins les proposicions 1 i 2 el complement datiu està expressat una sola vegada en cada proposició: les dues són correctes. En la 3, el datiu està expressat dues vegades; primerament pel pronom feble *li* i segonament pel grup de mots *a la filla*. Aquesta construcció és antigramatical i, per tant, dolenta.

### EXERCICIS

a) Per cadascuna de les clàusules següents escriure'n una altra de sentit equivalent en què el datiu de la primera estiga representat en la segona per un pronom feble.

1. *Feu la declaració* AL JUTGE.
2. *Antoni dirà* A VOSALTRES quina cosa cal fer.
3. *Compreu les entrades* ALS AMICS.
4. *Compren les entrades* ALS AMICS.
5. *Tenia uns llibres i he perdut* ELS LLIBRES.
6. *Miquel farà* A NOSALTRES les fotos.
7. *El teu germà dóna* A TU les llibretes.
8. *Diu que cal portar les cadires* PER A VOSALTRES.
9. *A ELLES és convenient mostrar els dibuixos.*
10. *Maria comprarà* PER A MI el llibre.
11. *Què preguntarem* ALS NOSTRES ALUMNES?
12. *Què preguntaràs* AL MEU FILL?

b) Extraure de les següents clàusules els complements acusatius i els datius i fer amb cada mena de complements una llista:

1. *Ara es renta les mans.*
2. *Ens han enviat els mocadors.*
3. *Si veus la Maria, dóna-li això.*
4. *Manuel ho ha comprat.*
5. *Tens paper? —No en tinc.*
6. *Banyeu-vos les cames.*
7. *Entre tu i jo els farem dir la veritat.*
8. *Saludeu els amics.*
9. *Donem-los l'enhorabona.*
10. *Torca-li les llàgrimes.*
11. *Feu-me el favor que us demane.*
12. *Tocaré l'anella de la porta de l'escalaleta.*



13. *Toca-li el braç.*
14. *Toca-ho.*
15. *Feu-vos on vullgueu la paella.*
16. *M'ha dit que no et vol.*

## LECTURA

TEXT MODERN

## CANÇÓ DE LA MARINERA FIDEL

Marinera dels ulls blaus,  
 —diu la Joventut que passa—,  
 ino vas a vila a la festa,  
 fan ball de toia a la plaça,  
 marinera de carn bruna?  
 —Deixa'm mirar la mar blava.

Marinera dels ulls fixos,  
 —li diu la Vida que passa—,  
 cada dia que se'n va  
 una illusió és desfullada  
 i un neguit ens agullona...  
 —Deixa'm mirar la mar blava.

Marinera d'ulls cansats,  
 —diu la Vellesa que aguarda—,  
 les illusions ja no tornen  
 si un dia fugen de l'ànima;  
 res ja esperes, marinera...  
 —iDeixa'm mirar la mar blava!

Marinera dels ulls cecs,  
 —diu la Mort que és arribada—,  
 clou ja els teus ulls per a sempre;  
 la terra és fossa que aguarda;  
 oblida el mar, marinera...  
 —jiDeixa'm mirar la mar blava!!

LLUÍS GUARNER

(Biblioteca de contemporanis. Castelló de la Plana, M.CM.XXXVI.)

## Lliçó LXII

### PRONOMS FEBLES ATRIBUTS, ABLATIUS COMPLEMENTS PREPOSICIONALS

354. Dins una proposició substantiva l'atribut pot expressar-se mitjançant un pronom feble. En *Qui ens ha visitat serà l'amic Daniel, o no serà l'amic Daniel*, el grup de mots d'aquesta segona proposició *no serà l'amic Daniel* és l'atribut i pot estar representat pel pronom feble *ho*.

EXEMPLE: *No HO serà.*

El pronom feble atribut s'usa per evitar la repetició del predicat nominal.

EXEMPLE: *Vós sou parent del marit? —HO sóc de la muller.*

En aquesta segona proposició el pronom feble *ho* evita la repetició del predicat nominal *parent*.

355. Els pronoms febles que poden fer d'atribut són: *ho, hi; el, la, els, les*.

356. *Ho, hi* s'usen per expressar substantius indeterminats i adjectius.

a) Exemple de *ho* en lloc d'un substantiu indeterminat que és atribut:

*Són CISTELLES noves? —No HO són.*

(*Cistelles*, substantiu indeterminat atribut.)

Exemple de *ho* en lloc d'un adjectiu que és atribut:

*Els animals es van quedar ERTS, encara que no HO pareixien.*

(*Erts*, adjectiu atribut.)

b) Exemple de *hi* en lloc d'un adjectiu atribut:

*Pensàvem que el pa es faria BO, i no s'HI ha fet.*

(*Bo*, adjectiu atribut.)

357. *El, la, els, les* s'usen per expressar substantius determinats.

## EXEMPLES:

*Es EL MESTRE?* —*L'és.*

*Semblarà LA FARINA, però no LA serà.*

*Em figurava que eren ELS COMPANYS, i no ELS eren.*

*Volen ésser LES SENYORES, i mai no LES seran.*

(Cal dir que el parlar corrent expressa aquests atributs mitjançant el pronom feble *ho*; però la correcció literària implica l'ús de *el, els* per als atributs substantius determinats masculins singular i plural i l'ús de *la, les* per als que són femenins, singular i plural.)

358. Els complements ablatius o circumstancials són els que determinen alguna de les circumstàncies en què s'ha produït l'acció expressada pel verb.

*En, hi* són els pronoms febles que poden fer d'ablatius:

*En* s'usa quan els complements ablatius són introduïts amb la preposició *de*.

EXEMPLE: *Quan vindreu DE LA MASIA?* —*EN vindrem la setmana que ve.*

*Hi* s'usa quan els complements ablatius són introduïts per qualsevol preposició altra que *de*.

## EXEMPLES:

*Vas a casa?* —*HI vaig.*

*Quan ell és EN classe, jo també m'HI trobe.*

*Si anava CAP A Barcelona m'avisaria, puix que jo HI vull anar.*

*Piques AMB una pedra?* —*No HI pique.*

359. D'entre els complements introduïts en l'oració amb preposició cal distingir els ablatius o circumstancials i els datius, complements ja estudiats.

Els altres complements introduïts amb preposicions, anomenats simplement *complements preposicionals*, poden representar-se pels pronoms *en* i *hi*.

*En* s'usa quan els complements preposicionals són introduïts amb la preposició *de*.

EXEMPLE: *Es malfia DE mi?* —*No se'N malfia ('n = DE mi).*

Hi s'usa quan els complements preposicionals són introduïts amb les preposicions *a* i *en*.

EXEMPLE: *La pintura se sembla A L'ORIGINAL, i si no s'HI semblara no la voldria jo (hi = A L'ORIGINAL).*

(Noteu com el mot *en* unes vegades és pronom feble i altres és preposició.)

EXEMPLES: *Tenies tinta? —EN tinc. (En: pronom feble.) S'estava EN casa. (En: preposició.)*

### EXERCICIS

a) Substituïu els mots en versaletes de les clàusules següents pels pronoms febles corresponents:

1. *Si eixa pilota és cara, aquella pilota també és CARA.*
2. *Semblaven soldats, o no semblaven SOLDATS?*
3. *De matí va a classe, i de nit no va a CLASSE.*
4. *Aquests senyors són els diputats? —Sí que són ELS DIPUTATS.*
5. *El pa es fa dur i si es fa DUR és perquè no el posem en lloc fresc.*
6. *S'apartà del foc? —Sí; per fi s'apartà DEL FOC.*
7. *La vaig veure al saló, però en voler saludar-la ja no era AL SALÓ.*
8. *Es fill del meu poble, però com si no fóra fill del MEU POBLE.*
9. *Pren raïm si vols RAÏM.*
10. *Són les cadircs velles? —Sí que són LES CADIRES VELLES.*
11. *Cantà amb molt de gust; la veritat és que sempre canta AMB MOLT DE GUST.*
12. *Això són faves comptades, i si no foren FAVES COMPTADES, pitjor per a tots.*

b) Copieu les clàusules següents i escriviu al costat de cadascuna d'elles una altra clàusula substituïnt els pronoms febles en cursiva per frases que siguen adients:

1. És tan desficaciat que no *ho* pareix.
2. Despenen molts diners i és que no *ho* creuen.
3. Els pares van buscar-los molt i per fi *els* aparegueren.
4. *Hi* anava cada dissabte per afaitar-se i arranjar-se els cabells.



5. *En* vingueren cinc persones per veure la ciutat en festes.
6. Dins el tonell *en* tens de Torís?
7. Si *hi* vas parlarem fins a la porta.
8. Qui et corregix els dibuixos a classe no *l'és*?
9. Aquells clavells semblen barats i no *ho són*.
10. Ja sé que sou a muntanya; però quan *en* tornareu?
11. *Hi* visqué set anys.
12. Se'n burlava i per això m'enfadí.

## L E C T U R A

### TEXT MODERN

L'home sincer i el revolucionari poden confiar en l'heroisme, en la santedat específica del ram respectiu, si no en l'èxit de la virtut o del programa a què s'adhereixen; l'hipòcrita, l'home corrent, bondadós i suspicax «*va fent*», tranquil, dins la seguretat que la seua hipocresia defensa i empara. Només el cínic es troba amb les mans buides, al final del trajecte. S'haurà divertit, probablement, i em sembla que aquesta és l'única paga que pot esperar. S'haurà divertit, i prou. Però, després de tot, tampoc no està malament. El cinisme suposa un punt de vista d'espectador: el cínic s'imagina vingut en aquest món per passejar-hi entre la misèria, la falsedat, el dolor, la injustícia, sense sentir-se'n afectat immediatament, si més no sense compartir-los, i s'arroga la missió d'anar denunciant-ho amb tota objectivitat. No es distancia de la vida —voluptuós, saludable o actiu a vegades, s'hi aferra amb passió—, però sí de la vida dels altres: hi interposa un espai asèptic, un tret que facilite la seua contemplació de la societat confusa i fraudulenta, esca fabulosa per al seu sarcasme.

JOAN FUSTER

(Raixa, 1958.)

## Lliçó LXIII

### COMBINACIÓ BINÀRIA DE PRONOMS FEBLES

360. Les proposicions poden portar dos dels seus elements reduïts a pronoms febles.

EXEMPLE: *Antoni es va llavar la cara? —Sí; SE LA va llavar. (Antoni va llavar la cara a ell mateix.)*

361. En tota combinació de dos pronoms febles, ço és, en tota *combinació binària*, el pronom que fa de complement indirecte s'escriu generalment primer que l'altre pronom.

EXEMPLES: *No ELS HO digues; LI LA dóna* (ELS, LI, complements indirectes, davant HO, LA).

Però s'escriu en segon lloc si l'altre pronom és el reflexiu *se*.

EXEMPLES: *SE LI coneix; SE US posa* (LI, US, complements indirectes, van en segon lloc; així, doncs, no escriurem: *LI SE coneix; US SE posa*).

362. Els pronoms febles *me, te, se* quan són els primers de la combinació no es canvien en *em, et, es*; però davant *ho, hi* prenen la forma elídida *m', t', s'*.

EXEMPLES:

*EM saluda; ET crida; ES conserva* (*em, et, es*, perquè sols hi ha un pronom).

*ME LA donarà* (no *EM LA donarà*), perquè hi ha dos pronoms. *M'HO digueren; T'HI penja la roba; S'HO pensava.*

363. Darrere *me, te, se*, les formes *el, els, en*, etc., es canvien en *'l, 'ls, 'n*, etc. Però davant un verb començat en vocal o *h* s'escriu *l', n', m', t'*.

EXEMPLES: *ME'L prengué; però ME L'agafa.*

364. El pronom feble de tercera persona *li*, que és sempre complement indirecte, no canvia mai de forma:

EXEMPLES: *LI'L regala; LI'LS pren; LI'N donarà; tu LI LA portaràs; la filla LI LES dóna.*

365. És molt corrent substituir dolentament els pronoms *vos* i *nos* per *se*. És una forma inadmissible que hem de bandejar del llenguatge parlat i escrit. Exemples d'ús de *se* per *nos* i *vos*:

*Donem-SE les mans; fotografieu-SE tots junts.*

La forma correcta és:

*Donem-NOS les mans; fotografieu-VOS tots junts.*

366. La combinació binària unes vegades s'anteposa al verb i altres es posposa. (Vegeu lliçons XXX, XXXIX i LIX.)

Dos *cn* o dos *hi* no són admesos en una combinació binària.

### EXERCICIS

a) Per a cadascuna de les clàusules següents, escriviu-ne una altra en què els complements verbals estiguen substituïts per pronoms febles:

1. *Dóna el premi al teu deixeble.*
2. *Dóna els premis al teu deixeble.*
3. *Dóna el premi als teus deixebles.*
4. *Dóna els premis als teus deixebles.*
5. *Dóna la ploma al teu deixeble.*
6. *Dóna les plomes al teu deixeble.*
7. *Dóna la ploma als teus deixebles.*
8. *Dóna les plomes als teus deixebles.*
9. *Dóna premi al teu deixeble.*
10. *Dóna premis al teu deixeble.*
11. *Dóna premi als teus deixebles.*
12. *Dóna premis als teus deixebles.*
13. *Dóna això al teu fill.*
14. *Dóna això als teus fills.*

b) Per a cadascuna de les clàusules següents escriure'n tres equivalents substituint per pronoms febles: el primer complement, el segon complement, els dos complements alhora:

1. *Deixen pa al calaix.*
2. *Deixen els pans al calaix.*
3. *Donarem els regals als músics.*
4. *Despenegen el retrat de la paret.*
5. *Havem vist l'amiga al teatre.*

6. *Fan fugir la gent del poble.*  
 7. *Repartirem menjar als pobres.*

## MODEL:

*Deixen pa al calaix.*

- a) *EN deixen al calaix.*  
 b) *HI deixen pa.*  
 c) *N'HI deixen.*

## LECTURA

## TEXT MODERN

*Per una vela en el mar blau  
 daria un ceptre;  
 per una vela en el mar blau,  
 ceptre i palau.*

*Per l'ala lleu d'una virtut  
 mon goig daria,  
 i el tros que em resta, mig romput,  
 de joventut.*

*Per una flor de romani  
 l'amor daria;  
 per una flor de romani  
 l'amor doní.*

JOSEP CARNER

(Col·lecció Popular Barcino.)



## Lliçó LXIV

### COMBINACIÓ TERNÀRIA DE PRONOMS FEBLES

367. Les proposicions poden portar tres dels seus elements reduïts a pronoms febles.

EXEMPLE: *Em deixaràs la llibreta en el calaix?*

(*Em* és complement indirecte; *la llibreta* és complement directe; *en el calaix* és complement circumstancial de lloc.)

Si els complements «la llibreta» i «en el calaix» els reduïm a pronoms febles tindrem una combinació ternària: *Me la hi deixaràs.*

En què:

ME = *a mi*.

LA = *la llibreta*.

HI = *en el calaix* (1).

368. En les combinacions ternàries el primer pronom ha de representar el complement datiu o indirecte; el tercer pronom, el complement ablatiu o circumstancial, i enmig dels dos ha d'anar l'altre complement verbal.

EXEMPLE: *Es posa els diners a la butxaca? —No se'ls hi posa.*

*se* és el complement datiu;

*els* és el complement acusatiu;

*hi* és el complement ablatiu.

369. La combinació *se'n*, pròpia d'alguns verbs, com *anar-se'n*, *eixir-se'n*, admet un altre pronom datiu.

EXEMPLES:

*Tenia més vi, però SE LI'N va anar.*

*L'olla va eixir-se'n? —Sí; SE LI'N va eixir.*

370. En les combinacions ternàries no són admesos, per motius de claredat, dos pronoms *en* o dos *hi*.

---

(1) Vegeu la lliçó LXII, § 358, sobre l'ús de *hi* en els complements ablatius.

371. Quan un tercer pronom ve a afegir-se a una combinació binària, el segon pronom sofríx els canvis següents:

a) Les formes 'm (o em) i 't (o et) es transformen, respectivament, en m' i t' davant hi o ho i es transformen en me i te davant qualsevol altre pronom.

EXEMPLES: *Se m'hi coneix; posar-se-t'ho; menjar-se-te-la.*

b) Les formes el i 'l es transformen en l' davant hi o en, i les formes en i 'n, en n' davant hi o ho.

EXEMPLES: *Me l'hi posa; traure-me-l'en; us n'hi vendran.*

372. Quan un tercer pronom ve a afegir-se a una combinació binària, el tercer pronom pren les formes em, ens, et, el, els, en, o les formes 'm, 'ns, 't, 'l, 'ls, 'n segons que el segon pronom acabe en consonant o en vocal.

EXEMPLES: *Menjar-se-te'l; menjar-se'ns-el.*

Si la combinació de tres pronoms va al davant d'un verb començat en vocal o h, les formes em o 'm, et o 't, el o 'l, en o 'n són reemplaçades, respectivament, pèr m', t', l' i n'.

EXEMPLES: *Se te'l menja; se te l'ha menjat.*

### EXERCICIS

Escriuiu clàusules equivalents a les següents substituint els complementos verbals i els circumstancials pels pronoms febles corresponents:

1. *Em posa el llibre damunt la taula.*
2. *Dus-me l'encàrrec de l'estació.*
3. *Me'n vaig amb els amics.*
4. *Cal endur-se això de casa.*
5. *Se'ns ha menjat la taronja.*
6. *Els han posat farina al sac.*
7. *Ens en tornem a casa.*
8. *La meua germana no es posa coloret a la cara.*
9. *No se't coneix la taca al vestit.*
10. *No us han posat sucre a la tassa.*

## Lliçó LXV

### LES PROPOSICIONS NEGATIVES

373. Les proposicions negatives són expressades, generalment, anteposant l'adverbi *no* al verb.

EXEMPLES: *No vol anar. No llig el llibre. No té força.*

Si la proposició negativa va acompanyada d'algun pronom feble, el mot *no* va davant d'aquest.

EXEMPLES: *No ens diu res. No li ho dona. No se te la menjarà.*

374. Els mots *mai, ningú, res, gens, cap, enlloc, tampoc* i les expressions *en ma vida, ni tu ni jo* i altres anàlogues no expressen negació i el verb de les proposicions de què formen part ha d'anar acompanyat del *no* negatiu.

EXEMPLES: *Mai no hi aniré. No en té gens de ganes. Ningú no ho diu. No ens dirà res. Tampoc no li comprem fraures. En ma vida no he escoltat tal cosa.*

375. En les locucions *no gens* i *no res* mai no s'ha de suprimir la partícula *no*.

EXEMPLES:

*Es una habitació NO GENS agradable.*

*Es una habitació GENS agradable (incorrecte).*

*Es baralla per NO RES.*

*Es baralla per RES (incorrecte essent negativa).*

La locució *no gens* queda reduïda a *gens* si va darrere la conjunció *ni*.

EXEMPLE: *NO GENS agradable ni GENS higiènica.*

376. Hi ha proposicions negatives que no porten l'adverbi *no*.

a) Són aquelles en què el verb està sobreentès.

EXEMPLES:

*Vols molt de pa?* —GENS (sobreentès: *no en vull*).

*Quan anirem?* —MAI (sobreentès: *no anirem*).

*Qui ha cridat?* —NINGÚ (sobreentès: *no ha cridat*).

b) Aquelles en què la conjunció *ni* precedix el verb.

EXEMPLES:

*NI treballes NI deixes treballar.*

*No vull això NI ho voldré mai.*

377. Fora d'aquests dos casos tota proposició negativa ha de portar l'adverbi *no* i aquest junt al verb. Observeu que no és igual dir *Res no l'espanta* que *No res l'espanta*.

*Es molt valent: res NO l'espanta.*

*Es molt covard: NO res l'espanta.*

No és correcte posar *no* davant *gens, mai, ningú, etc.*, seguit de verb.

EXEMPLES:

*NO mai aniré* (incorrecte).

*NO aniré mai* (correcte).

*Mai NO aniré* (correcte).

378. Si dins una proposició afirmativa algun dels seus elements és negatiu, ha de portar la partícula *no*.

EXEMPLE: *Ha fet una defensa NO molt encertada.*

379. L'adverbi *no* entra a formar part d'oracions afirmatives:

a) Quan és complement d'un mot significant temença.

EXEMPLES:

*Tenia por que NO correguérem massa.*

*Temem que la malaltia NO se li complique.*

(Observeu que aquestes dues proposicions són afirmatives a pesar de portar les complementàries l'adverbi *no*. El verb posat al *no* va en subjuntiu.)

b) Quan és una proposició subordinada comparativa d'una principal afirmativa.

EXEMPLES:

*El fill és més alt que NO la filla.*

*Es menys treballador que NO el germà.*

c) Quan s'ha d'evitar la repetició consecutiva de la conjunció *que*.

EXEMPLE: *Val més que ho diga a ell que NO que t'ho diga.*



380. La partícula *pas* i la locució *no pas*, que han caigut en desús en els llenguatges parlat i escrit dels valencians (però que els nostres clàssics usaven correntment), fóra convenient posar-les de nou en circulació.

*Pas* s'ha d'usar darrere verb i afegix a les proposicions negatives un sentit d'adversitat.

## EXEMPLES:

*Jo no m'espante PAS de les teues amenaces.* (Tirant.)

*Si li demanes la tinta no te la donarà PAS.*

*No pas* servix per a introduir proposicions negatives en les quals el verb està sobreentès i es nega parcialment el contingut d'una proposició anterior.

## EXEMPLES:

*Agafaràs els fardells?* —NO PAS *el de la roba.*

*Et menjaràs aquestes fruites?* —NO PAS *el raïm.*

## EXERCICIS

a) En les proposicions següents, afegiu *no* allà on calga:

1. *Ningú ens ha mirat.*
2. *Mai sabrem què vol dir.*
3. *Enlloc trobaràs tanta fruita com a l'hort.*
4. *Si tu no véns, tampoc vindrà ella.*
5. *Cap dels reunits ho voldrà confessar.*
6. *Si cap d'elles t'ho pregunta, respon-li que no ho saps.*
7. *Si cap d'elles t'ho vol dir, com ho faràs per a saber-ho?*
8. *Si mai el veus, dóna-li expressions de part meua.*
9. *Ho ha dit sense ningú preguntar-li-ho.*
10. *En ma vida he vist cosa igual.*
11. *Ni m'ha dit, ni li he dit res.*
12. *No plou ni fa vent.*
13. *En ta vida ho faràs, desenganya't.*
14. *Res el distrau; per això no riu mai.*
15. *Res el distrau; per això no sap mai la lliçó.*
16. *Per què et fingeixes més ignorant que ets?*
17. *Més s'estima llençar-ho que m'ho dones.*
18. *Cap dona voldrà banyar-s'hi, en aquesta piscina.*

19. *Mai l'havia vista tan contenta.*
  20. *Han passejat molt i gens s'han cansat.*
- b) Afegiu pas allà on calga:
1. *A ell pertany això més que no a tu.*
  2. *Volies aqueixos llibres? —No els d'aventures.*
  3. *T'han dit res de nou? —No les notícies que esperava.*
  4. *Faràs molt bé de no anar.*
  5. *Què vas a fer? No ho faces.*
  6. *No cal anar a esperar-lo; no vindrà amb aquest temps.*

## LECTURA

## TEXT MODERN

*Decoratja la inconsciència de l'hortolà que escanya un ocellet sense adonar-se que ha destrossat un bocí de la bellesa rústica, que ha arrancat una nota a un dels millors acords de l'esplèndida sinfonia de la naturalesa. Però si capis aquest sentit estètic, no seria llaurador sinó jardiner i no conrearia sinó roses, clavells, nards, gessamins... i s'adonaria que els ocells tenen ales com els àngels. Jo vo'dria que els teuladins sabessen tot açò que pense i sent sobre els ocells, i amb quina exultació he rebut el missatge d'amistat corresposta que m'han tramés en amerar de primavera el meu despatx, però em caldrà resignar-me a què la meua amistat reste inoneguda per ells, perquè els hòmens, oblidant-se de Sant Francesc d'Asís, han fet impossible el diàleg entre ells i aqueixos missatges entre el cel i nosaltres que són els ocells.*

MIQUEL ADLERT NOGUEROL

(Els Autors de l'Ocell de Paper, 1957.)

## Lliçó LXVI

### ÚS INDEGUT DE SE

381. En el llenguatge parlat hom usa sovint el pronom feble *se*, reflexiu, en lloc dels pronoms febles de primera o segona persona *nos*, *vos*, *ens* i *us*. Aquest ús indegut de *se* (en les seues diverses formes) ha entrat al llenguatge escrit i cal corregir la tal falta gramatical. L'ús viciós del *se* el fan alguns valencians en els casos següents:

a) Quan l'imperatiu va seguit del pronom *se*.

EXEMPLES:

*Mengem-SE la poma.*

*Mengeu-SE el pastís.*

En el primer cas el *se* ha d'ésser substituït pel pronom *nos* i en el segon cas per *vos*.

EXEMPLES:

*Mengem-NOS la poma.*

*Mengeu-VOS el pastís.*

Si en lloc d'un pronom l'imperatiu va seguit de dos pronoms també sol aparéixer l'ús indegut de *se*.

EXEMPLES:

*Llegim-SE'l (el programa).*

*Mireu-SE-les (les mans).*

*Mengeu-S'ho.*

La forma correcta és:

*Llegim-NOS-el (el programa).*

*Mireu-VOS-les (les mans).*

*Mengeu-VOS-ho (això).*

b) Quan el gerundi va seguit dels pronoms de primera o de segona persona.

**EXEMPLES:**

*Estem menjant-SE les pomes.*

*Esteu menjant-SE el meló.*

La forma correcta és:

*Estem menjant-NOS les pomes.*

*Esteu menjant-VOS el meló.*

c) Quan el pronom *se* s'anteposa al verb.

**EXEMPLES:**

*Ja S'haveu saludat.*

*No S'hem (o S'havem) vist.*

La forma correcta és:

*Ja US haveu saludat.*

*No ENS hem (o no ENS havem) vist.*

**EXERCICIS**

Substitueix el signe + pels pronoms *se*, *s'*, *es*, *nos*, *vos*, *ens*, *us*, allà on calga.

1. *Ell està afaitant-+.*
2. *Fem-+ l'ànim.*
3. *Feu-+ socis de l'Ateneu.*
4. *Volien barallar-+ per no res.*
5. *Poseu-+ un poc més cap avant.*
6. *Llavem-+ les mans al safareig.*
7. *No sé per què + llaven al riu.*
8. *Mirem-+la de lluny.*
9. *+ haveu assabentat de tot.*
10. *Tu i jo + teniem per bons amics.*
11. *Tu i ell + teniu per bons amics.*



## Lliçó LXVII

### CONCORDANÇA DEL PARTICIPI PASSAT

382. El participi passat dels verbs composts concorda amb el complement directe quan aquest està expressat dins la proposició per un pronom feble de tercera persona.

#### EXEMPLES:

*Hem anat a menjar pastes, però no LES hem TASTADES.*

*Buscava la teua germana i no L'he TROBADA.*

*M'has ensenyat els retrats, i no ELS he MIRATS.*

*M'has ensenyat el banc, i no L'he VIST.*

Però resta invariable en tot altre cas.

#### EXEMPLES:

*He VIST la teua germana.*

*He TROBAT el teu germà.*

*Tinc la llibreta que m'has DEIXAT.*

383. Si el verb d'una proposició va seguit d'un verb en infinitiu i el complement directe està expressat per un pronom feble de tercera persona pot succeir:

a) Que el pronom feble siga complement del verb en temps compost. Aleshores el participi passat concorda amb el pronom feble.

EXEMPLE: *Has vist cosir la meua filla? —Sí; L'he VISTA cosir.*

b) Que el pronom feble siga complement del verb en infinitiu. Aleshores el participi passat no varia.

EXEMPLE: *Has vist vendre aquestes teles? —Sí; LES he VIST vendre.*

(El pronom feble és complement de l'infinitiu si posposant-lo a l'infinitiu el sentit de la proposició no queda alterat.)

EXEMPLE: *He VIST vendre-LES, les teles.*

384. Si el participi passat ho és dels verbs *haver de*, *voler*, *poder*, *gosar*, *saber* i *fer* concorda amb el pronom encara que el pronom feble siga complement del verb en infinitiu.

**EXEMPLES:**

*Aquesta endevinalla, no L'he POGUDA endevinar. He SABUDES fer-les, les acusacions. LES ha FETES fer, les sabates.*

Dins el llenguatge parlat hi ha avui la tendència de deixar invariable el participi passat en tots els casos. No és gens recomanable i cal corregir gramaticalment expressions com les següents: *No L'he VOLGUT vore, la representació. L'han VIST correr, la llebre. La carta, L'han COMENÇAT.*

**EXERCICIS**

Feu concordar els participis amb els pronoms febles en cursiva sempre que calga:

1. La carta, *l'han començat*, però no *l'han acabat*.
2. La teua germana, *l'he sentit cantar* una vegada.
3. On són? —No *els* hem vist.
4. *Les* havem perdut, les plomes.
5. Jo me *n'he* menjat una, i ell se *n'ha* menjat tres.
6. Ja has escrit la carta.
7. La jove que ells han vist és la germana de Pere.
8. Aquesta cançó, *l'he sentit cantar*.
9. Aquestes danses, *les* hem vist ballar a París.
10. Aquesta dona, *l'he sentit cantar*.
11. Aquestes joves, *les* hem vist ballar a París.
12. La carta, no *l'han pogut acabar*.
13. *L'havem fet fer* pel fuster.
14. No *l'han sabut cosir*.
15. Aquella senyora, *l'han volgut besar*.

*Nota.*—És falta greu expressar dues vegades el mateix complement —§ 353—, però en aquestes frases el substantiu equival a una proposició el·líptica: *Les hem perdudes, les plomes dic. Mira aquella senyora, l'han volguda besar. (Nominatiu emfàtic, anacolut.)*

## Lliçó LXVIII

### ÚS DE LES PREPOSICIONS A I EN

385. La preposició *a* s'usa en la introducció de complements verbals, a més dels casos estudiats (vegeu §§ 305, 307, 309, 310), en els següents:

a) Certs verbs, com *accedir, contribuir, excitar, procedir, acostumar-se, arriscar-se, exposar-se, dedicar-se*, admeten un complement introduït mitjançant la preposició *a*.

EXEMPLES: *Es dedicava AL joc. S'acostuma A la foscor.*

b) Quan el mot *com* serveix per a introduir un predicatiu, va acompanyat de la preposició *a*.

EXEMPLES: *Estimar-se COM A bons germans. Han lluitat COM A lleons.*

c) En les determinacions de lloc indicant moviment, solem usar la preposició *a*.

EXEMPLES: *Anaven A casa. Pujàveu AL pis. Entraré A la sala.*  
També s'hi pot usar, davant l'article, la preposició *en*.

EXEMPLES: *Pujàveu en el banc. Entraré en la casa.*

d) Davant un nom propi s'usa sempre la preposició *a*.

EXEMPLES: *Aniré A València. Estic A València. Viuen A València. El portaren A València.*

386. La preposició *en* s'usa en la introducció dels complements verbals següents:

a) Certs verbs, com *pensar, tardar, vacillar, delitar-se, exercitar-se, entossudir-se, creure*, admeten un complement introduït mitjançant la preposició *en*.

EXEMPLES: *Pensar EN ell. Vacillava EN l'execució. Creia EN Déu.*

Però sempre que el complement és un infinitiu, cal usar la preposició *a*.

EXEMPLES: *Pensar A fer alguna cosa. No tardes A venir.*

b) En les determinacions de lloc indicant repòs, la preposició *en* servix per a introduir la indicació de l'indret on és o s'esdevé alguna cosa.

EXEMPLES: *Els pans són EN el calaix. T'esperarem EN el teatre. El gat és EN el terrat.*

També s'hi pot usar la preposició *a*.

EXEMPLES: *Els pans són AL calaix. T'esperarem AL teatre. El gat és AL terrat. Erem A missa. S'asseu A taula.*

c) Davant els adjectius numerals, demostratius i els indefinits *un* i *algun* s'usarà necessàriament la preposició *en*.

EXEMPLES: *He viscut EN tres cases diferents. Vam entrar EN aquella casa. Tira'l EN un racó.*

d) Davant un infinitiu o frase d'infinitiu que representa una determinació circumstancial de temps, cal usar la preposició *en* (traduïda en castellà *al*).

EXEMPLES:

*Li ho feu saber EN anar a portar-li el dinar.*

*EN alçar-se el president, tots l'aplaudixen.*

(En castellà: ... *al ir a llevarle... Al levantarse...*)

### EXERCICIS

Substituïu els punts suspensius per les preposicions *a* o *en* segons corresponga:

1. *Et complaus ... fer mal.*
2. *Els dos vivien ... una mateixa casa.*
3. *S'exposa ... perdre tots els diners.*
4. *Va girar-se ... sentir-se tocar.*
5. *Això ho portareu ... la plaça.*
6. *Els guants, els ha deixats ... la cadira.*
7. *Com molestava, el va enviar .. pastar fang.*
8. *... saludar va somriure.*
9. *Viven ... Xàtiva.*
10. *Senta't ... taula.*
11. *Va accedir ... les raons dels amics.*
12. *Es complau ... conrear el seu hort.*
13. *Tots els nostres respectes com ... metge.*
14. *Ves ... missa.*



15. *S'exercita ... obres de caritat.*
16. *Ho he llegit ... un llibre d'aventures.*
17. *Es dirigien ... caf .*
18. *Ha nevat ... Benassal.*
19. *Consentiu ... abandonar-lo.*
20. *Entr  ... aquella casa.*
21. *Passarem l'estiu ... Estivella.*
22. *Les claus són ... Parmari.*
23. *Anava ... la porta.*
24. *T'esperar  ... algun banc del passeig.*

## LECTURA

## TEXT CLASSIC

Qui porta la llança ab l'hasta corcada  
i plena de pols i polls de gallina;  
qui porta cuirassa del tot desllandada;  
qui porta l'espasa tan fort rovellada  
que traure no en pot per res la be na.  
Qui porta carcaix, no hi porta les tretes;  
qui porta tornet, no hi porta tellola;  
qui porta cordells en lloc de tiretes;  
qui porta les calces tan justes i estretes  
que prest als garrons lo pes les assola.

JAUME GA ULL

(La Brama dels Llauradors de l'Horta  
de València. Segle xv.)

## Lliçó LXIX

### ÚS DE A, DE I EN DAVANT QUE

387. Hi ha unes proposicions subordinades, les completives, que són introduïdes mitjançant la conjunció *que*.

#### EXEMPLES:

Estic molt content *que* hages vingut.

Acostuma'l *que* vinga cada dia.

S'entossudix *que* li diguen una cosa.

El llenguatge parlat d'avui tendix a usar les preposicions *a*, *de* i *en* davant *que*, conjunció introductora de proposicions subordinades.

#### EXEMPLES:

Estic content *de que* vingues.

Acostuma'l *a que* vinga.

S'entossudix *en que* li ho diguen.

Es segur *de que* vindrà.

Aquesta construcció de les proposicions *de*, *a*, i *en* davant *que*, conjunció —el qual *que* sol transformar-se aleshores en *què*—, és considerada com un castellanisme i cal evitar-la.

388. Les combinacions *de què*, *a què* i *en què* són bones en els casos següents:

a) Quan *què* és un pronom relatiu fort.

EXEMPLE: És la casa *de què* t'he parlat.

Aleshores el *què* es referix a un nom o a un pronom precedent. En el darrer exemple *què* es referix a *casa* i equival a *la qual*.

EXEMPLE: És la casa *de la qual* t'he parlat.

b) Quan *què* és un pronom interrogatiu.

EXEMPLE: No sabem *en què* consistix.

Aleshores el *què* equival a *quina cosa*.

EXEMPLE: No sabem *en quina* cosa consistix.

389. Si *què* no és pronom relatiu fort o interrogatiu les combinacions *de què*, *a què* i *en què* són dolentes i cal reemplaçar-les pel simple *que*.

Mai, però, *de què*, *a què* i *en què* no s'han d'escriure *de que*, *a que* i *en que* car *què* és pronom relatiu fort i *que* és conjunció o pronom relatiu feble.

390. Hi ha casos en *què* l'omissió de la preposició davant *que* conduïx a una construcció poc satisfactent.

EXEMPLE: S'entossudix *que* li ho diguen.

Aleshores cal recórrer a altres construccions, siga interposant entre la preposició i el *que* un substantiu adequat, siga interposant un *això* seguit d'una coma, siga canviant la subordinada en una frase d'infinitiu.

EXEMPLE: S'entossudix *en això*, que li ho diguen.

### EXERCICIS

Suprimiu els signes + i substituïu-los per les preposicions *de*, *a* i *en* en les proposicions que han de portar-les, i accentueu *que* on corresponga:

1. *Es segur + que volen anar al cinema.*
2. *Això + que tant parlu no és cert.*
3. *Aquesta és la barca + que vaig passejar pel port.*
4. *M'han dit + que em volics parlar.*
5. *No entenc + que et referixes.*
6. *Tenim por + que no vindreu.*
7. *Aquesta confiança + que estàs, t'ha de perdre.*
8. *Aquesta confiança + que guarirà és bona.*
9. *T'ho dic amb la condició + que ell no ha de saber-ho.*
10. *No doneu peu + que us boneguen.*
11. *Es una prova + que no sabien res d'això.*
12. *Aquest és el títol + que tinc dret.*
13. *Es fundava + que ell era el més vell dels presents.*
14. *Aspiraven + que els foren concedits uns càrrecs.*
15. *Ja són concedits els càrrecs + què aspiraven.*

## Lliçó LXX

### ÚS DE PER I PER A

391. Sovint es confon, en el llenguatge parlat, l'ús de la preposició *per* amb el de la preposició composta *per a* i el de *per a* amb el de *per*. Aquestes confusions apareixen també en l'escriptura i per tal d'evitar-les cal establir-ne les distincions.

Encara que en general al *por* castellà corresponga *per* i al *para* castellà el nostre *per a*, aquesta correspondència no s'esdevé sempre exactament.

392. S'usa *per* davant un infinitiu quan expressa alhora el motiu i l'objecte d'una acció expressada per un verb anterior.

#### EXEMPLES:

*Hem vingut PER veure el malalt.*

393. S'usa *per* davant un nom o un pronom quan representa el motiu, la causa, el mitjà o l'autor de l'acció expressada pel verb anterior.

#### EXEMPLES:

*Ho he fet PER tu.*

*No ho he fet PER la imprudència llur.*

394. S'usa *per* en els complements circumstancials de lloc i generalment en els de temps.

#### EXEMPLES:

*Han vingut PER una setmana.*

*PER l'Ascensió, cireres a muntó.*

*Però al matí, al vespre, a la nit i no pel matí, per la nit.*

395. S'usa *per a* davant infinitiu amb sentit de finalitat si aquest depén d'un substantiu o adjectiu, o d'un verb que no siga d'acció voluntària.



## EXEMPLES:

*No tenien aigua PER A apagar el foc.*

*Aquest vi no és bo PER A beure.*

*No aprofita PER A fer res.*

*Esperit de vi PER A cremar.*

396. S'usa *per a* davant un nom o pronom quan representa la finalitat, l'objecte, la destinació.

## EXEMPLES:

*Han portat una carta PER AL pare.*

*És massa honor PER A nosaltres.*

397. S'usa *per a* en els complements circumstancials de lloc i de temps per a fixar el terme o el dia d'una acció.

## EXEMPLES:

*M'han avisat PER A demà.*

*Avui hi ha vapor PER A Barcelona.*

En general, però, cal evitar la substitució de *cap a* per *per a* com a traducció del *para* locatiu del castellà:

## EXEMPLE:

*Demà embarca CAP A Tànger (no per a Tànger).*

## EXERCICIS

Lleveu els punts i poseu *per* o *per a*, segons calga, dins les frases següents:

1. *Hi ha una carta ... el teu germà.*
2. *M'ho han encarregat ... dilluns.*
3. *No té força ... pujar-lo.*
4. *Esperit de vi ... cremar.*
5. *La festa es fa ... tu.*
6. *M'ho han enviat ... l'ordinari.*
7. *La bandera era portada ... un cavaller.*
8. *Havia vingut ... saludar-la.*
9. *Ens falta una corda ... lligar-ho.*
10. *Ço que no vullgues ... tu, no ho vullgues ... altres.*
11. *Té un pis ... llogar.*

12. *Cal comprar palla ... el bestiar.*
13. *Ho sap ... haver-ho estudiat.*
14. *M'hi vaig acostar ... sentir-ho millor.*
15. *M'esperaven ... dir-ho.*
16. *No tenia prou farina ... tots.*
17. *Tens poca aigua ... tot l'estiu.*
18. *Anirem a Madrid ... Saragossa.*

## LECTURA

### TEXT MODERN

El poble on vivim és una petita vila, insignificant, senzilla, modesta, com tantes més n'hi ha al nostre país. De lluny, fa molt bonic, alçat enmig dels camps de la seua horta, sempre verds, menuts i ben atesos com si fossen un jardí. Per damunt els terrats i les teulades es destaca l'alt campanar de l'esglèsia. Quan és festa i les campanes voltegen, l'aire del poble i dels seus voltants s'omple d'alegries, i diríeu que és més festa encara.

Als carrers principals, hi ha edificis nous i rics. Però el barri més típic és el barri vell: un petit conglomerat de cases baixes i apinyades. Les façanes estan emblanquinades de calç, i, si fa molt de sol, la seua b'ancor és tan intensa que fereix els ulls. Com que han estat construïdes sense ordre i sense cap aliniació formal, s'hi produeix una sèrie de raconades amables, on sembla que el temps s'aquieta. Els veïns les aprofiten per prendre-hi el sol, a les tardes de l'hivern, o per recollir-se a l'ombra els dies calorosos de l'estiu.

JOSEP L'ESCRIVÀ

(Editorial Successor de Vives Mora.)

## Lliçó LXXI

### ÚS DE PERQUÈ, PER QUÈ I PER A QUÈ

398. *Perquè* és una conjunció de subordinació causal i indica la causa o el motiu de l'acció expressada per la proposició principal.

#### EXEMPLES:

*Vindrà el pare PERQUÈ l'havem cridat.*

*PERQUÈ és ric no vol treballar.*

399. *Perquè* és també conjunció final i indica la finalitat o objecte que hom es proposa amb l'acció expressada pel verb principal. Aleshores porta el verb en subjuntiu.

#### EXEMPLES:

*Aniré PERQUÈ vingues.*

*Els consells es donen PERQUÈ siguen seguits.*

400. En el llenguatge parlat dels valencians hom usa *per a què* com a conjunció final. És un castellanisme, i els escriptors l'han d'evitar. Vegeu uns exemples de *per a què* en lloc de *perquè*:

*T'ho doni PER A QUÈ te'n recordares.*

*Escriuré PER A QUÈ es facen cultes.*

*Vine PER A QUÈ em pugues ajudar.*

En tots tres exemples cal usar *perquè* i no *per a què*.

#### EXEMPLES:

*T'ho doni PERQUÈ te'n recordares.*

*Escriuré PERQUÈ es facen cultes.*

*Vine PERQUÈ em pugues ajudar.*

401. Cal no confondre la conjunció final *perquè* amb *per a*

què (combinació de la preposició final composta *per a* i el pronom interrogatiu *què*).

EXEMPLE:

PER A QUÈ vols el bastó? El vull PERQUÈ m'ajude a pujar la costa.

402. Així mateix no hem de confondre la conjunció causal o final *perquè* amb *per què* (dos mots), combinació de la preposició *per* amb el pronom relatiu o interrogatiu *què*.

EXEMPLE:

Les raons PER QUÈ ells han fet això.

403. La conjunció *perquè* pot donar lloc a frases equívokes quan el verb de la proposició introduïda per ella revestix una forma que així pot ésser d'indicatiu com de subjuntiu.

EXEMPLE:

S'en van PERQUÈ estudiem.

En aquest cas en lloc d'usar *perquè* és preferible l'ús de la locució *per tal que* si la subordinada és final o l'ús de *per tal com* si és causal.

EXERCICIS

Substituïu els punts de les frases següents per *perquè*, *per a què* o *per què* segons els casos.

1. Les raons ... els han fet això.
2. ... no hi anem?
3. Han tancat les finestres ... feia massa vent.
4. ... ha de venir?
5. Aquesta és la llibreta ... tant va plorar.
6. Porta'ns el retrat del fill ... el veja son pare.
7. Jo li vaig deixar el llibre ... el llegira son pare.
8. Encara no sé ... han vingut.
9. Això que demanes, ... és?
10. Faré el que podré ... estigues contenta.
11. No sé ... va parlar tant.
12. No hi puc anar ... no tinc temps.



# PROSÒDIA

## Lliçó LXXII

### L'APITXAT I ALTRES SUBDIALECTES

404. L'apitxat és la manera de parlar de la ciutat de València, de tota la regió situada entre el Xúquer i el Túria (exceptuant Sueca i Cullera) i s'estén al nord del Túria agafant Lliria, Albalat, Morvedre i Algar fins a les envistes de la Plana de Castelló i apareix també a Onda i a Gandia.

L'apitxat ensordix el so representat per *j*, *g* (so sonor): *jove*, *juliol*, *geniva*, *gendre*, *gira-sol*, *pujar*, *enveja*, *metge*, *fetge*, pronunciant-lo sord (= *ch* castellana). El so sord es representa en valencià per *tx* entre vocals (*fletxa*, *cotxe*, *despatxar*, etc.), i per *x* en principi de paraula i darrere consonant (*xic*, *xulla*, *xata*; *punxa*, *perxa*).

Així l'apitxat confon el so representat per *j*, *g* (so sonor) amb el representat per *tx* (so sord) i pronuncia *txove*, *txuliol*, *txeniva*, *txendre*, *txira-sol*, *putxar*, *envetxa*, *metxe*, *fetxe* en lloc de *jove*, *juliol*, *geniva*, *gendre*, *gira-sol*, *pujar*, *enveja*, *metge*, *fetge*.

405. Una altra de les característiques del parlar apitxat és la de confondre la *s* sonora amb la sorda (que és un altre ensordiment i un altre empobriment fonètic): *casa*, *dotze*, *zel* i pronuncia: *cassa*, *dotse*, *sel*.

406. L'apitxat tampoc no pronuncia el so tan valencià de la labiodental *v*: *cavall*, *passava*, *llevar*, *València*, *vi*, *verd*, etc., que confon amb la bilabial *b* i pronuncia: *caball*, *passaba*, *llebar*, *Balència*, *bi*, *berd*, etc.

Es a dir, l'apitxat ensordix els sons sonors, i com que el tal ensordiment empobrix la fonètica genuïna valenciana, cal refusar l'apitxat d'una manera sistemàtica per tal de bandejar la perniciosa influència que ha exercit sobre la literatura i, ço que és més lamentable encara, sobre la Gramàtica contemporànies, especialment en l'ortografia.

407. En el parlar de les terres del nord i del sud del Regne de València hom suprimix la *r* final d'una gran majoria de mots que la porten, àdhuc davant la *s* del plural. Així ho fa en:

a) Els infinitius: *cantar, tornar, menjar* (*cantà, tornà, menjà*).

b) Els substantius derivats en *-ar, -er* i *-or*: *canyar, fuster, blancor* (*canyà, fusté, blancó; canyàs, fustés, blancós*).

c) Un gran nombre d'altres mots: *clar, altar, sencer, lleuger, millor, pitjor, primer, tercer, flor, segur, madur* (*clà, altà, sencé, lleugé, milló, pitjó, primé, tercé, flò, segú, madú*); però, no obstant: *amor, or, dur, pur, cor, acer, llar*, etc.

d) No pronuncien la *r* final dels infinitius encara que porten algun pronom afixat: *agafar-la* (*agafà-la*), *donar-te'ls* (*donà-te'ls*), *estimar-se* (*estimà-se*), *demanar-li'n* (*demanà-li'n*), *menjar-ne* (*menjà-ne*). Aquest darrer ús és incorrecte.

408. També sol ésser muda la primera *r* d'*arbre* (*abre*), *arbret* (*abret*); la primera de l'infinitiu *prendre* amb tots els seus composts: *comprendre, reprendre*, etc., i les formes de futur i condicional d'aquests verbs: *pendre, compendre, rependre; pendré, pendria; compendre, compendria; reprendre, rependria*.

409. Perd la *r* de mots com *dimarts* (*dímats*) i del plural *diners*, que en el singular no la perd: *diner*.

Tots aquests canvis i pèrdues de sons són inadmissibles en l'escriptura.

### EXERCICIS

a) Substituíu els punts per *g, tg, ig, j, -tj, x* dels mots següents que en el dialecte apitxat hom pronuncia sempre *tx* (= *ch* castellana):

<i>a.ocar</i>	<i>carre.ar</i>	<i>pon.</i>	<i>neuràl.ia</i>	<i>con.ur</i>
<i>a.udar</i>	<i>alleu.erir</i>	<i>ba.oca</i>	<i>per.a</i>	<i>elo.i</i>
<i>campane.</i>	<i>naufra.i</i>	<i>è.ida</i>	<i>al.ub</i>	<i>paisa.e</i>
<i>au.e</i>	<i>nín.ol</i>	<i>encora.ar</i>	<i>clen.a</i>	<i>diumen.e</i>
<i>car.ofar</i>	<i>llo.a</i>	<i>octo.enari</i>	<i>man.ar</i>	<i>bronze.ar</i>
<i>ele.ia</i>	<i>ar.iu</i>	<i>coad.utor</i>	<i>pe.ada</i>	<i>por.e</i>
<i>al.eps</i>	<i>contin.ent</i>	<i>asse.ar</i>	<i>ma.úscula</i>	<i>ma.estat</i>
<i>enforma.at</i>	<i>ele.ir</i>	<i>ob.ectiu</i>	<i>cora.e</i>	<i>per.ar</i>
<i>ar.ila</i>	<i>ma.or</i>	<i>àn.el</i>	<i>enè.ic</i>	<i>bo.</i>

pa.e	lle.ir	.el	ermita.e	su.a
necrolo.ia	ver.er	sacse.ar	.ifra	tor.a
bur.ar	falan.e	tar.eta	.aqueta	.aloc
cobe.ar	.ipó	.erarquia	.iular	.i.ines
passa.e	lò.ic	taron.a	.elat	torne.
bu.ia	tira.e	guer.o	fran.a	rabe.ar
men.ivol	zumbe.	llina.e	.irivia	escor.ar
.oia	.in.a	en.iquir	.ardi	fu.ir
nau.er	.oc	.usticia	.iprer	.elusia
pin.o	forma.e	.ic	.endre	.emec.
pan.a	.ampany	re.ir	espon.a	esta.e
esgarrin.ar	le.ió	.acal	feste.	.enial
me.e	gor.a	llagrime.	.op	.al
larin.e	trin.era	.ulla	galante.	.imnàs
men.ar	trin.a	enu.	via.ant	.alupa
.ersei	ra.ola	en.arolar	.ener	colle.i
fe.e	fo.a	.eringa	vente.ar	ma.
here.e	rau.a	.ovenalla	.ueta	.ornal

b) Substituiu els punts per c, ç, s, ss, tz, z dels mots següents que en el dialecte apitxat hom pronuncia sempre ss (= s castellana, ço és, sorda):

acu.ar	agude.a	.elós	espo.a	tran.acció
plujo.es	bo.a	ape.arat	lla.eret	re.opó
.iri	pu.a	endin.ar	quin.et	co.a
pin.ell	.ero	apa.ionar	ab.ent	pol.ejar
llevadi.a	expo.ició	entu.iasme	.ona	pin.à
apren.ió	ro.a (amb o	.odiac	brun.ir	de.avinen.a
sen.ill	tancada)	fa.ana	ante.ala	expre.ió
de.aparéixer	intran.igent	rà.ia	llepa.a	anti.ocial
cal.ó	opo.ició	de.atendre	trape.ial	topa.i
.era	.inqueta	condi.ió	pedrí.	difu.ió
Na.arei	enfon.ar	afai.onar	pa.era	dimi.ió
pin.a	can.oner	.ingara	cal.e	corte.os
co.a	bi.ar	don.ell	eri.ó	proto.oari
brun.	on.e	avari.ia	re.um	irri.ió
illu.ió	e.encial	.oòleg	quin.e	religio.a

## Lliçó LXXIII

### PARTICULARITATS DIALECTALS

410. La tendència vulgar a l'elisió de la *d* fricativa intervocàlica darrere la vocal *a* és una característica del parlar rústic que cal evitar en la pronunciació culta.

EXEMPLES: *Caena* en lloc de *cadena*; *caïra* en lloc de *cadira*.

De la terminació *-ada* es fa *-àa* o més bé una *a* perllongada: *-à*.

EXEMPLES: De *vegada* es fa *vegà*; de *teulada*, *teulà*; de *parlada*, *parlà*. Cal evitar tal vulgarisme.

De la terminació *-ador* es fa *-aor*.

EXEMPLES: De *llaurador* es fa *llauraor*; de *mocador*, *mocaor*; de *comprador*, *compraor*, etc.

La supresió de la *d* en totes aquestes paraules és inadmissible. Cal pronunciar *cadira*, *mocador*, *llaurador*, *teulada*, *bugada*, etc., sense menjar-se la *d*.

411. L'alacantí elidix la *d* darrere *e* i *o*. Així de *seda*, *moneda*, *neboda*, *poder* fa *sca*, *monea*, *neboa*, *poer*. I el parlar d'Elx arriba a elidir la *d* àdhuc darrere *i* i *u*. Així de *vida*, *vinguda* fa *via*, *vingua*, per bé que conserva la *d* en molts casos.

Aquestes elisions són incorrectes.

412. És propi també del parlar valencià l'elisió de la *s* sonora de la terminació *-esa* que es pronuncia *-ea*. (Aquesta elisió quasi no es fa al Maestrat i es fa poc als pobles de la Plana.) Així de *pobresa*, *riquesa*, *noblesa*, *belleza*, *vellesa* es fa *pobrea*, *riquea*, *noblea*, *bellea*, *vellea*. Cal escriure sempre *-esa*.

413. Una altra de les particularitats del nostre parlar és el canvi del pronom *ho* en *hu*.

EXEMPLES: *Ho diu*, *ho crec*, *dir-li-ho*, *m'ho veig*, *t'ho conta* és pronunciat *hu diu*, *hu crec*, *dir-li-hu* (o *dir-liu*).

Malgrat la pronunciació, deu escriure's sempre *ho*.



## EXERCICIS

a) Substituïu els punts per *d* o per *ada* en els mots següents, segons calga:

<i>ca.eneta</i>	<i>prega.es</i>	<i>abraç.</i>	<i>cansala.er</i>	<i>mira.es</i>
<i>ma.ur</i>	<i>esglai.a.</i>	<i>vega.es</i>	<i>canon.</i>	<i>riu.</i>
<i>port.</i>	<i>teula.eta</i>	<i>plat.</i>	<i>juga.es</i>	<i>ma.eixa</i>
<i>porta.es</i>	<i>arm.</i>	<i>cafiss.</i>	<i>martell.</i>	<i>ma.urar</i>
<i>don.</i>	<i>vac.</i>	<i>pag.</i>	<i>cansala.er:a</i>	<i>ca.ïrer</i>
<i>començ.</i>	<i>cabass.</i>	<i>pedra.es</i>	<i>lleny.</i>	<i>apag.</i>
<i>dansa.es</i>	<i>cabeç.</i>	<i>ensal.</i>	<i>agaf.</i>	<i>galt.</i>
<i>trenc.</i>	<i>coll.</i>	<i>cansal.</i>	<i>perol.</i>	<i>morr.</i>

b) Substituïu els punts per *s* en els mots següents:

<i>pere.a</i>	<i>rique.es</i>	<i>agude.a</i>	<i>crue.a</i>	<i>curte.a</i>
<i>pobre.a</i>	<i>bone.a</i>	<i>lletge.a</i>	<i>fortale.a</i>	<i>lleugere.a</i>
<i>pure.a</i>	<i>noble.es</i>	<i>brute.a</i>	<i>fluïxe.a</i>	<i>molle.a</i>
<i>fine.a</i>	<i>avide.a</i>	<i>apte.a</i>	<i>eixute.a</i>	<i>pere.ós</i>
<i>male.a</i>	<i>belle.es</i>	<i>aride.a</i>	<i>fluïde.a</i>	<i>poque.a</i>
<i>reale.a</i>	<i>bonique.a</i>	<i>vile.a</i>	<i>futile.a</i>	<i>preste.a</i>
<i>tendre.a</i>	<i>velle.es</i>	<i>brave.a</i>	<i>juste.a</i>	<i>pere.osa</i>
<i>rare.a</i>	<i>avinente.a</i>	<i>ave.ar</i>	<i>llargue.a</i>	<i>triste.a</i>

## L E C T U R A

## TEXT CLASSIC

Voleu saber la raó per què el lladre fou santificat? Jo la us diré. Mont Calvari està així alt com una muntanya, e la creu de Jesucrist estava així alta, e la creu del lladre així baixa, al costat dret, e l'altre lladre mal al costat sinistre; e el sol venia d'esta part, e donava sobre el braç de Jesucrist, e l'ombra del braç de Jesucrist donà al lladre de la dreta, e per aquell tocament fou convertit e santificat.

SANT VICENT FERRER

(Segle XIV.)

## Lliçó LXXIV

### REDUCCIONS NORMALS DE SONS

414. Quan la vocal final d'una paraula i la vocal inicial de la següent es succeïxen en la pronunciació sense cap pausa establerta, generalment es produïxen les següents reduccions de sons:

a) Si una de les dues vocals és *a* o *e* febles, aquesta s'elidix.

#### EXEMPLES:

*Quina hora: Qui-no-ra.*

*Cara amiatat: Ca-ra-mis-tat.*

*Camí estret: Ca-mis-tret.*

*Antoni els crida: An-to-nils-cri-da.*

*Jove estudiós: Jo-ves-tu-di-ós.*

b) Si la segona vocal és una *i* o una *u* febles les vocals es pronuncien formant diftong.

#### EXEMPLES:

*Cançó immortal: Can-çoim-mor-tal.*

*Anirà i tornarà: A-ni-rai-tor-na-rà.*

*Cotxe indefens: Cot-xeim-de-fens.*

*Algú intervé: Algúin-ter-vé.*

*La universitat: Lau-ni-ver-si-tat.*

*Centre urbà: Cen-treur-bà.*

*Mari ufanós: Ma-riu-fa-nós.*

*Lliçó unipersonal: Lli-çou-ni-per-so-nal.*

c) Si la primera vocal és una *i* o una *u* febles aquesta vocal es convertix en consonant.

#### EXEMPLES:

*Hi havia carn: Ia-vi-a-carn.*

*Fugint i embolicant: Fu-gint-iem-bo-li-cant.*

*Remei heroic: re-me-ie-roic.*

*Pau en la guerra: Pa-uen-la-guer-ra.*

*Aneu a casa: A-ne-ua-ca-sa.*

d) El pronom *ho* quan es pronuncia *hu* forma diftong amb la vocal anterior.

EXEMPLES: *Torna-ho demà (tornau demà); no ho sabia (nou sabia).*

### EXERCICIS

Copieu la prosa següent, i subratlleu totes les reduccions de sons que són fetes correntment, segons queda indicat:

#### EL DARRER BETLEM

(Fragment)

L'ànima de la festa nadalenca, del Betlem passat, era una beneïda dona, digna de tota lloança, quasi cega, pels anys corbada, eixuta de carns, mes no de cor, que el té tendre i amorosíssim, de paraula persuasiva, amb més raons que un duler, i amb més memòria que un cec, manyosa i plena de paciència per a ensenyar a tota aquella revoltosa i avalotadora xicalla. Era arxiu de tota classe de cançons, oracions, romançades, auques, col·loquis i lletanies; ella sabia la malaganosa *cançó del batre*, les dites de la plegada de les garrofes; ella guardava fresquets els aforismes, dites, fetes, succeïts, i... de sermons, ne sabia un bon sarpalló. L'oració de *la desfeta*; *el Nino ninet*; *Allà van les tres Maries*, etcètera, tot, tot ho sabia. Així, retall d'ací, retall d'allà en pedaços, trossos i mossos, ordia i tramava en un *mamén* el més variat i pintoresc encisam de Betlem que mai no veren ulls de cristià. Ella anava a la buscadissa de pastorets, pel boscam del poble, de Reis Mags, pel reialme dels ravals, i elegia els més galifants i de més corpenta; ella se triava un Herodes, un Sant Josep, com si foren encomanats; els dimonis eren els més revoltosos, els qui tenien el cap ple de trencs, la cara plena de costures, cansats de nadar en la séquia major, de fer harca, de jugar a *fava*, *al flendi*, a *la trompa*, de furtar nius de pardalets, els més regalats de cada casa; per a sagales i pastorets buscava les més

«guapes» i espavilades, les de cara rogeta i ulls negres com un tió, les més bledanes, d'anar de perdiueta, les més fines, les més gracioses; i la millor de les millors, la més graciosa, la més rossa, eixa feia de Mare de Déu. Res, ella sabia on s'ajocaven les gallines, i no es deixava per vore racó ni raconet; així que en vindre Nadal a Betlem havíem d'eixir.

*Josep PASCUAL TIRADO*

(Del llibre «*De la meua garbera*».)

## LECTURA

### TEXT MODERN

¡Oh gàrgola que té faç de persona  
 amb cos i apèndix d'animal,  
 guaitant la urbs vellarda i carrinclona  
 a cavall de la torre catedral,  
 voltada de llum clara,  
 voltada d'aire pur,  
 a prop de l'ocellada que s'esvara,  
 quiti de manament, lliure de fur!...  
 I veu arran de terra  
 els hòmens petitons:  
 el cos, una desferra,  
 i l'esperit, un baf d'oli i cigrons.  
 És per això que creua una ganyota  
 son rostre turmentat.  
 I és per això mateix que fa amb la pota  
 un gest de fàstic ple d'obsenitat.

FRANCESC ALMELA I VIVES

(Antologia de la Poesia Valenciana, 1956.)



## Lliçó LXXV

### VICIS DE PRONUNCIACIÓ

A més de les pronúncies defectuoses estudiades dins les lliçons LXXII i LXXIII —algunes de les quals pronúncies constituïxen l'apitxat i altres subdialectalismes fonètics— en el parlar valencià cal anotar com a vici de pronunciació la reducció de *H* a *l*. que cal combatre per tal d'evitar la depauperació fonètica.

415. La *l* geminada, escrita *H*, sempre entre vocals, es pronuncia doblant el so linguodental *l*.

EXEMPLES: *Carretella, caravel·la, damisella*. (Cal pronunciar clarament les dues *elles*: *carretel·la, caravel·la, damisel·la*.)

Com que en algunes comarques l'aviciament és tal que la *H* ha quedat reduïda a *l*, cal tenir a la vista la llista dels mots més usuals, entre aquells que han d'ésser escrits amb *H*. (Vegeu § 116.)

També es pronuncia *H* el nexa *tl* dins els mots populars com *espatla, respatlar, espatlar, ametla, ametler, motle, motlada, enmotlar, vetla, vetlada, vetlar, revetla, guatla, batle, butla* (pronunciat *espal·la, i no espala, etc.*).

416. Són vicis de pronunciació la supresió, alteració i afegidura de sons en mots tals com els següents i derivats:

PRONÚNCIA AVIADA	PRONÚNCIA CORRECTA
<i>Abre</i>	<i>Arbre</i>
<i>Atre</i>	<i>Altre</i>
<i>Armela, almela, mella</i>	<i>Ametla</i>
<i>Auia</i>	<i>Aigua</i>
<i>Avespa</i>	<i>Vespa</i>
<i>Bòria</i>	<i>Boira</i>
<i>Ca</i>	<i>Cada i casa</i>
<i>Calandari</i>	<i>Calendari</i>
<i>Cànvit</i>	<i>Canvi</i>

PRONÚNCIA AVICIADA	PRONÚNCIA CORRECTA
<i>College</i>	<i>Collegi</i>
<i>Cusir</i>	<i>Cosir</i>
<i>Dende</i>	<i>Des de</i>
<i>Desamparats</i>	<i>Desemparats</i>
<i>Dimats</i>	<i>Dimarts</i>
<i>Dotor</i>	<i>Doctor</i>
<i>Dumenge</i>	<i>Diumenge</i>
<i>Esprà</i>	<i>Vesprada</i>
<i>Gènit</i>	<i>Geni</i>
<i>Gòmit</i>	<i>Vòmit</i>
<i>Ham</i> (forma verbal)	<i>Hem</i>
<i>Hi haixca</i>	<i>Hi haja</i>
<i>Ingènit</i>	<i>Enginy</i>
<i>Joliol</i>	<i>Juliol</i>
<i>Juan</i>	<i>Joan</i>
<i>Juar</i>	<i>Jugar</i>
<i>Jusep</i>	<i>Josep</i>
<i>Llaona</i>	<i>Llegona</i>
<i>Lleuís</i>	<i>Lluís</i>
<i>Llonja</i>	<i>Llotja</i>
<i>Lluberna</i>	<i>Lluerna</i>
<i>Mangrana</i>	<i>Magrana</i>
<i>Micalet</i>	<i>Miquelet</i>
<i>Mos</i> (voler-mos)	<i>Nos</i> (voler-nos)
<i>Mosatros, nosatros</i>	<i>Nosaltres</i>
<i>Nyervi, nirvi</i>	<i>Nervi</i>
<i>Nyirviós, nirviós</i>	<i>Nerviós</i>
<i>Orige</i>	<i>Origen</i>
<i>Ouir</i>	<i>Oir</i>
<i>Pa</i>	<i>Per a</i>
<i>Pac ací</i>	<i>Cap ací</i>
<i>Pac allà</i>	<i>Cap allà</i>
<i>Pac amunt</i>	<i>Cap amunt</i>
<i>Pa:asso</i>	<i>Pallasso</i>
<i>Prèmit</i>	<i>Premi</i>
<i>Provessó, professó</i>	<i>Processó</i>

## PRONÚNCIA AVICIADA

## PRONÚNCIA CORRECTA

<i>Quixal</i>	<i>Queixal</i>
<i>Pos</i>	<i>Puix, puix que, doncs</i>
<i>Raere</i>	<i>Darrere</i>
<i>Refrà</i>	<i>Refrany</i>
<i>Reixos</i>	<i>Reis</i>
<i>Rellonge</i>	<i>Rellotge</i>
<i>Retor</i>	<i>Rector</i>
<i>Sinse</i>	<i>Sense, sens</i>
<i>Sinyor</i>	<i>Senyor</i>
<i>Tussir</i>	<i>Tossir</i>
<i>Ubrir</i>	<i>Obrir</i>
<i>Uit</i>	<i>Buit</i>
<i>Visantet</i>	<i>Vicentet</i>
<i>Vosatros</i>	<i>Vosaltres</i>
<i>Xa</i>	<i>Xe, xi</i>

417. S'ha aviciat la pronúncia d'alguns mots afegint vocals eufòniques que literàriament són inacceptables:

No <i>Eixàtiva</i>	sinó <i>Xàtiva</i>
» <i>Eixàbia</i>	» <i>Xàbia</i>
» <i>Eixerenga</i>	» <i>Xeringa</i>
» <i>Eixarop</i>	» <i>Xarop</i>
» <i>Eixàvega</i>	» <i>Xàvega</i>
» <i>Eixalma</i>	» <i>Xalma</i>
» <i>Eixerri</i>	» <i>Xerri</i>
» <i>Eixemple</i>	» <i>Exemple</i> (x = gz)
» <i>Eixèrcit</i>	» <i>Exèrcit</i> (íd.)
» <i>Eixercici</i>	» <i>Exercici</i> (íd.)
» <i>Eixecutar</i>	» <i>Executar</i> (íd.)
» <i>Fijar</i>	» <i>Fixar</i> (x = ks)
» <i>Lujós</i>	» <i>Luxós</i> (íd.)

418. Es vici de pronunciació canviar o per au:

No <i>Aulor</i>	sinó <i>Olor</i>
» <i>Aulorar</i>	» <i>Olorar</i>
» <i>Aufegar</i>	» <i>Ofegar</i>

419. Els mots amb *cons-* seguit de *c (= s)*, de *p* i *t*, solen pronunciar-se, per vici, *cos*:

No <i>Coscient</i>	sinó <i>Conscient</i>
> <i>Cospiració</i>	> <i>Conspiració</i>
> <i>Costància</i>	> <i>Constància</i>
> <i>Costellació</i>	> <i>Constellació</i>
> <i>Costipar</i>	> <i>Constipar</i>
> <i>Costrucció</i>	> <i>Construcció</i>

420. Els mots acabats en *-ciència* solen ésser pronunciat vulgarament en *-cència*:

No <i>Concència</i>	sinó <i>Consciència</i>
> <i>Pacència</i>	> <i>Paciència</i>

421. Els mots amb *ex-* inicial seguit de consonant solen pronunciar-se, per vici, *es-*:

No <i>Esposició</i>	sinó <i>Exposició</i>
> <i>Esclusiu</i>	> <i>Exclusiu</i>

422. Els mots amb *subs-* seguit de consonant solen pronunciar-se, per vici, *sus-*:

No <i>Suscripció</i>	sinó <i>Subscripció</i>
> <i>Sustància</i>	> <i>Substància</i>

423. Els mots amb *trans-* seguit de consonant solen pronunciar-se, per vici, *tras-*:

No <i>Trasbordar</i>	sinó <i>Transbordar</i>
> <i>Trasplantar</i>	> <i>Transplantar</i>

424. Cal evitar la pronunciació rústica de dir: *Amparo*, *ampomar*, *ambolic*, etc., per *Empar*, *empomar*, *embolic*, etc.

### EXERCICI

Preneu deu mots qualssevol dels de les llistes de correcta pronunciació i feu amb cadascun d'ells una frase.

AIXÍ:

1. La roba feia una *olor* molt agradable.



## Lliçó LXXVI

### CASTELLANISMES FONÈTICS

425. A més de l'ensordiment dels sons *s*, *g* i *v* que hem estudiat a la lliçó LXXII i que probablement constituïx un castellanisme fonètic; a més de la reducció a *l* del geminat *ll* que havem tractat a la LXXV, § 415, cal anotar, per combatre'ls, altres sons dolents perquè empobrixen també la fonètica, modifiquen l'ortografia i fins la morfologia nostrades.

En algunes contrades afegixen una *r* als infinitius *vore* o *veure*, *traure*, *creure*; així: *vórer* o *véurer*, *traurer*, *créurer*. També l'afegixen als infinitius en *-dre*: *vendre*, *valdre*, *estendre*, *prendre*, *moldre*, *caldre*, *atendre*, etc., que fan: *véndrer*, *vàldrer*, *esténdrer*, *préndrer*, *móldrer*, *cáldrer*, *aténdrer*, etc.

426. És castellanisme fonètic l'ús de *in-* en lloc de *im-* en mots seguits de *m*.

EXEMPLES: *Inmediat*, *inmaculat*, *inmaterial*, *inmens*, *inmortal*, *inmutar*, quan la pronúncia correcta fa: *immediat*, *immaculat*, *immaterial*, *immens*, *immortal*, *immutar*, etc.

427. És castellanisme fonètic l'ús del *so* que en castellà és representat per *j*, impropï de la nostra llengua. El valencià no té cap grafia per representar-lo i el poble el sol pronunciar *q*.

EXEMPLES: *Maca*, *qués*, *quefe* (en castellà: *maja*, *juez*, *jefe*). Cal dir *fixar*, *luxè*, *prolix*, *anex*, etc. (*x = cs*).

428. Hi ha mots valencians terminats en consonant que en castellà porten *o* final, la qual *o* és pronunciada pel poble indegudament.

EXEMPLES: *Palo*, per *pal*; *tiro*, per *tir*; *aparato*, per *aparat*; *fallo*, per *fall*; *asilo*, per *asil*; *a bordo*, per *a bord*; *calvo*, per *calb*; *faro*, per *far*. (Un tiro de cavalls; regalissia de *palo*; l'*aparato* digestiu; un home *calvo*.)

Així també mots acabats en *-ero*.

EXEMPLES: *Cotxero*, per *cotxer*; *bombero*, per *bomber*; *targetero*, per *targeter*; *candelerero*, per *candeler*; *monedero*, per *moneder*; *recadero*, per *recader*. I també *teléfono*, per *telèfon*; *telégrafo*, per *telègraf*, etc.

429. En altres mots la depuració fonètica no es fa suprimint solament la *o* final.

EXEMPLES: *Destí*, de *destino*; *pagà*, de *pagano*; *abandó*, d'*abandonado*; *amé*, d'*ameno*; *Empar*, d'*Amparo*.

430. Els gallicismes i anglesismes no sempre entren al valencià amb la mateixa fonètica que al castellà.

EXEMPLES: *Xofer*, no *xòfer*; *futbol*, no *fútbol*; *xassis*, no *xassis*.

431. Constituïx un castellanisme fonètic la supressió de sons en mots valencians, els corresponents castellans dels quals no els porten.

EXEMPLES: *Subjectar*, no *sujetar*; *tractar*, no *tratar*; *sumptuós*, no *suntuós* (de *suntuoso*); *subtil*, no *sutil*; *conjectura*, no *conjetura*; *Assumpció*, no *Asunció* (d'*Asunción*); *acceptar*, no *aceptar*; *accentuar*, no *acentuar*; *districte*, no *distrit*; *delicte*, no *delit*; *subj cte*, no *subjecte*, etc.

Altres castellanismes fonètics han estat tractats en les lliçons anteriors; tals algunes formes verbals.

EXEMPLE: *Renuncia* (no *renúncia*), forma verbal; quan és substantiu aquest mot i els altres que estan en el mateix cas són esdrúixols. EXEMPLE: *Re-nún-ci-a*. AIXÍ: *El senyor President ha presentat la RENÚNCIA del seu càrrec*; si *RENUNCIA és per causa de la salut*.

432. Les formes dels presents dels verbs acabats en *-iar* (*acariciar*, *ansiar*, *apreciar*, *canviar*, *contagiar*, *copiar*, *estudiar*, *odiar*, *premiar*, *saciar*, *anunciar*, *pronunciar*, *renunciar*, *gloriar*) cal pronunciar-los carregant l'accent sobre la *i* i no fen-los esdrúixols com en castellà.

AIXÍ:

<i>Jo acaricie</i>	no <i>Acaricie</i>
<i>Tu ansies</i>	» <i>Ansies</i>
<i>Ell aprecia</i>	» <i>Aprècia</i>
<i>Els canvien</i>	» <i>Cànvien</i>
<i>Que ella contagie</i>	» <i>Contàgie</i>

<i>Jo copie</i>	no <i>Còpie</i>
<i>Tu estudies</i>	» <i>Estúdiés</i>
<i>Ell odia</i>	» <i>òdia</i>
<i>Ells premien</i>	» <i>Prèmien</i>
<i>Que ella sacie</i>	» <i>Sàcie</i>
<i>Jo anuncie</i>	» <i>Anúncie</i>
<i>Tu pronuncies</i>	» <i>Pronúncies</i>
<i>Ell renuncia</i>	» <i>Renúncia</i>
<i>Ells glorien</i>	» <i>Glòrien</i>

## EXERCICIS

Copieu les frases següents substituint els punts pels mots corresponents presos d'entre els d'aquestes llistes, els quals tenen diferent sentit en canviar l'accentuació sil·làbica.

- |                           |                          |                    |
|---------------------------|--------------------------|--------------------|
| 1. <i>Música</i> .....    | <i>musica</i> .....      | <i>musicà</i>      |
| 2. <i>Història</i> .....  | <i>historia</i> .....    | <i>historià</i>    |
| 3. <i>Pronúncia</i> ....  | <i>pronuncia</i> .....   | <i>pronuncià</i>   |
| 4. <i>Providència</i> ... | <i>providencia</i> ..... | <i>providencià</i> |
| 5. <i>Renúncia</i> .....  | <i>renuncia</i> .....    | <i>renuncià</i>    |
| 6. <i>Diferència</i> .... | <i>diferencia</i> .....  | <i>diferencià</i>  |
| 7. <i>Estudi</i> .....    | <i>estudia</i> .....     | <i>estudià</i>     |
| 8. <i>Radi</i> .....      | <i>irradia</i> .....     | <i>irradià</i>     |
| 9. <i>Auxili</i> .....    | <i>auxilia</i> .....     | <i>auxilià</i>     |
| 10. <i>Propi</i> .....    | <i>expropia</i> .....    | <i>expropià</i>    |
| 11. <i>Justícia</i> ..... | <i>ajusticia</i> .....   | <i>ajusticià</i>   |
| 12. <i>Presència</i> .... | <i>presencia</i> .....   | <i>presencià</i>   |

1. L'autor d'aquella ... ara ... una cançó que abans ja ... un altre músic.

2. Aquest llibre d'... valenciana és molt interessant perquè ... algun fet que no .. cap altre historiador antic.

3. Tin bona ... perquè qui ... bé té molt guanyat per a ésser bon orador. Ahir En Miquel ... mal dos versos.

4. La ..., cal pensar, ... com sempre ...

5. Ja ha fet la ... de part dels seus béns i si no ... dels altres és que ja ... l'any passat dels que volgué renunciar.

6. La ... d'edats és notable i ella en parlar ara ... més del que ... la passada setmana.

7. L'estudiant ... la lliçó que ahir no ...
8. ... poca simpatia; el seu pare n'... més.
9. El senyor ... tant com ...
10. ... la casa i ara ... els bancals.
11. El botxí ... els reus que ahir no ...
12. Com que té bona ... el deixaren passar i ... tot l'acte primer; ara ... el segon.

## LECTURA

## TEXT CLASSIC

Seia's a tau'la  
havent menjat  
e almorzat  
ja de mati,  
tostemps amb mi  
enfastijada  
e desmenjada.  
D'altres viandes  
feia demandes,  
cert, impossibles;  
menjars plaïbles  
dels que es coïen  
no li plaïen,  
tan fastijosa  
com desdenyosa  
e delicada.

Amb unt de sutja  
o de rovell,  
ab cert vermell  
tret d'escudelles,  
morros e celles  
s'empeguntava;  
quan se n'untava  
fàstic me feia;

ab por se reia,  
de rompre el pint.

Quant mal dinar,  
pitjor sopar,  
n'haguí callant  
e suportant!  
I quant mal dia!  
Res no em valia,  
ans pijo'ava,  
més cixorava.  
Mà de paper,  
ploma e tinter  
ella tenia;  
què n'escrivia  
mai ho sabí.  
Per cas trobí  
tot en la plega;  
que fos seu nega,  
perfidieja,  
cridant braveja,  
puja a 'a quinta;  
mas jo de tinta  
ses mans sullades  
viu prou vegades.

JAUME ROIG

(Espill o Llibre de les Dones. Segle xv.)



## Llicó LXXVII

### ELS ENLLAÇOS FÒNICS A LA POESIA

433. Dos mots enllacen sovint fònicament quan es pronuncien seguits sense una pausa entre l'un i l'altre. Unes vegades els enllaços fònics es fan reduint o elidint sons i altres vegades formant diftongs. (Vegeu § 47 i § 414.)

Els poetes, per tal d'assegurar el ritme, tan interessant, dels versos, han de tenir molta cura amb els enllaços fònics, puix que en poesia els uns són obligats i els altres són prohibits.

Cal, doncs, que el poeta, dins una prudent llibertat, evite la formació de falsos diftongs o sinèresis.

Dins un mot no es fan altres enllaços que els obligats pels diftongs i tot altre enllaç és una llibertat excessiva.

434. Dos mots posats en contacte, si el primer termina en vocal i el segon comença en vocal, enllacen sovint fònicament, i si alguna d'aquestes vocals són *a* o *e* febles, s'elidix la tal vocal feble.

#### EXEMPLE:

*«o el flam aeri de la posta d'or»*

el qual vers transcrit prosòdicament fa:

*ol-flam-a-e-ri-de-la-pos-ta-dor.*

435. Hi ha enllaç fònic quan un mot acaba amb la mateixa vocal que la inicial del mot següent.

#### EXEMPLES:

aa: *surava arreu (su-ra-var-reu).*

ee: *mire embadalit (mi-rem-ba-da-lit).*

ii: *ossari immens (os-sa-rim-mens).*

oo: *cançó ordinària (can-çor-di-nà-ri-a).*

uu: *ingenu humà (in-ge-nu-mà).*

436. També hi ha enllaç fònic:

a) Quan la primera vocal i la segona formen diftong:

ai: *força inútil* (*for-çai-nú-til*).

au: *sembla una ala* (*sem-blau-na-la*).

ei: *caire inèdit* (*cai-rei-nè-dit*).

eu: *pense humilitats* (*pen-seu-mi-li-tats*).

oi: *cançó inaudita* (*can-çoi-nau-di-ta*).

ui: *du i se'n porta* (*dui-sen-por-ta*).

ou: *si no us dic* (*si-nous-dic*).

iu: *silenci unànime* (*si-len-ciu-nà-ni-me*).

b) Quan hi ha elisió de *a* o *e* febles.

EXEMPLES:

ae: *l'alba et desperta* (*lal-bat-des-per-ta*).

ao: *ombra d'una ombra* (*om-bra-du-nom-bra*).

ea: *carn sense ànima* (*carn-sen-sà-ni-ma*).

oe: *no es movia* (*nos-mo-vi-a*).

Però no hi ha enllaç fònic, per no haver elisió, en:

*ɗus-me allí* (*ɗus-me-a-llí*).

c) Quan la primera vocal és una *i* seguida de vocal feble; aquesta *i* es convertix en consonant.

EXEMPLE:

*vingué i ací viu* (*vin-gué-ia-ci-viu*).

Però: *silenci abrupte* (*si-len-ci-a-brup-te*), puix que no s'elidix cap vocal.

437. Per tant, els poetes cal que tinguen present, per als enllaços fònics, que els diftongs valencians són:

a) *ai, ei, oi, ui, au, eu, iu, ou*.

b) *uu* (vegeu § 47) en els mots *ɗuu*, *lluu* i *pruu*, dels verbs *ɗur*, *lluir* i *pruir*.

c) *ua, ùe, ùi, uo*, quan van precedits de *g* o de *q*, ço es, en les síl·labes *qua, gua, qüe, güe, qüi, quo* (*quatze, aigua, freqüent, aigüera, obliquitat, quota*).

438. No hi ha enllaços fònics per a formar una sola síl·laba poètica quan són consecutives més de dues vocals distintes.

## EXEMPLE:

*home auster*

que prosòdicament fa:

*ho-me-aus-ter*

però no:

*ho-meaus-ter*

El triftong es pot tolerar en *vidu aiguader* (*vi-duai-gua-der*). Però no hi ha enllaç fònic en: *ningú aigualirà* (*nim-gu-aigua-li-rà*), perquè la primera vocal *u* és tònica i no forma, per tant, triftong.

No hi ha, doncs, enllaç fònic entre dos mots en els quals el primer acabe en vocal i el segon comence en vocal, fora dels casos exposats. Tot altre enllaç fònic és una llicència poètica excessiva que cal evitar sempre.

439. Són exemples de sinalefes no recomanables les assenyaldades en els fragments següents:

«tendra i humil, sent ambicions de vidre  
dins l'enorme ametista del capvespre».

«Rimem, germans, la inèdita poesia  
dels nous mons per la Ciència il·luminats».

«ni el mot gentil de la gràcia en els llavis».

«per què haurà plorat, Déu meu,  
la fadrina dolça i bella?»

«nits que s'ompli el cel d'estreles  
i es deslliguen les passions».

«Les pupil·les del mar rellampeaven  
amb misterioses llums, plenes d'amor».

## EXERCICIS

Copieu els fragments que segueixen i anoteu les sinalefes no recomanables:

1. «Surt l'alba; jo aguaito l'hora  
amb un esglai interior;  
signa l'esperit aquesta  
ànsia suprema del triomf.»

2. *«Tu tens als ulls una harmonia,  
l'àuria harmonia de l'ambient  
i nos carexa la poesia  
que hi ha a los claustres del convent.»*
3. *«Lo seny convençut  
i la joventut  
que la diada espera.»*
4. *«Ara heus ací la Senyera  
com una flama que ens fuig.»*
5. *«Patris i subtils poetes  
presos de la senyoria  
gloriosa de l'ideal;  
clares, divines trompetes  
que celebren la poesia  
en una estrofa triomfal.»*

## LECTURA

## TEXT MODERN

Silenci de la mar quan està quieta, silenci de l'arbre quan es para el vent, silenci de l'aire quan el cel posa a l'horitzó els set colors pàllids de l'aurora. Quantes coses deixariem de sentir si no fossin aquests silencis!

No sentiríem el cop de l'ala de la gavina que passa com una vela fendint l'aire; no sentiríem el cop del magall que el pagés enlaira i deixa caure damunt la terra, foradant-la; no sentiríem el crit del gall llunyà quan allarga el coll i s'estarrufa pressentint el començament d'un altre dia.

JERONI DE MORAGAS

(Col·lecció «Quart Creixent», 1957.)



## Llicó LXXVIII

### LES RIMES DEFECTUOSES

440. Rima entre dos o més mots és la identitat de llurs terminacions començant per la vocal accentuada, especialment quan és utilitzada per a donar terminacions iguals a dos o més versos d'una estrofa o composició poètica. Així, doncs, els versos no rimen segons les grafies, sinó segons els sons.

441. No hi ha rima perfecta o consonant en els mots que tenen els uns vocal oberta i els altres vocal tancada. Així, no són consonants:

<i>to i avió</i>	<i>tremola i gola</i>
<i>flor i amor</i>	<i>colisseus i meus</i>
<i>tothora i arbora</i>	<i>plors i protectors</i>
<i>burot i rebot</i>	<i>repòs i adipós</i>
<i>rosa i preciosa</i>	<i>deu (10) i Déu</i>
<i>devota i gota</i>	<i>magnèsia i església</i>
<i>cor i salvador</i>	<i>tempesta i llesta</i>
<i>Seu i seu</i>	<i>cossos i gossos</i>
<i>reposa i blavosa</i>	<i>dona i abandona</i>

442. Tampoc no són consonants, i per tant entre ells no hi ha rima perfecta, els mots que els uns tenen *s* sonora i els altres *s* sorda; els uns *j* (sonora) i els altres *tx* (sorda). Així, no són consonants:

<i>grises i fonedisses</i>	<i>espasa i bassa</i>
<i>fermesa i deessa</i>	<i>frase i classe</i>
<i>rosa i rossa</i>	<i>enveja i fletxa</i>
<i>casa i rabassa</i>	<i>raja i despatxa</i>
<i>camisa i missa</i>	<i>mitja i fitxa</i>

443. Per tant, els mots *comença* i *pensa* fan rima perfecta

o consonant, i *bona* i *segona* fan rima imperfecta o assonant, puix que el primer d'aquests dos darrers mots té o oberta i el segon o tancada.

Heus ací el fragment següent, tot ell correcte prosòdicament:

«El que enflocant son haca *voladora*  
la joia guanya, que a la núvia du;  
el que fa refilar a la *sonora*  
citra, en les nits d'albades, com ningú;  
el que, per a defensa de la *terra*,  
el vell trabuc despenja del *trespol*  
quan per l'horta, donant el crit de *guerra*,  
retrona el *caragol*.»

(*La Barraca*, de Teodor Llorente.)

Vegeu ara unes rimes defectuoses:

«Com la gavina de la mar *blavosa*  
que en la tranquila platja fa son niu;  
com el nevat colom que el vol *reposa*  
de l'arbre verd en el brancatge ombriu;  
blanca, polida, somrient, bledana,  
casal d'humils virtuts i honrats *amors*,  
l'alegre barraqueta valenciana  
s'amaga entre les *flors*.»

444. Són tolerades rimes perfectes o consonants, encara que no són gens recomanables, les de *b* i *v*, ja que la legítima pronúncia valenciana (Carcaixent, Xàtiva, Albaida, Alcoi, Dènia, Alacant, Elx, etc.) distingix com a dos sons distints els de *b* i *v*.

EXEMPLES:

<i>fava</i> i <i>saba</i>	<i>cantava</i> i <i>acaba</i>
<i>glavi</i> i <i>astrolabi</i>	<i>ceba</i> i <i>neva</i>
<i>malva</i> i <i>alba</i>	<i>riba</i> i <i>geniva</i>

445. Són rimes perfectes o consonants les de les consonants gràfiques *b*, *d*, *g* que quan són final de mot sonen (i per tant, rimen) com a *p*, *t*, *c*. Així mateix en valencià rima *tj*, *tg* amb *j*, *g* (tots dos sons africats sonors).

## EXEMPLES:

- |    |                           |                           |
|----|---------------------------|---------------------------|
| a) | <i>barb i escarp</i>      | <i>joventut i actitud</i> |
|    | <i>aljub i escup</i>      | <i>salut i inquietud</i>  |
|    | <i>verd i cert</i>        | <i>arc i amarg</i>        |
| b) | <i>raja i platja</i>      | <i>puja i sutja</i>       |
|    | <i>enveja i corretja</i>  | <i>lliça i desitja</i>    |
| c) | <i>gos i boç</i>          | <i>pensa i comença</i>    |
|    | <i>canemàs i braç</i>     | <i>versos i comerços</i>  |
|    | <i>atansa i esperança</i> | <i>fals i descalç</i>     |

446. És inadmissible i per tant d'una llibertat excessiva fer rimar un mot amb un altre al qual se li altera l'accentuació tònica.

## EXEMPLES:

- somica i Musica* (per *Música*)  
*replica i tunica* (per *túnica*)  
*vera i ulcera* (per *úlcer*)

## EXERCICIS

Copieu els fragments següents, subratlleu els mots que constitueixen rimes defectuoses, i indiqueu per què ho són:

1. «Encesa com una flor  
 suau son perfum escampa;  
 sa flama oscil·lant d'amor  
 es consum front a una estampa.»
2. «I dintre del dolor mon cor s'arborà  
 tot pres d'amor i goig del diví Amat.  
 Voldria ésser comprès d'algú tothora  
 i adivellar son cor del foc sagrat.»
3. «Quan se'l veu en processó,  
 segueix la volta que fa  
 amostrant tal devoció  
 que sembla que és el més bo  
 de tota la gent que va.»

4. «*Veig vostra sang preciosa  
per tots escampada tota,  
més fragant que una rosa  
sens restar sols una gota.  
Mira, ànima devota,  
quan li costa el teu pecat.*»
5. «*Amantíssim Salvador,  
aroma d'amor sagrat.  
Dóna pau al nostre cor  
apartant-lo del pecat.*»
6. «*Don Alfons, que un jorn marxava  
de València amb dolor seu,  
en custòdia te deixava  
al Cabildo de la Seu.*»
7. «*I los ossos se separen de los ossos  
los llaços que els unien deslligant;  
d'edats diverses esquelets confosos,  
ombrius i muts, gelats i misteriosos,  
al cementeri sens parar tornant.*»
8. «*Cantem i renovem-ne les glòries de sa història;  
de Fe i Amor escalfen los raigs el nostre cor;  
lluitem i de la Pàtria serà nostra victòria  
aurora venturosa de pau i germanor.*»
9. «*L'ànima coratjosa d'este poble  
treballador que enfloca els durs bancals,  
lleal de sentiments, d'idees noble  
viurà en ses hortes, serres i marjals.  
Mentres s'alcen Montgó i Penyagolosa  
com castells de son regne i baix un cor  
que avenia en la barraca en rams de rosa  
la santa llar de Pàtria, Fe i Amor.*»



# APÈNDIX

## a la Gramàtica dels Cursos

### ORTOGRAFIA

#### I. Separació correcta de les síl·labes a final de ratlla

A més de les regles consignades en la Gramàtica dels Cursos, podem tenir en compte les següents:

a) Entre els grups que no admeten separació per guionet, podem incloure la síl·laba *ad* davant una *h*, com en *ad-/herir-se*.

b) Cal separar els dos elements dels pronoms personals NOSALTRES i VOSALTRES d'aquesta manera: *Nos-/altres* i *vos-/altres*; o bé separant l'última síl·laba: *nosal-/tres* i *vosal-/tres*.

c) L'element gramatical que porta l'apòstrof mai no pot escriure's separat de l'altre al qual s'uneix formant·hi una síl·laba prosòdica. Així, doncs, s'escriuran en la mateixa ratlla aquests dos elements gramaticals. Exemples: *L'al-/tre*, *tor-/na'm*, *s'al-/ça*, *mi-/ra'ns*, etc., i no: «*L'-/altre*», ni «*l-/altre*»; no «*torna'-/m*» ni «*torna-/m*», etc.

#### II. Ús de P'A, P'AL, i P'ALS en substitució de PER A, PER AL, PER ALS

En el llenguatge vulgar parlat la preposició composta PER A es contrau sovint en «pa», PER AL en «pal», i PER ALS en «pals».

En el llenguatge escrit i encara en el parlat es deuen bandejar aquestes formes, fins i tot en escrits de tipus popular i planer. Quan per exigències de reproducció de la parla dialectal, com en els casos de transcripcions de rondalles populars, cançons, refranys, colloquis, folklor, etc., s'hagen d'utilitzar aquestes contraccions, adoptarem la grafia P'A en substitució de PER A; P'AL substituïnt PER AL, i P'ALS en lloc de PER ALS. Així mai no escriurem «pa», «pal», ni «pals» (S. GUARNER).

### III. De les paraules compostes

Per a l'escriptura de les paraules compostes es tindran en compte les normes que es determinen a continuació: Se separen amb un guió els elements que la formen:

A) Quan el primer mot acaba en vocal i el segon comença amb r, s, x. Exemples: CARA-REDÓ, GIRA-SOL, MATA-XINXES.

B) En les paraules compostes de dos adjectius geogràfics, com HISPANO-AMERICÀ, SUD-AMÈRICA, NORD-OEST.

C) En les paraules compostes amb els prefixos, PSEUDO, SOTS, VICE, EX. Així: *Pseudo-comunista*, *Sots-director*, *Vice-rector*, *Ex-president* (EX quan té la significació de cosa pretèrita) i també *Ex-libris* i *Ex-vot*.

D) En les onomatopeies compostes de dos elements iguals o similars, com ara *tic-tac*, *rum-rum*, *zigui-zaga* o *zig-zag*, *dring-dring*, *gloc-gloc* i d'altres.

E) En els números cardinals, segons direm en el seu lloc.

Ultra les paraules que es separen segons les regles anteriors n'hi ha moltes d'altres que no segueixen aquestes normes i que tanmateix també separen pel guionet els seus elements: Entre altres anotem els següents mots composts: *Despús-ahir*, *despús-demà*, *baix-relleu*, *col-i-flor*, *mata-degolla*, *rata-penada*, *figa-flor*, *pèl-blanc*, *cloc-i-piu*, etc.

### IV. Ortografia castellana i valenciana amb B o V

En general els mots valencians i els mots castellans es corresponen amb la mateixa grafia en ambdues llengües.

Prescindint de les excepcions ja consignades en les regles de la Gramàtica, podem, però, assenyalar les diferències següents:

VALENCIÀ: V    CASTELLÀ: B

advocat	<i>abogado</i>	galvana	<i>galbana</i>
alcova	<i>alcoba</i>	gavarra	<i>gabarra</i>
almadrava	<i>almadraba</i>	gavina	<i>gabina</i>
almívar	<i>almíbar</i>	gleva	<i>gleba</i>
arravatar (-se)	<i>arrebatar</i>	govern (-ar)	<i>Gobierno (-ernar)</i>
arrova	<i>arroba</i>	gravar	<i>grabar</i>
avarca	<i>abarca</i>	Havana	<i>Habana</i>
avet	<i>abeto</i>	Gavarda	<i>Gabarda</i>
avi	<i>abuelo</i>	haver	<i>haber</i>
avorrir	<i>aborrecer</i>	javelina	<i>jabalina</i>
avortar	<i>abortar</i>	llavi	<i>labio</i>
bava	<i>baba</i>	núvol	<i>nube</i>
bovo	<i>bobo</i>	pavelló	<i>pabellón</i>
canvi	<i>cambio</i>	prova	<i>prueba</i>
caravella	<i>carabela</i>	raval	<i>arrabal</i>
cascavell	<i>cascabel</i>	rave	<i>rábano</i>
cavalcar	<i>cabalgar</i>	savi (-esa)	<i>sabio (-duría)</i>
cavall	<i>caballo</i>	serva (fruit)	<i>serba</i>
Còrdova	<i>Córdoba</i>	sivella	<i>hebillá</i>
covard	<i>cobarde</i>	tavà	<i>tábano</i>
crivell	<i>garbillo</i>	taverna	<i>taberna</i>
investir	<i>embestir</i>	trava	<i>traba</i>
escovilló	<i>escobillón</i>	vermell	<i>bermejo</i>
espavilar	<i>espabilar</i>	vermelló	<i>bermellón</i>
esvelt	<i>esbelto</i>	vernís	<i>barniz</i>
Esteve	<i>Esteban</i>	trévol	<i>trébol</i>
fava	<i>haba</i>	vogar	<i>bogar</i>
falleva	<i>falleba</i>	volta	<i>bóveda</i>
gavany	<i>gabán</i>	voltor	<i>buitre</i>
gavatx	<i>gabacho</i>	Xàtiva	<i>Játiba o Játiva</i>

## VALENCIÀ: B      CASTELLÀ: V

Alaba	<i>Alava</i>	calb	<i>calvo</i>
baf	<i>vaho</i>	comboi	<i>convoy</i>
baina, beina	<i>vaina</i>	corb	<i>cuervo</i>
baró	<i>varón</i>	corba	<i>curva</i>
basc	<i>vasco</i>	corbar	<i>curvar, encorvar</i>
bena	<i>venda</i>	debanar	<i>devanar</i>
berbena (planta)	<i>verbena</i>	desimbolt	<i>desenvuelto</i>
besllum	<i>vishumbre</i>	mòbil	<i>móvil</i>
berruga	<i>verruga</i>	automòbil	<i>automóvil</i>
biga	<i>viga</i>	immòbil	<i>inmóvil</i>
billó	<i>vellón</i>	rebentar	<i>reventar</i>
Biscaia	<i>Vizcaya</i>	rebolcar	<i>revolcar</i>
bivac	<i>vivaque</i>	saba	<i>savia</i>
bolcar	<i>volcar</i>	Xàbia	<i>Jávea</i>

## MORFOLOGIA

## V. Gènere dels substantius

Per regla general en la nostra llengua els gèneres dels substantius coincideixen amb els dels respectius del castellà; amb tot, hi ha algunes excepcions i cal tenir-les molt en compte per tal de no caure en l'ús viciós d'emprar, per castellanisme, com a masculins alguns mots que en valencià són femenins i viceversa.

Els principals substantius que en valencià són masculins i en castellà femenins, són els següents:

Un avantatge . . . . .	<i>Una ventaja.</i>
El corrent . . . . .	<i>La corriente.</i>
El compte . . . . .	<i>La cuenta.</i>
El costum . . . . .	<i>La costumbre.</i>
El dot . . . . .	<i>La dote.</i>
El deute . . . . .	<i>La deuda.</i>



Un escafandre . . . . .	<i>Una escafandra.</i>
El front . . . . .	<i>La frente (el frente de batalla).</i>
El llegum . . . . .	<i>La legumbre.</i>
El nas . . . . .	<i>La nariz.</i>
El pendent . . . . .	<i>La pendiente.</i>
El senyal . . . . .	<i>La señal.</i>

Els substantius que en valencià són femenins i en castellà masculins, són els que s'anoten a continuació:

La calor = <i>El calor.</i>	La son = <i>El sueño.</i>
La dent = <i>El diente.</i>	La suor = <i>El sudor.</i>
La fi (acabament) = <i>El fin.</i>	La vall = <i>El valle.</i>

A més, un cert nombre de noms abstractes acabats en -OR que modernament solen usar-se com a masculins com en castellà i que pertoca usar-los com a femenins:

una amor	la sabor	la favor	la furor	la vigor
una ardor	la cremor	la temor	una honor	la rigor
la rubor	la dolor	la fragor	la valor	etc.
la calor	la sopor	la fulgor	una horror	
la color	una error	la terror	la rancor	

Alguns noms tenen diferent gènere segons el significat que poden tenir. Són els següents:

El còlera (malaltia) . . . . .	La còlera (ira).
El fi (objecte, propòsit) . . . . .	La fi (acabament).
El llum (aparell lluminós de fer llum) . . . . .	La llum (claror, agent físic).
Un ordre (bona disposició de les coses) . . . . .	Una ordre (manament).
El vall (fossat, excavació) . . . . .	La vall (depressió entre muntanyes).
El salut (acció de saludar) . . . . .	La salut (estat sanitos).
El son (dormida) . . . . .	La son (ganes de dormir).

## VI. Formació de diminutius i afectius, augmentatius i despectius i de superlatius

Per a la derivació de DIMINUTIUS el valencià modern empra només el sufix *-et*, *-eta*, i familiarment també el sufix *-iu*, *-iua*. Exemples: *homenet*, *homeniu*; *doneta*, *doniua*; *xiquet*, *xiqueta*, *xiquiua*; *boniquet*, *boniqueta*, etc.

Ambdós sufixos, *-et* i *-iu*, tenen també valor AFECTIU.

Han caigut en desús per a la derivació de diminutius els sufixos *-ó*, *-ona*; *-í*, *-ina*; *-ell*, *-ella*, i *-ol*, *-ola*; no obstant, conserven el valor diminutiu en algunes paraules, com *aguiló* (diminutiu d'aguila), *agulló* (d'agulla), *caixó*, *carreró*, *carretó*, *falçó*, *finestró*, *ratolí*, *colomí*, *mantellina*, *pomell*, *taulell*, *cantarella*, *rosella*, *portella*, *Molinell*, *fillol*, *llençol*, *pinyol*, *camisola*, *Figueroles*, etc.

En el valencià popular s'empren uns altres sufixos per a la formació d'afectius, derivats de noms propis de persona, formes vulgars només tolerables en les imitacions del parlar familiar: «Vicentico» per *Vicent*, «Quico» per *Francesc*, «Tonico» per *Antoni*, etc. Altres ho fan en *-o* àtona suprimint la síl·laba inicial del mot, com «Cento» per *Vicent*, «Nelo» per *Manel*, «Gimo» per *Jogim*, «Quelo» per *Miquel*, «Voro» per *Salvador*, etc.

En la llengua antiga s'emprava també el sufix *-ot* amb valor afectiu: *En Joanot* (*Martorell*) per *Joan*, *En Perot* per *Pere*, etc.

Hi ha alguns casos de sufixació doble en què *-ot*, *-ol*, *-ó*, van seguits de *-et*, com en *xicotet*, *caboteta*, *sequioleta*, *carreronet*, etc.

En el valencià literari és recomanable de no fer un ús abusiu dels derivats diminutius perquè, essent un llenguatge més sobri, li escau més bé de donar la idea de disminució anteposant al nom l'adjectiu *petit* que és forma usada normalment pels clàssics, encara que avui haja perdut actualitat dins la Regió Valenciana. Exemples: *Una petita cadira*, *un petit cavall*. No s'ha de substituir l'adjectiu *petit* pels sinònims populars «xiquet», «xicotet» ni «menut» en els escrits cultes.

AUGMENTATIUS I DESPECTIUS.—Per a la derivació d'augmentatius, empra el valencià els sufixos *-ot*, *-ota* i *-às*, *-assa*, els quals s'apliquen a noms i adjectius. Exemples: *homenot*, *homenàs*; *do-*

*nota, donassa; grandot, grandota; grandàs, grandassa.* El sufix *-ot* també té modernament valor despectiu.

Els sufixos *-ús, -ussa; -utx, -utxa; -ol, -ola*, etc., no tenen vitalitat per a la formació de nous derivats, però tenen valor de despectius en determinades paraules, com *pobràs, malaltús, blancús, carnussa, casutxa, gentola*, etc.

**SUPERLATIUS.**—Les formes del superlatiu (que indica la qualitat en un grau molt elevat o en el màxim) es deriven afegint al adjectiu el sufix *-íssim, -íssima* (derivació llatina). Exemples: *fortíssim, vellíssim*.

Els adjectius acabats en *-ble* canvien aquesta síl·laba en *-bil-* abans del sufix *-íssim*. Exemples: *Noble, nobilíssim; honorable, honorabilíssim*.

Els superlatius de *greu, cruel, i sagrat* són, respectivament, **GRAVÍSSIM, CRUDELÍSSIM i SACRATÍSSIM**.

Alguns adjectius, tot i conservant la forma de derivació regular, conserven un superlatiu culte amb canvi de radical. Exemples: *bo = òptim, mal = pèssim, gran = màxim, petit = mínim, alt = suprem, baix = ínfim*.

Una altra manera de formar el superlatiu és anteposar als adjectius els adverbis de quantitat **MOLT i BEN**. Exemples: *ben dolent, o molt dolent*.

## VII. Article neutre «lo»

Com siga que la tendència actual és d'eliminar la forma «lo» com a article neutre, donarem les regles principals per a ben substituir-la.

a) Quan «lo» va seguit dels relatius **QUE**, pot substituir-se per **EL, AIXÒ o ÇO** (aquesta última, forma arcaica i poques vegades recomanable). Exemples: *Recorda't del que et diré* («de lo que»). *Faré tot el que voldràs* («tot lo que»). *Tot això que dius són fantasies* («tot lo que»).

b) Quan va seguit del relatiu **QUAL** («lo cual»), es pot substituir per **LA QUAL COSA o PER AIXÒ**. Exemples: *Has maltractat ton pare, la qual cosa és abominable* («lo qual és abominable»).



He perdut el tren i per això no arribaré fins demà («per lo qual no arribaré»).

c) Quan introdueix una locució adverbial superlativa, es pot substituir amb la contracció AL. Exemples: *Canteu al millor que pugueu* («lo millor que pugueu»). *Veniu al més prest possible* («lo més prest»).

d) En la majoria dels casos «LO» pot substituir-se amb diferents pronoms o perífrasis, com es pot veure pels exemples següents: «Amb lo lletja que és» per: *Tan lletja com és, aquesta dona, no sé com l'han casada. No es pot imaginar «lo llarg que és» per com és de llarg el viatge. Conteu-me «lo ocorregut» per què ha ocorregut. «Lo sublim» per la sublimitat d'aquell espectacle m'encaptivà. Ara hi manca «lo altre» per allò altre (o l'altra cosa o la resta).* (Conf. Gramàtica de MOLL.)

### VIII. L'article determinat i els dies de la setmana

Els dies de la setmana s'escriuen sense l'article determinat singular EL. Així: *Dimarts vindran els pares; dissabte passat aplegà el mestre* i no «el dimarts vindran» o «el dissabte passat».

Solament quan es prenen en sentit de pluralitat portaran l'article determinat ELS, com ara: *Tots els dijous anem al cinema; els diumenges cal oir la Santa Missa.*

### IX. Articles personals

Article personal és el mot dèbil que es col·loca davant el nom propi de persona per tal de determinar-lo com a conegut dels qui en parlen. S'usava normalment en la llengua dels nostres clàssics, i encara que va caent en desús a València, cal reincorporar-lo a la parla culta i als escrits literaris.

Les formes de l'article personal són: EN per al masculí i NA per al femení, els quals s'elideixen quan van davant nom començat en vocal o H seguida de vocal. Així: *En Pere, En Vicent, Na Teresa, Na Roser*; emperò: *N'Isidre, N'Eduard, N'Elionor, N'Empar.*

També s'empren com a títol de cortesia els articles personals



esmentats, anteposant-los als noms de pila o als llinatges o noms de família, com *En Vicent Boix*, *En Teodor Llorente*, *En Colom*, *En Sala*, *Na Dolça*. Tanmateix, no es deu posar l'article personal si el nom de la persona va precedit d'un altre títol qualsevol. Així es dirà *Senyor Pere*, però no «Senyor En Pere, Tio Roc i no «Tio En Roc», *Mossén Ferragut* i no «Mossén En Ferragut», *Fra Bonifaci Ferrer* i no «Fra En Bonifaci Ferrer», etc.

Modernament es tendeix a substituir per «Senyor» i «Senyora» els articles personals EN i NA. Els articles «Don» i «Donya» són de procedència castellana i no deuen emprar-se sinó amb molta de restricció, i solament aplicat a persones d'origen castellà o no catalano-valenciano-balear, però espanyoles. Així direm «*Don Marcelino Menéndez y Pelayo*, *Don Gregorio Marañón*, *Doña Concha Espina*», etc., com escrivim «Monsieur» si aquest títol l'apliquem a un personatge francès, per exemple. Qualsevulla altra aplicació de «Don» o «Doña» és dolenta i recusable en correcte valencià.

## X. Adjectius possessius amb article definit

Els adjectius possessius MEU, TEU, SEU, NOSTRE, VOSTRE, amb llurs femenins i plurals, quan designen un substantiu determinat, van precedits sempre de l'article definit: *el meu*, *el teu*, *els nostres*, etc., a diferència del castellà que no hi porta mai l'article («nuestra tierra, nuestro parecer»), i els fa sempre dèbils.

De vegades, entre l'article i el possessiu s'intercala el substantiu: *La terra nostra*, *el llibre meu*.

Quan designen un substantiu indeterminat van sense l'article i solen posar-se darrere el substantiu: *Són coses vostres*, *no treballaràs mai més en terra meua*.

Noteu la diferència entre *Adela és la meua germana* o *la germana meua*, una germana determinada, una sola, i *Adela és germana meua*, d'on es desprén que pot haver-hi més d'una germana.

LLUR i LLURS mai no van acompanyats de l'article definit, a no ser usats com a pronoms, car llavors queda suprimit el substantiu que aniria entre l'article i el possessiu. Però aquest ús no

EN TAL I EN TAL ALTRE (FABRA), per exemple: *En Tal vindrà o no vindrà. En Tal i En Tal altre diran el que els convinga.*

#### XV. Ús de TAL O TAL i TALS O TALS

L'expressió «Tal o cual» castellana s'escriurà en correcte valencià substituint-la per TAL O TAL, d'aquesta manera: *Els oradors podran expressar tals o tals pensaments, o bé tal o tal pensament.*

#### XVI. «Tal cual» i «tal para cual»

Les expressions «Tal cual» i «Tal para cual» es tradueixen per TAL COM i L'UN PER A L'ALTRE. Exemples: «Lo de jo tal cual lo encontré» = *Ho deixo tal com ho vaig trobar.* «Són tal para cual» = *Són l'un per a l'altre.*

#### XVII. Ús de HOM

HOM és el pronom indefinit sinònim de UN, ES i SE, que pot substituir-los en proposicions en què l'acció expressada per aquests és executada per un subjecte indeterminat. Exemples: *Hom parla pestes del Governador.* Encara que és arcaic, com a subjecte és d'ús recomanable en la llengua literària, sobretot quan es tracta de verbs autènticament reflexius, com ara: *Hom s'afaita per no anar a la barberia;* amb tot no convé abusar-ne.

En el seu lloc es pot utilitzar el pronom reflexiu SE o ES o també posar el verb en tercera persona plural. Exemples: *Es diu (o diuen) que tindrem bones festes* (S. GUARNER).

#### XVIII. Ús del relatiu compost fort

Quan la frase queda ambigua per usar el relatiu simple o feble, és especialment recomanable d'emprar el relatiu fort compost EL QUAL, LA QUAL; ELS QUALS, LES QUALS. Així, si diem «La germana del metge amb qui parlàiem ahir...», no se sap si ens referim al metge o a la germana. Cal, doncs, emprar el relatiu fort compost: *La germana del metge amb la qual* (la germana)

parlàrem; o si ens referim al metge, direm: *La germana del metge amb el qual parlàrem.*

Alguns escriptors, influïts pel castellà, de vegades escriuen el relatiu compost en forma dèbil: «amb el que» en lloc de *amb el qual*, però cal evitar aquest castellanisme en la nostra llengua.

### **XIX. Forma neutra del relatiu compost**

En valencià, la forma correcta és: *la qual cosa*. És incorrecte «lo que» que s'ha introduït en la llengua parlada. Exemple: *T'has possat massa gros, la qual cosa és molt perillosa per a la teua salut.* O també: *cosa molt perillosa...*

### **XX. Relatiu atributiu o possessiu**

El relatiu valencià no té una forma pròpia per al genitiu (com la del castellà «cuyo», llatí «cuius»), i ha de suplir-la per *el* (o *la, els, o les*)... *del qual* (*de la qual, dels quals, de les quals*) (F. MOLL).

Diem RELATIU ATRIBUTIU perquè és i representa l'atribut de possessió o pertinença del mot que el precedeix.

Exemples: «No des tu confianza a persona cuyos antecedentes morales desconozcas.» —*No dones confiança a persona, els antecedents morals de la qual te són desconeguts* (o *desconeixes*).

No poden admetre's les formes «qual» (a seques) o «quin», inventades per alguns escriptors de la renaixença per traduir el «cuyo» castellà. En l'exemple proposat hagueren escrit «...quals (o quins) antecedents...».

### **XXI. Verbs terminats en ITZAR**

Hi ha uns verbs de la primera conjugació en la nostra llengua que en castellà acaben en «izar», com ara són *realitzar, contabilitzar, civilitzar*, etc. Tenen conjugació regular i les terminacions característiques dels verbs d'aquest grup conserven el mateix TZ del radical en tots els temps, modes i persones.



*He perdut el tren i per això no arribaré fins demà* («per lo qual no arribaré»).

c) Quan introdueix una locució adverbial superlativa, es pot substituir amb la contracció **AL**. Exemples: *Canteu al millor que pugueu* («lo millor que pugueu»). *Veniu al més prest possible* («lo més prest»).

d) En la majoria dels casos «**LO**» pot substituir-se amb diferents pronoms o perífrasis, com es pot veure pels exemples següents: «*Amb lo lletja que és*» per: *Tan lletja com és, aquesta dona, no sé com l'han casada. No es pot imaginar* «lo llarg que és» per *com és de llarg el viatge. Conteu-me* «lo ocorregut» per *què ha ocorregut*. «*Lo sublim*» per *la sublimitat d'aquell espectacle m'encaptivà. Ara hi manca* «lo altre» per *allò altre* (o *l'altra cosa* o *la resta*). (Conf. Gramàtica de MOLL.)

### VIII. L'article determinat i els dies de la setmana

Els dies de la setmana s'escriuen sense l'article determinat singular **EL**. Així: *Dimarts vindran els pares; dissabte passat aplegà el mestre* i no «el dimarts vindran» o «el dissabte passat».

Solament quan es prenen en sentit de pluralitat portaran l'article determinat **ELS**, com ara: *Tots els dijous anem al cinema; els diumenges cal oir la Santa Missa*.

### IX. Articles personals

Article personal és el mot dèbil que es col·loca davant el nom propi de persona per tal de determinar-lo com a conegut dels qui en parlen. S'usava normalment en la llengua dels nostres clàssics, i encara que va caent en desús a València, cal reincorporar-lo a la parla culta i als escrits literaris.

Les formes de l'article personal són: **EN** per al masculí i **NA** per al femení, els quals s'elideixen quan van davant nom començat en vocal o **H** seguida de vocal. Així: *En Pere, En Vicent, Na Teresa, Na Roser*; emperò: *N'Isidre, N'Eduard, N'Elionor, N'Empar*.

També s'empren com a títol de cortesia els articles personals



esmentats, anteposant-los als noms de pila o als llinatges o noms de família, com *En Vicent Boix*, *En Teodor Llorente*, *En Colom*, *En Sala*, *Na Dolça*. Tanmateix, no es deu posar l'article personal si el nom de la persona va precedit d'un altre títol qualsevol. Així es dirà *Senyor Pere*, però no «Senyor En Pere, Tio Roc i no «Tio En Roc», *Mossén Ferragut* i no «Mossén En Ferragut», *Fra Bonifaci Ferrer* i no «Fra En Bonifaci Ferrer», etc.

Modernament es tendeix a substituir per «Senyor» i «Senyora» els articles personals EN i NA. Els articles «Don» i «Donya» són de procedència castellana i no deuen emprar-se sinó amb molta de restricció, i solament aplicat a persones d'origen castellà o no catalano-valenciano-balear, però espanyoles. Així direm «*Don Marcelino Menéndez y Pelayo*, *Don Gregorio Marañón*, *Doña Concha Espina*», etc., com escrivim «Monsieur» si aquest títol l'apliquem a un personatge francès, per exemple. Qualsevulla altra aplicació de «Don» o «Doña» és dolenta i recusable en correcte valencià.

#### X. Adjectius possessius amb article definit

Els adjectius possessius MEU, TEU, SEU, NOSTRE, VOSTRE, amb llurs femenins i plurals, quan designen un substantiu determinat, van precedits sempre de l'article definit: *el meu*, *el teu*, *els nostres*, etc., a diferència del castellà que no hi porta mai l'article («nuestra tierra, nuestro parecer»), i els fa sempre dèbils.

De vegades, entre l'article i el possessiu s'intercala el substantiu: *La terra nostra*, *el llibre meu*.

Quan designen un substantiu indeterminat van sense l'article i solen posar-se darrere el substantiu: *Són coses vostres*, *no treballarà mai més en terra meua*.

Noteu la diferència entre *Adela és la meua germana* o *la germana meua*, una germana determinada, una sola, i *Adela és germana meua*, d'on es desprèn que pot haver-hi més d'una germana.

LLUR i LLURS mai no van acompanyats de l'article definit, a no ser usats com a pronoms, car llavors queda suprimit el substantiu que aniria entre l'article i el possessiu. Però aquest ús no

és corrent. Exemple: *Us visitaré a tu i als teus pares, però no romandré a la casa teua sinó a la LLUR* (més correntment es diu *a la d'ells*).

### XI. Adjectius possessius equivalents

Els adjectius possessius MON, TON, SON, MA, TA, SA, MOS, TOS, SOS, MES, TES, SES, poden, per regla general, substituir-se per EL MEU, EL TEU, EL SEU, LA MEUA, LA TEUA, LA SEUA, i ELS MEUS, ELS TEUS, ELS SEUS, LES MEUES, LES TEUES, LES SEUES; però davant nom que expresse parentiu solen emprar-se les formes simples, com ara: *Ma tia, mos oncles, mos cosins, etc.*, així com davant certs noms com CASA, VIDA: *En ta casa, en ma vida, etc.*

### XII. Concordança dels adjectius possessius dèbils amb noms femenins

No és correcte de fer concordar la forma masculina dels adjectius possessius dèbils amb noms femenins que comencen per A O HA. És un gallicisme que cal bandejar, tot i que alguns escriptors de la Renaixença l'hagen emprat. Per exemple, no direm: «Son ànima estava trasbalsada», sinó *La seua ànima...* «No còrrec la joia amb mon haca», direm *No còrrec la joia amb la meua haca*.

### XIII. Els numerals cardinals

Són cardinals els números que expressen simplement el nombre. Llur escriptura se subjectarà a les regles següents:

a) Els números compresos entre dues desenes, a partir de VINT, porten els mots que els formen separats per mitjà del guionet: 21, 22, 23, etc., s'escriuran en lletra: *vint-i-un, vint-i-dos, vint-i-tres, etc.*; 31, 32, 33, etc., faran: *trenta-un, trenta-dos, trenta-tres, etc.*, i d'aquesta manera fins al 99, *noranta-nou*.

b) Les centenes, a partir de DOS-CENTS, s'escriuen separant també pel guionet els mots de què consten, i es col·loca entre les centenes i el número que les expressa, o siga, precedint concre-

tament la paraula CENTS o CENTES. Així 300, *tres-cents*; 450, *quatre-cents cinquanta*; 614, *sis-cents catorze*, i d'aqueta forma fins al 999, *nou-cents noranta-nou*.

Tots els altres números cardinals s'escriuen sense cap signe ortogràfic entre els elements gramaticals que els constitueixen.

c) UN, si va sol o precedit del mot que determina, s'escriu u. Exemples: *Un home*; però *ha tret el número u en el sorteig*. *Arribarà el dia que fa vint-i-u*. *Li falten encara vint-i-un mes per a acabar l'obra*. Fa el femení en UNA.

d) DOS té el femení DUES. Els altres cardinals resten invariables quant al gènere. MILIÓ, BILIÓ i CENT, quan van precedits d'un altre número, s'empren en plural: *Tres-cents, dos milions, quatre bilions*. MIL resta igual, sense pluralitzar-se en aquest cas.

En sentit figurat, alguns números admeten les formes del plural: *Porta tres sisos, treiem els nous de la baralla*.

ORDINALS. — Els ordinals, o sia els números que expressen l'ordre dins una sèrie, es formen (llevat els quatre primers que tenen forma pròpia) amb els respectius cardinals sufixats amb la terminació *-É* o el femení *-ENA*, i els plurals *-ENS* i *-ENES*. Així: 1.<sup>o</sup>, *primer*; 2.<sup>o</sup>, *segon*; 3.<sup>o</sup>, *tercer*; 4.<sup>o</sup>, *quart*; 5.<sup>o</sup>, *cinqué*; 6.<sup>o</sup>, *sisé*; 7.<sup>o</sup>, *seté*; 8.<sup>o</sup>, *vuité*; 22.<sup>o</sup>, *vint-i-dosé*; 101, *cent uné*, etc.

Hi ha altres formes emprades del llatí, *quint, sext, sèptim, octau*, però són preferibles les formes en *é*.

Llevat els primers que tenen forma pròpia, en general, la gent expressa els cardinals dient «el que fa deu», «el que fa trenta», «el que fa mil», etc., però els escriptors cultes han de fer ús de les formes sufixades, com s'ha dit. Cal dir i tenir present que no és gens convenient d'emprar els cardinals llatins composts. *Vint-i-cinqué* i no «vigèsimo-quint», *seixanta-vuité* i no «sexagèsimo-octau», etc.

#### XIV. L'expressió pronominal EN TAL

EN TAL és una fòrmula que es pot molt bé usar per a traduir el «Fulano», «Mengano» i «Zutano» del castellà. «Fulano i Mengano» i «Fulano i Zutano», etc., es traduirà llavors per



EN TAL I EN TAL ALTRE (FABRA), per exemple: *En Tal vindrà o no vindrà. En Tal i En Tal altre diran el que els convinga.*

#### XV. Ús de TAL O TAL i TALS O TALS

L'expressió «Tal o cual» castellana s'escriurà en correcte valencià substituïnt-la per TAL O TAL, d'aquesta manera: *Els oradors podran expressar tals o tals pensaments, o bé tal o tal pensament.*

#### XVI. «Tal cual» i «tal para cual»

Les expressions «Tal cual» i «Tal para cual» es tradueixen per TAL COM I L'UN PER A L'ALTRE. Exemples: «Lo deajo tal cual lo encontré» = *Ho deixe tal com ho vaig trobar.* «Són tal para cual» = *Són l'un per a l'altre.*

#### XVII. Ús de HOM

HOM és el pronom indefinit sinònim de UN, ES i SE, que pot substituir-los en proposicions en què l'acció expressada per aquests és executada per un subjecte indeterminat. Exemples: *Hom parla pestes del Governador.* Encara que és arcaic, com a subjecte és d'ús recomanable en la llengua literària, sobretot quan es tracta de verbs autènticament reflexius, com ara: *Hom s'afaita per no anar a la barberia;* amb tot no convé abusar-ne.

En el seu lloc es pot utilitzar el pronom reflexiu SE o ES o també posar el verb en tercera persona plural. Exemples: *Es diu (o diuen) que tindrem bones festes* (S. GUARNER).

#### XVIII. Ús del relatiu compost fort

Quan la frase queda ambigua per usar el relatiu simple o feble, és especialment recomanable d'emprar el relatiu fort compost EL QUAL, LA QUAL; ELS QUALS, LES QUALS. Així, si diem «La germana del metge amb qui parlarem ahir...», no se sap si ens referim al metge o a la germana. Cal, doncs, emprar el relatiu fort compost: *La germana del metge amb la qual* (la germana)



parlàrem; o si ens referim al metge, direm: *La germana del metge amb el qual parlàrem.*

Alguns escriptors, influïts pel castellà, de vegades escriuen el relatiu compost en forma dèbil: «amb el que» en lloc de *amb el qual*, però cal evitar aquest castellanisme en la nostra llengua.

### **XIX. Forma neutra del relatiu compost**

En valencià, la forma correcta és: *la qual cosa*. És incorrecte «lo que» que s'ha introduït en la llengua parlada. Exemple: *T'has passat massa gros, la qual cosa és molt perillosa per a la teua salut.* O també: *cosa molt perillosa...*

### **XX. Relatiu atributiu o possessiu**

El relatiu valencià no té una forma pròpia per al genitiu (com la del castellà «cuyo», llatí «cuius»), i ha de suplir-la per *el* (o *la*, *els*, o *les*)... *del qual* (*de la qual*, *dels quals*, *de les quals*) (F. MOLL).

Diem RELATIU ATRIBUTIU perquè és i representa l'atribut de possessió o pertinença del mot que el precedeix.

Exemples: «No des tu confianza a persona cuyos antecedentes morales desconozcas.» —*No dones confiança a persona, els antecedents morals de la qual te són desconeguts* (o *desconeixes*).

No poden admetre's les formes «qual» (a seques) o «quin», inventades per alguns escriptors de la renaixença per traduir el «cuyo» castellà. En l'exemple proposat hagueren escrit «...quals (o quins) antecedents...».

### **XXI. Verbs terminats en ITZAR**

Hi ha uns verbs de la primera conjugació en la nostra llengua que en castellà acaben en «izar», com ara són *realitzar*, *contabilitzar*, *civilitzar*, etc. Tenen conjugació regular i les terminacions característiques dels verbs d'aquest grup conserven el mateix TZ del radical en tots els temps, modes i persones.

**XXII. Conjugació pura i incoativa dels verbs de la tercera**

Els verbs de la tercera conjugació es divideixen en dos grups: Verbs de conjugació *pura* i verbs de conjugació *incoativa*. En la conjugació *PURA*, les tres persones del singular i la tercera del plural en els presents d'indicatiu i subjuntiu, a més la segona singular de l'imperatiu, conserven l'accent tònic en el radical: *sent, sents sent; senten. Senta, sentes, senta; senten. Sent.*

En canvi, en la conjugació *INCOATIVA*, aquestes persones esmentades adquireixen un increment que rep l'accent tònic *-ix* o *-isc* (vulg. «ixc»), al qual increment s'afigen les terminacions. Exemple: *Pat-isc, pat-i-xes, pat-ix; pat-i-xen. Pat-isc-a, pat-isqu-es, pat-isc-a; pat-isqu-en. Pat-ix (tu).*

Aquestes formes són usades al País Valencià i apareixen usades també algunes vegades pels autors clàssics.

Generalment els clàssics usaven en l'indicatiu els increments i terminacions *-esc, -eixes, -eix* i *-eixen*. En el subjuntiu *-esca, -esques, -esca* i *-esquen*. Exemple: *Patesc, pateixes, pateix; pateixen. Patesca, patesques, etc.*

És convenient de tornar a emprar aquestes formes clàssiques en el valencià literari, especialment les del present d'indicatiu.

Poc nombrosos són els verbs de *CONJUGACIÓ PURA*: *Ajupir, bullir, collir, cosir, dormir, eixir, fugir, llegir, mentir, morir, muryir, obrir, omplir, pudir, sentir, sortir, teixir, tossir.*

*Pudir* i *ajupir* tenen també conjugació incoativa.

Entre els verbs de *CONJUGACIÓ INCOATIVA*, els més nombrosos, admeten conjugació *PURA* *vestir, engolir* i *tenyir*.

Adopten la forma *PURA* només en *poesia*: *brunzir, lluir* (llu; llua) i *pruir* (pruu; prua).

Fora de la poesia, els verbs que admeten les dues conjugacions, cal usar-los en forma *PURA*.

**XXIII. Participis irregulars forts**

A més dels consignats a la Gramàtica dels Cursos, podem fer les següents observacions.

Tenen participi irregular i fort: *OBRRIR, obert; MORIR, mort;*

VORE (O VEURE), *vist*. Al costat de VENDRE, *venut*, tenim CERNDRE, *cernut*.

Tenen dos participis IMPRIMIR, *imprés* o *imprimit*; FONDRE, *fos* o *fus* (*fongut*, no recomanable). COURE, *cuit* = (sotmés a l'acció del foc) i *cogut* = (sensació de coïssor).

S'ha de fer constar que, al costat de molts dels participis forts, n'hi ha altres de febles procedents regularment d'uns infinitius dolents copiats directament del castellà. Així, de l'infinitiu dolent «omir» naix el participi «omir»; de «reibir, reibir», etc.

#### XXIV. Infinitius defectuosos

Són defectuosos perquè en lloc de recórrer al valencià correcte, hom ha anat a buscar-los al castellà. Uns se n'han emprat convertint la terminació «-ecer» en «-éixer», i uns altres s'han pres a la lletra del castellà, acabats en «-ir». De «permanecer» s'ha tret «permanéixer»; «omir» té un corresponent correcte que és *ometre*. Heus ací els infinitius correctes.

#### INCORRECTES EN «-ÉIXER»

abastéixer	ABASTAR
acontéixer	ESDEVENIR
adoléixer	PATIR
apetéixer	COBEJAR, APETIR
caréixer	MANCAR, FRETURAR
encaréixer	ENCARIR
desfalléixer	DESFALLIR
desvanéixer	ESVANIR, ESVAIR
envanéixer	ENVANIR
estreméixer	ESTREMIR
favoréixer	AFAVORIR O FAVOREJAR
floréixer	FLORIR
recrudéixer	RECRUAR
permanéixer	ROMANDRE O SOJORNAR
pertenéixer	PERTÀNYER
prevaléixer	PREVALER



Com pot observar-se, llevat dels tres últims que es conjuguen per la segona, la major part ho fan per la tercera i uns pocs per la primera, cosa que s'ha de tenir en compte en conjuguar-los o en emprar les diferents desinències de temps i persona.

INCORRECTES EN «-IR»

apercebir	APERCEBRE	admitir	ADMETRE
concebir	CONCEBRE	combatir	COMBATRE
percibir	PERCEBRE	debatir	DEBATRE
recibir	REBRE	rebatir	REBATRE
interrumpir	INTERROMPRE	dimitir	DEMETRE (poc usat)
prorrumpir	PRORROMPRE	omitir	OMETRE
concurrir	CONCÓRRER	permetir	PERMETRE
incurrir	INCÓRRER	transmitir	TRANSMETRE
ocurrir	OCÓRRER	prescribir	PRESCRIURE
recurrir	RECÓRRER	excluir	EXCLOURE
abatir	ABATRE	incluir	INCLoure

Com és fàcil d'advertir, correctament tots es conjuguen per la segona i no per la tercera. Així: *admet, admets, admet; admetem, admeteu, admeten* (i no «admitixc, admitixes», etc). *Rep, reps, rep; rebem, rebeu, reben* (i no «recibixc, recibixes», etc.).

**XXV. Gerundis terminats en «-guent»**

Sense cap excepció, tots els gerundis acabats en «-guent» són incorrectes. Així, doncs, no s'empraran en els escrits ni en la parla culta. Per tant, *bevent, movent, coneixent, corrent*, i no «beguent, moguent, coneguent, correguent».

Aquesta regla és aplicable tant als gerundis dels verbs primitius com als de llurs derivats.

**XXVI. Les desinències verbals en els parlars de Catalunya, Balears i País Valencià. Formes diferents i privatives de cadascun dels dits parlars**

Les desinències en la flexió dels verbs és diferent en algunes persones, temps i modes dels tres països o branques lingüístiques del mateix idioma, el CATALÀ-VALENCIÀ-BALEAR. Aquestes dife-



rències es donen en els verbs regulars en la primera persona singular i en la primera i segona del plural de l'indicatiu, en les tres persones del singular i en la tercera plural del present de subjuntiu, en totes les persones singulars i plurals del pretèrit imperfet de subjuntiu i en la segona persona plural de l'imperatiu. En els verbs irregulars subsisteixen aquestes diferències si bé es limiten o amplien més segons els verbs.

Posem seguidament el paradigma de les tres conjugacions regulars limitat només als modes, temps i persones on es dona la diferència flexional.

## PRIMERA CONJUGACIÓ

## MODEL: CANTAR

*Present d'indicatiu*

Valencià	Català	Balear
Jo cante	canto	cant
Nos. cantem	cantem	cantam
Vos. canteu	canteu	cantau

*Present de subjuntiu*

Jo cante	canti	canti
Tu cantes	cantis	cantis
Ell cante	canti	canti
Ells canten	cantin	cantin

*Imperfet de subjuntiu*

Jo cantàs	cantés	cantàs
Tu cantasses	cantessis	cantasses
Ell cantàs	cantés	cantés
Nos. cantàssem	cantéssim	cantàssem
Vos. cantàsseu	cantéssiu	cantàsseu
Ells cantassen	cantessin	cantessin

*Imperatiu*

Canteu vos.	canteu	cantau vos.
-------------	--------	-------------

## SEGONA CONJUGACIÓ

MODEL: BATRE

*Present d'indicatiu*

Valencià		Català	Balear
Jo	bat	bato	bat

*Present de subjuntiu*

Jo	bata	bati	bati
Tu	bates	batis	batis
Ell	bata	bati	bati
Ells	baten	batin	batin

*Imperfet de subjuntiu*

Jo	batés	batés	batés
Tu	batesses	batessis	batessis
Ell	batés	batés	batés
Nos.	batéssem	batéssim	batéssim
Vos.	batésseu	batéssiu	batéssiu
Ells	batessen	batessin	batessin

## TERCERA CONJUGACIÓ

MODEL: SENTIR

*Present d'indicatiu*

Valencià		Català	Balear
Jo	sent	sento	sent

*Present de subjuntiu*

Jo	senta	senti	senti
Tu	sentés	sentis	sentis
Ell	senta	senti	senti
Nos.	sentim	sentim	sentiguem
Vos.	sentiu	sentiu	sentigueu
Ells	senten	sentin	sentin

*Imperfet de subjuntiu*

Jo	sentís	sentís	sentís
Tu	sentisses	sentíssis	sentíssis
Ell	sentís	sentís	sentís
Nos.	sentíssem	sentíssim	sentíssim
Vos.	sentísseu	sentíssiú	sentíssiú
Ells	sentíssen	sentíssin	sentíssin

## MODEL: PARTIR

*Present d'indicatiu*

	Valencià	Català	Balear
Jo	partisc	parteixo	partesc
Tu	parteixes (-ixes)	parteixes	parteixes
Ell	parteix (-ix)	parteix	parteix

*Present de subjuntiu*

Jo	partisca	parteixi	partesqui
Tu	partisques	parteixis	partesquis
Ell	partisca	parteixi	partesqui
Nos.	partim	partim'	partiguem
Vos.	partiu	partiu	partigueu
Ells	partisquen ...	parteixin	partesquin

*Imperfet de subjuntiu*

Jo	partís	partís	partís
Tu	partísses	partíssis	partíssis
Ell	partís	partís	partís
Nos.	partíssem	partíssim	partíssim
Vos.	partísseu	partíssiú	partíssiú
Ells	partíssen	partíssin	partíssin

*Imperatiu*

Partix tu	parteix	parteix
-----------	---------	---------

**XXVII. Ús de ÉSSER i ESTAR**

En la nostra llengua el verb ESTAR ha de tenir solament la significació clàssica de TROBAR-SE AMB UNA CERTA PERMANÈNCIA EN UN LLOC O ESTAT i per consegüent no és correcte d'emprar-lo en els mateixos casos que en el castellà, posat que l'acció d'encontrar-se transitòriament en un lloc ha d'expressar-se amb el verb ÉSSER, en la llengua culta, conforme la pràctica dels clàssics. Així direm: *Diumenge eren al teatre Eslava* en lloc de: «*Diumenge estaven al teatre Eslava*». *Els oncles estan ja a casa* (on habiten), però *ara no hi són* (en un moment determinat).

**XXVIII. L'expressió NO ESTAR-SE DE...**

Per a expressar que una persona no es priva o deixa de fer alguna cosa, a Catalunya es fa una perífrasi composta per l'adverbi NO i el verb ESTAR usat en mode reflexiu i seguit de la preposició DE i el verb que manifesta allò que no deixa de fer-se. Exemples: *De dol com estava, no s'estigué d'anar al sarau*, equivalent a: *De dol com estava no es privà d'anar al sarau*. *Anna no s'està de cantar-li les veritats al més pintat*, igual a: *Anna no deixa de cantar-li les veritats al més pintat*.

**CONJUGACIONS PERIFRÀSTIQUES****XXIX. Veu durativa dels verbs**

Per a distingir les accions duratives de les transitòries (*llog bé*) (*estic llegint bé*) s'utilitza la veu denominada DURATIVA. Com siga que moltes de vegades expressem per mitjà del verb una acció que pot ser continuada, i àdhuc repetir-se després de feta, és per ço que per assenyalar amb claredat l'acció del moment, coexistent amb l'acte de la paraula, apliquem la veu durativa, fent una perífrasi composta per la forma del verb ESTAR i el gerundi del verb corresponent. Hom distingeix amb tota claredat la diferència de sentit, posem per cas, entre *Jo llog molt bé* (normalment) i *Estic llegint molt bé* (en aquest precís moment). En



la literatura s'ha de reprimir un xic aquesta tendència de la llengua parlada a fer ús d'aquesta perífrasi (*Gram. S. GUARNER*).

### XXX. El verb DEURE

A més del seu valor transitiu *estar obligat a pagar o retre alguna cosa* (*Encara et dec les tres-centes pessetes, Ells li deuen obediència*), o «haver d'atribuir» un resultat (*Deus la salut al bon servei de ta germana*), el verb DEURE pot emprar-se amb un complement verbal en infinitiu i significa:

1) HAVER DE, per obligació moral, per necessitat física o per imposició lògica. Aleshores equival a la veu obligativa. Exemples: *Dec obeir la llei. Deus traure bones notes.*

2) OFERIR PROBABILITAT. Exemple: *Deu haver plogut perquè el carrer és mullat.*

És molt dolenta la construcció amb la preposició *de*, i cal ban-  
dejar-la per incorrecta. No hem de dir: «Deuen de ser les quatre», sinó *Deuen ser les quatre*.

Aquest ús del verb DEURE és recomanable per tal d'indicar la incertesa en frases interrogatives i dubitatives, sobre tot en lloc del condicional. Exemples: *¿Qui deu ésser aqueix vell?*

*¿Has anat al teatre? ¿Hi devia haver molta gent?* Incorrecte: «¿Has anat al teatre? ¿Hi hauria molta gent?»

*No comprenc per què deuen haver arrancat els eucaliptus.* Incorrecte: «No comprenc per què arrancarien els eucaliptus.»

## S I N T A X I

### XXXI. Ús de certs temps verbals

Quan s'usa el mode condicional del verb, l'altre verb que expressa la condició es pot posar en pretèrit imperfet d'indicatiu o de subjuntiu; però és preferible la forma de l'indicatiu. Exemple: *Si estudiasses més, aprendries molt*, i millor: *Si estudiaves més, aprendries molt*.

Quan s'expressa una condició per un verb en plusquamperfet de subjuntiu, cal posar en condicional compost el verb que expressa l'acció dependent d'aquella condició. És incorrecte l'ús vulgar de posar també aquest verb en plusquamperfet de subjuntiu. Així seria incorrecta aquesta frase: «Si ell m'hagués saludat jo li hagués correspost». La correcta seria: *Si ell m'hagués saludat jo li hauria* (o *li haguera*) *correspost*. (Ací convé recordar que *haguera* és forma clàssica del condicional compost, i *hagués* la del plusquamperfet.)

Quan s'introdueix amb la conjunció QUAN una proposició que expressa una acció a realitzar en temps futur, es pot posar el verb en present de subjuntiu, emperò és preferible la forma de futur. Exemple: *Quan tornes, jo sortiré*, i millor encara: *Quan tornaràs, jo sortiré* (MOLL).

Hi ha un cas en què la substitució del present de subjuntiu pel futur presenta un avantatge innegable per evitar-hi un equívoc. És quan el verb de la proposició subordinada està en la primera, segona o tercera persona del plural, i és un verb en el qual aquestes persones tenen la mateixa forma en els presents d'indicatiu i de subjuntiu. Així si hom diu:

"Els que canten seran premiats". En aquesta frase no està clar si els premiats seran els que estan cantant en eix moment (present d'indicatiu) o bé els que poden cantar en una altra ocasió (present de subjuntiu). L'equívoc, doncs, es desfarà emprant-hi el futur, d'aquesta manera: *Els que cantaran seran premiats*.

### XXXII. Concordança correcta del verb HAVER usat en forma impersonal amb el complement directe

En les oracions, quan el verb HAVER s'empra en forma impersonal, cal posar sempre aquest en singular, encara que estiga en plural el complement directe, i mai no en plural, com sol fer-se vulgarment. Així s'escriurà: *Hi havia massa arbres*, i no: «*Hi havien massa arbres*». *Hi haurà cotxes per a tots*, i no: «*Hi hauran cotxes...*». *No hi ha bastants pools*, i no: «*No hi han bastants...*»

**XXXIII. Els adverbis DAMUNT, DAVALL, DINS, DINTRE, FORA, DAVANT, DARRERE, VORA, usats com a preposicions**

Aquests adverbis poden emprar-se com a preposicions afegint-los la preposició DE. Emperò és preferible que no la porten adiconada. Exemples: *Puja damunt la cadira*, millor que «puja damunt de la cadira». *Posa la farina dins el sac*, preferible a «posa la farina dins del sac». *Venim darrere la processó*, més correcte que no «venim darrere de la processó». *Afincarem vora el barranc*, millor que no «afincarem vora del barranc».

Cal dir a més que, quan precedeixen un pronom personal, llavors sí que porten la preposició DE. Exemples: *Anava darrere d'ell*. *Ballava davant de mi*.

No és recomanable en aquest cas la substitució de la combinació DE i el pronom, pel possessiu corresponent que fan modernament alguns escriptors, però no té tradició en els clàssics ni s'ha emprat mai al nostre país. Per consegüent millor és *corria darrere d'ell* que no «corria darrere seu». No devem oblidar que són adverbis i no substantius subjectes a possessió o pertinença, com podria ser *al costat meu*, o *a la meua dreta*.

N. B.—La forma arcaica *SOTS* s'admet només en certes locucions, com *sots pena de*, *sots pretext de*, *sots color de*, etc.

**XXXIV. Les preposicions AMB i EN**

En el parlar de quasi tot el país valencià, en lloc de la preposició AMB s'empra en tots els casos erròniament la preposició EN. Cal, doncs, emprar cadascuna d'elles en llur propi valor gramatical tenint en compte que la preposició AMB sempre sol indicar companyia (*vaig amb ton pare*), o instrument (*escrivia amb ploma estilogràfica*), i en general, idea d'UNITAT: en canvi no s'expressen amb la preposició AMB, sinó emprant EN, els conceptes de manera d'obrar, o bé, el terme de l'acció. Observeu la diferent manera com contestaríem a aquestes preguntes: *¿Amb què penseu?* *¿En què penseu?* A la primera respondrem: *Amb el cap*, i a la segona: *En ma germana*.



Amb això es comprén com és d'important la distinció correcta de l'ús de les preposicions AMB i EN.

Per tal de poder comprovar si la preposició AMB està correctament emprada, bastaria veure si traduint la frase al castellà, aquesta preposició AMB està representada per la preposició castellana CON, en el qual cas AMB està ben emprada, altrament és incorrecta.

### XXXV. Ús de FINS i FINS A

a) La preposició FINS, no precedint una designació de lloc o temps, sempre va acompanyada de la preposició A, formant la preposició composta FINS A. Exemples: *Van comprar fins a doscents cavalls. No acabaren fins a trencar-ho. Hi ha tirat terra fins a omplir-ho.*

Excepcions: 1.ª Davant els demostratius. Exemple: *Hem arribat fins a l'extrem...* Però en canvi, *Hem arribat fins aquest extrem.* 2.ª Davant la conjunció QUE. Exemple: *No estarem contents fins que l'haurem feta fugir.*

b) La designació de temps o lloc ha de tenir la mateixa forma que tindria en absència d'aquesta preposició. Exemples: *Són allà, per tant: Han arribat fins allà. Són a la barraca = Arribaren fins a la barraca. Vindrà demà = No vindrà fins demà. Vindrà a la nit = No vindrà fins a la nit (P. FABRA).*

### XXXVI. Usos del gerundi

El gerundi respecte al verb principal expressa una relació general de simultaneïtat, i té aquests matisos:

a) TEMPORAL (sustituïble per una frase introduïda per QUAN). Exemple: *Sentint-la (quan la sentiren), eixien de ses cases.*

b) RELATIVO-TEMPORAL (sustituïble per una frase de relatiu): *Com un lleó saltant = (com un lleó que salta).*

c) CAUSAL O INSTRUMENTAL. Exemple: *Venint tu, no vaig jo (perquè véns tu). Obtindràs la concessió, acudint al Ministre en persona (emprant aquests mitjans).*



d) MODAL: *Prenent la copa en les mans, brindà amb unes poques frases.*

NO ÉS CORRECTE emprar el gerundi per a expressar un fet que és conseqüència del verb principal o que es produeix després de realitzada l'acció principal. L'abús d'aquest gerundi ha donat lloc al «gerundi copulatiu» que és una forma de redactar frases llarguerudes com aquesta: «El cotxe bolcà en una de les revoltes del camí, essent els ferits conduïts al poble de X, morint l'un d'ells, el senyor Y, poc abans d'arribar-hi.»

### XXXVII. Els adverbis de manera BÉ i BEN i els de quantitat TANT i TAN

BÉ s'escriu BEN si va seguit immediatament de l'adjectiu, adverbi o verb. Exemples: *Vivim en una casa ben gran. Canten ben agradosament. Per ben acabar hem de ben començar. Però: Està bé que tots fem el nostre treball. Li esqueia molt bé el vestit que portava.*

TANT, adverbi de quantitat s'escriurà TAN quan precedeix un adjectiu o un adverbi. Exemples: *Vicent és tan jove com Pere. Vindrà tan aviat com vingué ahir. Però: L'arròs es vendrà a tant el quilogram més que l'any passat. Tant va el canteret a la font...*

### XXXVIII. Adverbis acabats en MENT

Els adverbis de manera acabats en MENT es formen afegint aquesta terminació a l'adjectiu qualificatiu en la seua forma femenina. Exemples: De «devota», *devotament*; de «bona», *bonament*; de «religiosa», *religiosament*. I també, de «feliç», *feliçment*, si l'adjectiu és d'una terminació. En el cas que dos o més adverbis terminats en MENT hagen de posar-se seguits, cap escriure'ls de dues maneres: una conservant els dos adverbis llur forma completa. Exemples: *Parlar emfàticament i polidament*. L'altra reduint el darrer adverbi a l'adjectiu femení que l'origina. Exemple: *Llegia atentament i correcta el conte.*

No és admissible en bon valencià d'adoptar el sistema cas-

tellà de reduir a adjectiu el primer dels adverbis acabats en MENT, que s'escriuen consecutius. Exemple: «Comieron frugal y rápidamente». Així, doncs, no: «Còmoda i alegrement», sinó *còmodament i alegre*.

### XXXIX. Aplicació dels adverbis de lloc ACÍ i AQUÍ

ACÍ i AQUÍ en el llenguatge vulgar vénen a tenir el mateix valor; emperò en el llenguatge escrit cal fer-ne una distinció anàloga a la dels pronoms AQUEST i AQUEIX, equiparant ACÍ al castellà «aquí», i l'AQUÍ valencià a l'adverbi castellà «ahí», sobretot en l'estil epistolar, com es feia als temps dels nostres clàssics. Així, si escrivim des d'Alacant a Barcelona una lletra, podríem dir: *Ací no trobem la novella, però de segur que la trobareu aquí* (a Barcelona).

### XL. La locució adverbial COM MÉS substitutiva de QUANT MÉS

L'expressió comparativa formada pels adverbis de quantitat QUANT MÉS, deurà substituir-se a la manera dels millors escriptors clàssics valencians, per COM MÉS. Així: *Com més aviat tornareu, millor. Com més sucre, més dolç*, en lloc de «Quant més aviat tornareu...», o «quant més sucre...».

### XLI. Substitució de AL per EN

La preposició EN substitueix avantajosament la contracció AL quan aquesta introdueix una determinació circumstancial de temps representada per un infinitiu que fa ofici de gerundi, per exemple: *Es llevaren del llit en clarejar el dia; tothom se l'escolta en sentir-lo parlar*.

Ambtot, l'ús de la preposició A seguida de l'article definit (AL O A L') és admissible, però *solament* quan la tal determinació circumstancial de temps és equivalent a un perfect d'indicatiu, com ara: *Al venir mon pare* (quan vingué), *tot es posà en marxa*. En els altres casos s'escriurà EN i no AL O A L'.

### XLII. Formes distintes i equivalents de la preposició DES DE

DES indica el punt o el moment de partida i va seguida sempre de la preposició DE, formant la composta DES DE, tret de quan introdueix una oració subordinada que comence amb la conjunció QUE.

Exemples: *Vindrà des de València. Promet de corregir-me des d'aquest moment. Però: No cantaren des que saberen la dissort de l'amiga. Des que us féreu ric no saludeu a ningú.*

Per a introduir la designació del moment inicial, si a continuació s'expressa el moment final amb un dels adverbis ENÇÀ, EN AVANT, etc., llavors és recomanable d'emprar la preposició simple DE en lloc de la composta DES DE o bé d'introduir el final amb la preposició A o FINS. Exemple: *De Carnestoltes ençà* preferible a: «Des de Carnestoltes ençà». *Dejunaren de dimarts a diumenge; l'any natural es compta de Cap d'Any a Sant Silvestre; d'avui endavant estudiarem més*, preferibles a: «Dejunarem des de dimarts a diumenge»; «l'any natural es compta des de Cap d'Any fins a Sant Silvestre»; «Des d'avui endavant estudiarem més».

En les designacions de lloc, la preposició composta DES DE pot substituir-se per una perífrasi formada per la preposició DE seguida del lloc que designa i el gerundi del verb ESTAR. Així: «El guaitava des de la finestra» es pot traduir per: *El guaitava de la finestra estant. Del meu balcó estant presencie la mainada que juga al jardí, igual a «des del meu balcó...».*

### XLIII. Posició de la conjunció adversativa PERÒ dins l'oració

Si una oració està coordinada amb l'anterior per mitjà de la conjunció adversativa PERÒ, aquesta pot posar-se entre les dues oracions, com per exemple: *Crida el xic major, però no em despertes el menut.*

Igualment pot anar darrere qualsevol dels mots que formen la segona oració, i llavors pren aquesta una valor correctiva.



Exemples: *Crida el xic major; no em despertes, però, el menut, o bé: Crida el xic major; no em despertes el menut, però.*

#### **XLIV. Ordre de col·locació dels pronoms febles dins l'oració gramatical**

S'ha d'ajustar a les regles següents:

1.<sup>a</sup> El pronom reflexiu *SE* es col·loca davant els altres pronoms febles. Exemple: *Se t'ha podrit, se li escapa, se'n perden.*

2.<sup>a</sup> *EN* i *HI*, pronoms adverbials, van sempre darrere els pronoms personals febles. Si van els dos, es col·loca *EN* davant, i després *HI* (*N'HI*).

Exemples: *Me'n posava* (de farina) *al sac; menja-te'n dues* (de peres); *s'hi trobava molt bé* (a la butaca); *recordeu-vos-en* (del pare); *la mare me n'hi posa* (de figues, al cistell).

Quan van combinats dos pronoms febles complements, la llengua culta col·loca actualment el pronom datiu davant el pronom acusatiu (excepte quan l'acusatiu és *SE*). Exemples: *Mengeu-vos-el tot* (el meló); *ens en portarem* (de panolles).

De vegades concorren i es combinen amb un mateix verb tres pronoms febles personals i adverbials que expressen els seus complements i determinacions circumstancials. Per a la correcta col·locació d'aquests caldrà tenir present que el pronom datiu es posa davant el pronom acusatiu, i el pronom complement (datiu o acusatiu) davant el pronom que representa la determinació circumstancial. Exemples: *Vos l'hi durem avui* (el llibrell, a casa); *se n'hi mengen dues* (de figues, sota la figuera); *ens la hi guisaran aviat* (la gallina, a la paella).

#### **XLV. Pronoms febles. Formes que han d'adoptar**

A) Les regles que es donen a la Gramàtica dels Cursos podem aclarir-les amb les següents observacions:

1.<sup>a</sup> En les combinacions binàries o ternàries, els pronoms febles que van en primer lloc s'escriuen en forma plena, i s'elideixen els del segon o els del tercer lloc, però respectant les següents regles, també generals.

2.<sup>a</sup> *EL* sempre s'elideix o redueix en contacte amb la vocal



del pronom immediat o del verb, tant si va davant com darrere (*endur-se'l; se l'ha vist*).

3.<sup>a</sup> Davant HO o HI, o verb començat en vocal, sempre s'elideix el pronom immediat si té forma elidida (*menja-t'ho; se n'ha menjat*).

4.<sup>a</sup> En combinació de dos o tres pronoms febles que tenen forma elidida, o reduïda, sempre toca d'elidir aquell que va últim (excepte EL si va davant de EN (l'en) o HI (l'hi)).

5.<sup>a</sup> Darrere NOS, VOS, ENS, US, s'escriu EL, ELS i no «lo, los». Exemples: *Ens el durà, portant-vos-el; escriure-us-el*, però *escriure'ns-l'hi*.

B) LI, pronom datiu de tercera persona singular, no té mai forma elidida ni reduïda. En valencià actual és desconeguda la substitució de LI per «hi» o «l'hi» usada per algun dialecte.

Com a datiu que és, el seu lloc ha d'ésser el primer. Conseqüentment, no s'ha d'escriure «La hi donaré», sinó *Li la donaré*. Emprarem HI quan s'haja de fer referència d'un complement circumstancial: *Li la hi deixaré* (li la deixaré al lloc sobrentés).

L'altra forma substitutiva i desusada es presta a confusions, perquè no hem d'oblidar que HI sempre és un PRONOM ADVERBIAL I NO MAI PRONOM PERSONAL DATIU.

Els datius plurals d'aquest pronom són iguals per als dos gèneres: ELS davant el verb, i LOS darrere el verb: *Els ho diré* (a ells o a elles); *dir-los-ho* (a ells o a elles).

C) *Formes plenes o reforçades*.—Quan la paraula anterior acaba en vocal, davant el verb s'empren les formes reforçades EM, ET, ES, EN, com diu la Gramàtica. *No em coneix; iquè et porta?; aquella en té més*.

Quan són inicials de frase, o darrere pausa, o quan la paraula anterior acaba en consonant, es poden posar les formes plenes ME, TE, SE, etc. En l'ús literari són preferibles les formes reforçades.

NOS = ENS, VOS = US.—Davant el verb són més usades ENS i US precedides d'un monosíl·lab terminat en vocal (*no, que, què, si, etc.*), o en principi de frase. Exemple: *ENS ha preguntat si US coneixíem*.

**XLVI. Repetició d'un complement dins la mateixa oració**

L'hipèrbaton i l'èmfasi són els motius que justifiquen d'expressar en una mateixa frase el nom i el pronom referits a un únic complement. Aquesta frase: «Jo no faig una mala passada a un amic», gramaticalment correcta, manca de força expressiva, i pot ésser substituïda per aquesta altra que fa resaltar tots els termes de l'oració: *A un amic no li faig jo una mala passada*. El complement *amic* va també expressat pel pronom feble *li*.

''Quan una determinació circumstancial precedeix el verb, és admissible, però no obligatori, d'adjuntar a aquest verb algun dels pronoms HI, EN. Exemple: *En aquell palau hi vivia el comte*. La raó és que la determinació circumstancial frueix, quant a la col·locació, d'una llibertat que no té un complement verbal. Tanmateix, aquesta construcció, tot i essent excepcionalment acceptable, no devem usar-la sistemàticament. Més correcta és la construcció: *En aquell palau vivia el comte*, o bé: *El comte vivia en aquell palau*.

Però quan el membre de preposició anteposat al verb és un terme relatiu (*en el qual, de la qual, on, d'on*), llavors és inadmissible l'adjunció de HI o EN representant aquest membre. Dir «el jardí on hi havem vist» o «la font d'on en raja» és tan dolent com dir «la jove que aquest matí l'havem vista». Cal evitar la presència de HI i de EN en frases com les següents: «On res hi mancava», «del qual no en fan esment». (P. FABRA, *Converses*.)

**XLVII. Construcció de l'infinitiu regit d'altres verbs**

1) Una sèrie de verbs usats com a intransitius o pronominals, com *parlar, saber, acusar, recordar-se, oblidar-se, doldre's, plànyer-se, avergonyir-se, penedir-se* i tots els que expressen afectes de l'ànima, admeten un complement introduït amb la preposició DE, tant si el complement és un nom com si és un verb en infinitiu. Exemples: *Parlar de política* i *parlar d'actuar en política*; *saber d'ortografia* i *saber d'escriure correctament*; *riure's del pallasso* i *riure's de sentir parlar un pallasso*.

2) Verbs transitius de manament, permissió, voluntat; tenença o deliberació: Una sèrie de verbs transitius com *acabar*, *acordar*, *aconsellar*, *amençar*, *assatjar*, *cercar*, *concloure*, *decidir*, *deliberar*, *desdenyar*, *desitjar*, *esperar*, *jurar*, *oferir*, *pensar*, *pretendre*, *procurar*, *proposar*, *prometre*, *provar*, *renegar*, *refusar*, *resoldre*, *témer*, *mirar i vore* (o *veure*) en significació de *procurar*, introdueixen llur complement acusatiu nominal SENSE CAP preposició. Exemples: *Acordar una solució*, *cercar un soci*, *aconsellar un metge*, *témer una dissort*, etc.

Els mateixos verbs, quan el complement acusatiu és un verb en infinitiu, l'introdueixen amb la preposició DE. Exemples: *Acordar de resoldre un problema*, *cercar d'aconseguir un capital*, *aconsellar de tenir un metge ben entés*, *témer de sofrir una dissort*, etcètera.

Emperò, una altra sèrie de verbs transitius com són ara *poter*, *voler*, *saber*, *deure*, *soler*, *deixar*, *fer*; *mirar i veure* (o *vore*) si no signifiquen «procurar», etc., introdueixen també sense cap preposició el complement acusatiu quan és un verb en infinitiu. Exemples: *No volen callar*, *no poden sortir*, *miren ploure*, *ho deuen fer*, etc.

3) Una sèrie de verbs que van acompanyats d'un complement datiu i un altre acusatiu, com *pregar*, *suplicar*, *demanar*, *proposar*, *aconsellar*, *ordenar*, *dir* en significació de *proposar*, i altres anàlegs, poden expressar llur complement acusatiu verbal en infinitiu, introduint-lo amb la preposició DE. Exemples: *Us pregue d'estudiar un poc*, *t'aconselle de fer-ho de seguida*, *em diuen d'anar-me'n*.

Aquests mateixos verbs poden construir-se amb una oració subordinada introduïda amb la conjunció QUE, però en general és més recomanable l'ús de l'infinitiu precedit de la preposició DE. Exemples: *Us pregue que estúdieu* (millor: *d'estudiar*) *una mica més*. *T'aconselle que ho faces* (millor: *de fer-ho*) *de seguida*. *Em diuen que me'n vaja* (millor: *d'anar-me'n*).

4) Quan el subjecte està expressat per un infinitiu que va posposat al verb del qual és subjecte, es pot construir l'infinitiu sense cap preposició, però és preferible introduir-lo precedit de la preposició DE. Exemples: *Dóna goig de mirar-la* (millor que no



*dóna goig mirar-la*). *Fa ois de menjar-ho* (millor que no *dóna ois menjar-ho*). *No m'agrada de fer-vos esperar* (millor que no *no m'agrada fer-vos esperar*).

No és gens recomanable que l'infinitiu vaja mai precedit de l'article definit («m'agrada l'anar d'excursió»). (S. GUARNER.)

#### **XLVIII. Altres aplicacions de la preposició DE en construccions verbals**

##### PARTICIPI

1.<sup>a</sup> Quan amb un verb en la veu passiva s'expressa l'autor de l'acció, es fa per mitjà d'un complement introduït amb la preposició PER; però també es pot usar en el seu lloc la preposició DE. Exemple: *Aquestes pruneres foren plantades de mon pare* (o *per mon pare*).

Generalment s'empra aquesta construcció amb DE darrere cert participis com *seguit*, *precedit*, *acompanyat*, *conegut*, *reconegut*, *volgut*, *estimat*, *respectat*, etc., amb els verbs expressos o elíptics com ara: *ser*, *estar*, *quedar*, *romandre*, *seguir*, *anar*, *vindre*, *arribar*, i altres que amb lleugeres alteracions, expressen la mateixa idea passiva de la naturalesa de l'acció. Exemples: *Una fadrina seguida d'un prenent* (o *per un prenent*). *Una artista coneguda de tots* (o *per tots*). *Un director respectat dels seus subordinats* (o *pels seus subordinats*). *Malgrat haver perdut el càrrec, seguia estimat dels seus superiors* (o *pels seus superiors*).

2.<sup>a</sup> No s'ha de posar mai la preposició DE davant les oracions subordinades introduïdes amb la conjunció QUE, encara que equivalguen a un complement que la portaria. Exemple: *Satisfets de la vostra vinguda, i satisfets que hàgeu vingut* (però no pas «satisfets de què hàgeu vingut»). (P. FABRA.)



## TAULA DE VERBS

- absoldre, § 243.  
acariciar, § 62.  
acomboiar, § 62.  
admetre, § 242.  
afegir, § 232.  
agrair, § 74.  
anar, § 238, 263.  
apercebre, § 231.  
asseure's, § 231, 243.  
atényer, § 242.
- batre, § 231, 235, 237, 241.  
beure, § 231, 235, 237, 240, 243.  
bullir, § 232.
- cabre, § 228, 238, 264.  
caldre, § 243.  
cantar, § 241.  
canviar, § 62.  
caure, § 238, 264.  
cerndre, § 231, 243.  
cloure, § 62, 231, 243.  
cobrir, § 242.  
collir, § 232.  
combatre, § 231.  
començar, § 228.  
complir, § 242.  
concebre, § 231.
- conéixer, § 231, 235, 237, 240, 243.  
constrényer, § 242.  
córrer, § 238, 264.  
cosir, § 232, 236, 237, 240.  
coure, § 231, 237, 240, 243.  
créixer, § 231, 235, 237, 243.  
creuar, § 62.  
creure, § 231, 243.  
cruixir, § 232.
- dar, § 263.  
desmamar, § 62.  
despendre, § 231, 243.  
destòrcer, § 242.  
deure, § 231, 243.  
dir, § 238, 265.  
dissoldre, § 243.  
doldre, § 243.  
dormir, § 232.  
dur, § 238, 265.
- eixir, § 238, 270.  
emetre, § 242.  
empényer, § 242.  
enaiguar, § 62, 228.  
encauar, § 62.  
encendre, § 231, 243.

engolir, § 232.  
 envejar, § 228.  
 ercopir, § 232.  
 escriure, § 238, 265.  
 esmunyir, § 232.  
 esprémer, § 231.  
 ésser, § 251.  
 establir, § 242.  
 estar, § 238, 263.  
 estiuar, § 62.

estrényer, § 242.  
 estudiar, § 62.  
 evacuar, § 62.  
 extenuar, § 62.  
 fényer, § 242.  
 fer, § 238, 266.  
 fondre, § 231, 243.  
 fregir, § 232.  
 fugir, § 228, 232.

haure, § 238, 250.  
 haver, § 249.

imprimir, § 242.  
 infatuar, § 62.

jaure, § 231, 243.

liquar, § 62.

llegir, § 228, 232.  
 lluir, § 273.

mentir, § 232.  
 meréixer, § 231.  
 metre, § 242.  
 moldre, § 231, 243.  
 morir, § 238, 270.  
 moure, § 231, 243.

nàixer, § 231.

obliquar, § 62, 228.  
 obrir, § 238, 269.  
 ofendre, § 231, 243.  
 oferir, § 242.  
 oir, § 238, 271.  
 oldre, § 231, 243.  
 omplir, § 238, 271.

paréixer, § 231.  
 partir, § 256.  
 perdre, § 228, 231.  
 permetre, § 242.  
 pertànyer, § 242.  
 plànyer, § 231, 242.  
 plaure, § 231, 243.  
 ploure, § 231.  
 poder, § 238, 266.  
 pondre, § 231, 243.  
 portar, § 230, 234, 237.  
 pregar, § 228.  
 prendre, § 231, 235, 237, 240,  
 243.

prometre, § 242.  
 pruir, § 273.  
 pudir, § 228, 232.

raure, § 231, 243.  
 rebllir, § 242.  
 rebotre, § 231.  
 rebre, § 231.  
 remeiar, § 62.  
 renyir, § 232.  
 retòrcer, § 242.  
 riure, § 231, 243.  
 romandre, § 231, 243.  
 rompre, § 231.

- saber, § 238, 267.  
sentir, § 232, 236, 237.  
ser, § 238, 251.  
servir, § 232, 236, 237, 241.  
seure, § 231, 243.  
sofrir, § 242.  
soler (soldre), § 231, 243.  
sortir, § 232.  
sotmetre, § 242.  
suplir, § 242.  
suspendre, § 231, 243.
- témer, § 231.  
tenir (tindre), § 238, 272.  
tenyir, § 232, 236, 237.
- toldre, § 243.  
tondre, § 243.  
tòrcer, § 231, 242.  
tossir, § 232.  
traure, § 231, 237, 240, 243.  
trençar, § 228.
- valer (valdre), § 231, 243.  
vèncer, § 228, 231.  
vendre, § 231, 243.  
venir (vindre), § 238, 272.  
vestir, § 232.  
veure (vore), § 238, 267.  
viure, § 238, 268.  
voler, § 238, 268.

The first part of the year was spent in the  
 study of the history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The second part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The third part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The fourth part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The fifth part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The sixth part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The seventh part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The eighth part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The ninth part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature. The tenth part  
 was devoted to the study of the  
 natural history of the country and  
 the progress of the various branches of  
 science and literature.



# TAULA DE PRONOMS

## COMBINACIONS BINÀRIES

Pronoms components	Davant verb començat en vocal o h	Davant verb començat en consonant	Darrera verb acabat en vocal	Darrera verb acabat en consonant o diftong
ME EL	<i>me l'</i>	<i>me'l</i>	<i>-me'l</i>	<i>-me'l</i>
ME ELS	<i>me'ls</i>	<i>me'ls</i>	<i>-me'ls</i>	<i>-me'ls</i>
ME LA	<i>me l'</i>	<i>me la</i>	<i>-me-la</i>	<i>-me-la</i>
ME LES	<i>me les</i>	<i>me les</i>	<i>-me-les</i>	<i>-me-les</i>
ME LI	<i>me li</i>	<i>me li</i>	<i>-me-li</i>	<i>-me-li</i>
ME HO	<i>m'ho</i>	<i>m'ho</i>	<i>-m'ho</i>	<i>-m'ho</i>
ME HI	<i>m'hi</i>	<i>m'hi</i>	<i>-m'hi</i>	<i>-m'hi</i>
ME NE	<i>me n'</i>	<i>me'n</i>	<i>-me'n</i>	<i>-me'n</i>
TE ME	<i>te m'</i>	<i>te'm</i>	<i>-te'm</i>	<i>-te'm</i>
TE NOS	<i>te'ns</i>	<i>te'ns</i>	<i>-te'ns</i>	<i>-te'ns</i>
TE EL	<i>te l'</i>	<i>te'l</i>	<i>-te'l</i>	<i>-te'l</i>
TE ELS	<i>te'ls</i>	<i>te'ls</i>	<i>-te'ls</i>	<i>-te'ls</i>
TE LA	<i>te l'</i>	<i>te la</i>	<i>-te-la</i>	<i>-te-la</i>
TE LES	<i>te les</i>	<i>te les</i>	<i>-te-les</i>	<i>-te-les</i>
TE LI	<i>te li</i>	<i>te li</i>	<i>-te-li</i>	<i>-te-li</i>
TE HO	<i>t'ho</i>	<i>t'ho</i>	<i>-t'ho</i>	<i>-t'ho</i>
TE HI	<i>t'hi</i>	<i>t'hi</i>	<i>-t'hi</i>	<i>-t'hi</i>
TE NE	<i>te n'</i>	<i>te'n</i>	<i>-te'n</i>	<i>-te'n</i>
LI EL	<i>li l'</i>	<i>li'l</i>	<i>-li'l</i>	<i>-li'l</i>
LI ELS	<i>li'ls</i>	<i>li'ls</i>	<i>-li'ls</i>	<i>-li'ls</i>
LI LA	<i>li l'</i>	<i>li la</i>	<i>-li-la</i>	<i>-li-la</i>
LI LES	<i>li les</i>	<i>li les</i>	<i>-li-les</i>	<i>-li-les</i>
LI HO	<i>li ho</i>	<i>li ho</i>	<i>-li-ho</i>	<i>-li-ho</i>
LO HI	<i>l'hi</i>	<i>l'hi</i>	<i>-l'hi</i>	<i>-l'hi</i>
LA HI	<i>la hi</i>	<i>la hi</i>	<i>-la-hi</i>	<i>-la-hi</i>

Pronoms components	Davant verb començat en vocal o h	Davant verb començat en consonant	Darrere verb acabat en vocal	Darrere verb acabat en consonant o diftong
LI HI	<i>li hi</i>	<i>li hi</i>	<i>-li-hi</i>	<i>-li-hi</i>
LO NE	<i>el n'</i>	<i>l'en</i>	<i>-l'en</i>	<i>-l'en</i>
LA NE	<i>la n'</i>	<i>la'n</i>	<i>-la'n</i>	<i>-la'n</i>
LI NE	<i>li n'</i>	<i>li'n</i>	<i>-li'n</i>	<i>-li'n</i>
SE ME	<i>se m'</i>	<i>se'm</i>	<i>-se'm</i>	<i>-se'm</i>
SE NOS	<i>se'ns</i>	<i>se'ns</i>	<i>-se'ns</i>	<i>-se'ns</i>
SE TE	<i>se t'</i>	<i>se't</i>	<i>-se't</i>	<i>-se't</i>
SE VOS	<i>se us</i>	<i>se us</i>	<i>-se-us</i>	<i>-se-us</i>
SE EL	<i>se l'</i>	<i>se'l</i>	<i>-se'l</i>	<i>-se'l</i>
SE ELS	<i>se'ls</i>	<i>se'ls</i>	<i>-se'ls</i>	<i>-se'ls</i>
SE LA	<i>se l'</i>	<i>se la</i>	<i>-se-la</i>	<i>-se-la</i>
SE LES	<i>se les</i>	<i>se les</i>	<i>-se-les</i>	<i>-se-les</i>
SE LI	<i>se li</i>	<i>se li</i>	<i>-se-li</i>	<i>-se-li</i>
SE HO	<i>s'ho</i>	<i>s'ho</i>	<i>-s'ho</i>	<i>-s'ho</i>
SE HI	<i>s'hi</i>	<i>s'hi</i>	<i>-s'hi</i>	<i>-s'hi</i>
SE NE	<i>se n'</i>	<i>se'n</i>	<i>-se'n</i>	<i>-se'n</i>
NOS EL	<i>ens l'</i>	<i>ens el</i>	<i>'ns-el</i>	<i>-nos-el</i>
NOS ELS	<i>ens els</i>	<i>ens els</i>	<i>'ns-els</i>	<i>-nos-els</i>
NOS LA	<i>ens l'</i>	<i>ens la</i>	<i>'ns-la</i>	<i>-nos-la</i>
NOS LES	<i>ens les</i>	<i>ens les</i>	<i>'ns-les</i>	<i>-nos-les</i>
NOS LI	<i>ens li</i>	<i>ens li</i>	<i>'ns-li</i>	<i>-nos-li</i>
NOS HO	<i>ens ho</i>	<i>ens ho</i>	<i>'ns-ho</i>	<i>-nos-ho</i>
NOS HI	<i>ens hi</i>	<i>ens hi</i>	<i>'ns-hi</i>	<i>-nos-hi</i>
NOS NE	<i>ens n'</i>	<i>ens en</i>	<i>'ns-en</i>	<i>-nos-en</i>
VOS ME	<i>us m'</i>	<i>us em</i>	<i>-us-me</i>	<i>-vos-me</i>
VOS NOS	<i>us ens</i>	<i>us ens</i>	<i>-us-nos</i>	<i>-vos-nos</i>
VOS EL	<i>us l'</i>	<i>us el</i>	<i>-us-el</i>	<i>-vos-el</i>
VOS ELS	<i>us els</i>	<i>us els</i>	<i>-us-els</i>	<i>-vos-els</i>
VOS LA	<i>us l'</i>	<i>us la</i>	<i>-us-la</i>	<i>-vos-la</i>
VOS LES	<i>us les</i>	<i>us les</i>	<i>-us-les</i>	<i>-vos-les</i>
VOS LI	<i>us li</i>	<i>us li</i>	<i>-us-li</i>	<i>-vos-li</i>
VOS HO	<i>us ho</i>	<i>us ho</i>	<i>-us-ho</i>	<i>-vos-ho</i>
VOS HI	<i>us hi</i>	<i>us hi</i>	<i>-us-hi</i>	<i>-vos-hi</i>
VOS NE	<i>us n'</i>	<i>us en</i>	<i>-us-en</i>	<i>-vos-en</i>

Pronoms components	Davant verb començat en vocal o h	Davant verb començat en consonant	Darrere verb acabat en vocal	Darrere verb acabat en consonant o diftong
ELS EL	<i>els l'</i>	<i>els el</i>	<i>'ls-el</i>	<i>-los-el</i>
ELS ELS	<i>els els</i>	<i>els els</i>	<i>'ls-els</i>	<i>-los-els</i>
ELS LA	<i>els l'</i>	<i>els la</i>	<i>'ls-la</i>	<i>-los-la</i>
ELS LES	<i>els les</i>	<i>els les</i>	<i>'ls-les</i>	<i>-los-les</i>
ELS HO	<i>els ho</i>	<i>els ho</i>	<i>'ls-ho</i>	<i>-los-ho</i>
LOS HI	<i>els hi</i>	<i>els hi</i>	<i>'ls-hi</i>	<i>-los-hi</i>
LOS NE	<i>els n'</i>	<i>els en</i>	<i>'ls-en</i>	<i>-los-en</i>
LES HI	<i>les hi</i>	<i>les hi</i>	<i>-les-hi</i>	<i>-les-hi</i>
LES NE	<i>les n'</i>	<i>les en</i>	<i>-les-en</i>	<i>-les-en</i>
NE HI	<i>n'hi</i>	<i>n'hi</i>	<i>-n'hi</i>	<i>-n'hi</i>





## L E C T U R E S

	Pàgs.
Ernest Martínez Ferrando . . . . .	20
Carles Salvador. . . . .	23
Vicent Blasco Ibàñez. . . . .	30
Teodor Llorente. . . . .	36
Manuel Sanchis Guarnier . . . . .	38
Francesc Almela i Vives . . . . .	41
Joaquim Ruyra. . . . .	44
Ricard Santmartí . . . . .	46
Manuel de Pedrolo . . . . .	53
Bernat Artola Tomás. . . . .	59
Josep Pla . . . . .	62
Joanot Martorell . . . . .	64
Maria Beneyto . . . . .	68
Miquel Dolç . . . . .	70
Mossén Frederic Moscardó . . . . .	74
Bonaventura Carles Aribau . . . . .	80
Miquel Tarradell . . . . .	84
Emili Beüt i Belenguer. . . . .	87
Josep M. <sup>a</sup> Espinàs . . . . .	95
Xavier Casp . . . . .	98
Roiç de Corella. . . . .	101
Miquel Costa i Llobera . . . . .	103
Enric Valor . . . . .	108
Salvador Espriu . . . . .	122
Josep M. <sup>a</sup> Palau i Camps . . . . .	130
Jaume Vidal Alcover. . . . .	135
Ausiàs March . . . . .	140
Carles Salvador. . . . .	147
Cançó valenciana . . . . .	152

	<u>Pàgs.</u>
Josep Palacios . . . . .	157
Antoni Ballero . . . . .	160
Joan Crusellas . . . . .	165
Jaume Bru i Vidal . . . . .	169
Ramon Llull . . . . .	174
Lluís Guarner . . . . .	181
Joan Fuster . . . . .	185
Josep Carner . . . . .	188
Miquel Adlert Noguerol . . . . .	194
Jaume Gaçull . . . . .	201
Josep l'Escrivà . . . . .	206
Sant Vicent Ferrer . . . . .	213
Francesc Almela i Vives . . . . .	216
Jaume Roig . . . . .	224
Jeroni de Moragas . . . . .	228

# Í N D E X

	Pàgs.
ADVERTIMENT. . . . .	5
PRÒLEG. . . . .	7

## FONOLOGIA

Lliçó	I. Les lletres . . . . .	11
>	II. Les consonants . . . . .	14
>	III. Valor fònic de les consonants . . . . .	16
>	IV. Valor fònic dels dígrafs . . . . .	21
>	V. Valor fònic del dígraf <i>SS</i> ( <i>S</i> sorda i <i>S</i> sonora: <i>C, S, SS, Z</i> ) . . . . .	24
>	VI. Grups de vocals . . . . .	27
>	VII. Divisió dels mots en síl·labes . . . . .	29
>	VIII. Accent prosòdic . . . . .	31

## ORTOGRAFIA

Lliçó	IX. Divisió de les paraules en síl·labes . . . . .	35
>	X. Accentuació gràfica. . . . .	37
>	XI. Accentuació gràfica (continuació) . . . . .	39
>	XII. Ús de la dièresi . . . . .	42
>	XIII. La terminació dels adjectius . . . . .	45
>	XIV. Ús de l'apòstrof . . . . .	47
>	XV. Ús de B-P . . . . .	49
>	XVI. Ús de G-C . . . . .	51
>	XVII. Ús de D-T . . . . .	54
>	XVIII. Ús de B-V . . . . .	56
>	XIX. Ús de G-J . . . . .	58

Llic6	XX.	Ús de la lletra H . . . . .	60
»	XXI.	Ús de IG - TX . . . . .	61
»	XXII.	Ús de la Q i C davant U . . . . .	63
»	XXIII.	Ús de la L doble (L-L) . . . . .	65
»	XXIV.	Ús de M - MP - N . . . . .	69
»	XXV.	Ús de R - RR . . . . .	71
»	XXVI.	Ús de X - IX . . . . .	73
»	XXVII.	Ús de la Ç . . . . .	75
»	XXVIII.	Ús de la S - SS - Z . . . . .	77
»	XXIX.	Sobre les paraules compostes . . . . .	79
»	XXX.	Sobre els pronoms febles . . . . .	81

## MORFOLOGIA

Llic6	XXXI.	El nom substantiu . . . . .	85
»	XXXII.	El plural dels noms . . . . .	88
»	XXXIII.	L'article . . . . .	91
»	XXXIV.	L'adjectiu qualificatiu . . . . .	93
»	XXXV.	L'adjectiu demostratiu i el possessiu . . . . .	96
»	XXXVI.	L'adjectiu numeral . . . . .	99
»	XXXVII.	L'adjectiu quantitatiu i l'indefinit . . . . .	102
»	XXXVIII.	L'adjectiu interrogatiu, el relatiu i el superlatiu . . . . .	104
»	XXXIX.	El pronom . . . . .	106
»	XL.	El verb . . . . .	109
»	XLI.	L'indicatiu . . . . .	112
»	XLII.	El subjuntiu . . . . .	117
»	XLIII.	L'imperatiu . . . . .	120
»	XLIV.	El gerundi i el participi . . . . .	123
»	XLV.	Els verbs auxiliars . . . . .	126
»	XLVI.	Els temps composts . . . . .	131
»	XLVII.	Les conjugacions perifràstiques . . . . .	133
»	XLVIII.	Els verbs irregulars . . . . .	136
»	XLIX.	Els verbs irregulars (continuació) . . . . .	141
»	L.	L'adverbi . . . . .	145
»	LI.	La preposició . . . . .	148
»	LII.	La conjunció i la interjecció . . . . .	150



## S I N T A X I

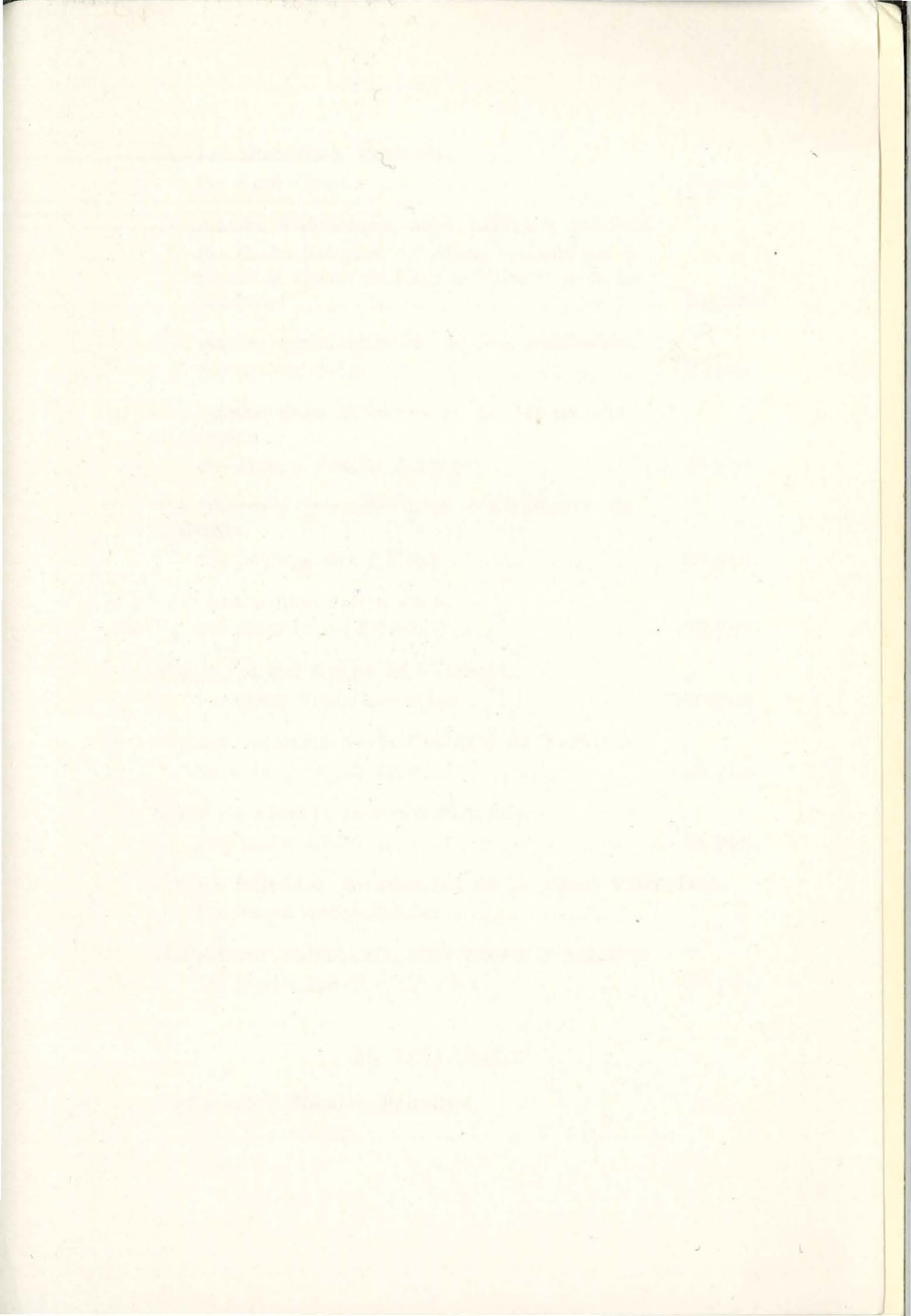
Lliçó	LIIII. La proposició . . . . .	153
>	LIV. Els complements directe i indirecte . .	155
>	LV. Els complements circumstancials, l'atribut o predicat nominal . . . .	158
>	LVI. Les proposicions complexes . . . . .	161
>	LVII. Les proposicions coordinades . . . . .	166
>	LVIII. Els pronoms personals forts . . . . .	170
>	LIX. Els pronoms febles . . . . .	172
>	LX. Pronoms febles acusatius . . . . .	175
>	LXI. Pronoms febles datius . . . . .	178
>	LXII. Pronoms febles atributs, ablatius, Complementos preposicionals . . . . .	182
>	LXIII. Combinació binària de pronoms febles .	186
>	LXIV. Combinació ternària de pronoms febles .	189
>	LXV. Les proposicions negatives . . . . .	191
>	LXVI. Ús indegut de SE . . . . .	195
>	LXVII. Concordança del participi passat . . .	197
>	LXVIII. Ús de les preposicions A i EN . . . .	199
>	LXIX. Ús de A, DE i EN davant QUE . . . .	202
>	LXX. Ús de PER i PER A . . . . .	204
>	LXXI. Ús de PERQUE, PER QUE i PER A QUE . . . . .	207

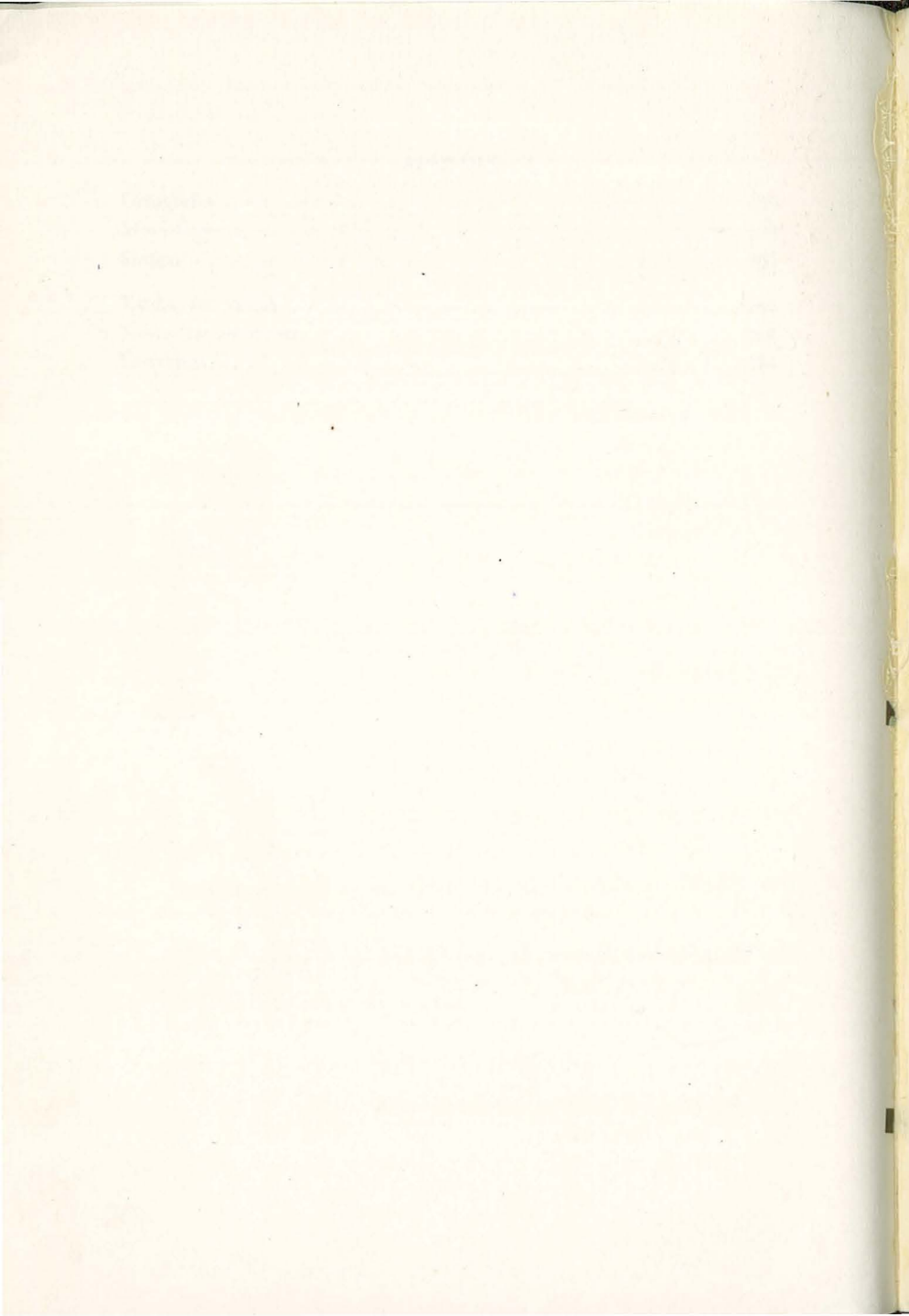
## P R O S Ò D I A

Lliçó	LXXII. L'apitxat i altres subdialectes . . . .	209
>	LXXIII. Particularitats dialectals . . . . .	212
>	LXXIV. Reduccions normals de sons . . . . .	214
>	LXXV. Vicis de pronunciació . . . . .	217
>	LXXVI. Castellanismes fonètics . . . . .	221
>	LXXVII. Els enllaços fònics a la poesia . . . .	225
>	LXXVIII. Les rimes defectuoses . . . . .	229

## APÈNDIX

Ortografia ... ..	233
Morfologia ... ..	236
Sintaxi ... ..	253
<b>TAULA DE VERBS</b> ... ..	<b>265</b>
<b>TAULA DE PRONOMS</b> ... ..	<b>269</b>
<b>LECTURES</b> ... ..	<b>273</b>







- 15 **Viatges literaris a València.**  
Per *Lluís Guarner* ... .. Esgotada
- 16 **Gramàtica Valenciana, amb exercicis pràctics.**  
Per *Carles Salvador*, 4.<sup>a</sup> edició, revisada per la  
Secció de Cursos de Llengua Valenciana de Lo  
Rat-Penat ... .. Esgotada
- 17 **La música i els estils en les arts plàstiques.**  
Per *Manuel Palau* ... .. 25 ptes.
- 18 **Les generacions literàries en la Renaixença  
Valenciana.**  
Per *Manuel Sanchis Guarner* ... .. 25 ptes.
- 19 **La València pre-romàntica d'Alexandre de  
Laborde.**  
Per *Santiago Bru i Vidal* ... .. 30 ptes.
- 20 **Les comarques valencianes.**  
Per *Emili Beüt i Belenguer* ... .. 30 ptes.
- 21 **Geografia del Regne de València.**  
Per *Emili Beüt i Belenguer* ... .. 100 ptes.
- 22 **La repreneixió de la Catedral de València.**  
Per *Joan Segura de Lago* ... .. 30 ptes.
- 23 **Veus de xiquets (poemes infantils).**  
Per *Maria Mulet* ... .. 75 ptes.
- 24 **Carles Salvador: un moment de la poesia valenciana.**  
Per *Vicent Andrés Estellés* ... ..
- 25 **Gramàtica Valenciana, amb exercicis pràctics.**  
Per *Carles Salvador*, 5.<sup>a</sup> edició ... .. 150 ptes.

EN PREPARACIÓ

- 26 **Idees sobre Nicolau Primitiu.**  
Per *Xavier Casp.* ... ..



4 cat S